

II.

INDEX DOCUMENTORUM

CHRONOLOGICE ORDINE DIGESTUS

ANNO MENSE DIE

ACTA PII PP. X.

I. - CONSTITUTIO APOSTOLICA.

Apr. 15 *Apostolicae.* - De Suburbicariis diocesibus

APPENDIX.

Maii 13 Constitutio « *Romanos Pontifices*

II. - LITTERAE ENCYCLICAE.

Editae saepe. - Litt. Encycl, expleto anno tercentesimo
ab impertitis D. Carolo Borromeo canonizationis
honoribus

III. - MOTU PROPRIO.

Apr. *Cum per Apostolicas.* - De concessionibus indulgentiarum a Suprema S. Congregatione S. Officii recognoscendis

 10 *Cum disciplinae.* - Confirmatur Consociatio Sacri Cordis Iesu ad Scholam Piam, concrediturque Aula Pia Sodalibus Marianis a Misericordia

Maii *In hac Beatissimi Petri.* - Constituitur Vicarius Castrens in Reipublicae Cilenae exercitu

 » *Ex quo.* - De pia Unione Sancti Pauli Apostoli

Iunii *Sacris solemniis.* - De Indulgentia « Portiunculae » septimo ab Instituto FF. MM. ordine saeculo expirante.

Illibatae custodiendae. - De iureiurando conceptis verbis ab iis dando qui doctores in Sacra Scriptura sunt renuntiandi

Sept. *Sacrorum Antistitum.* - Motu Proprio quo quaedam statuuntur leges ad modernismi periculum propulsandum.

Ob singularem. - De invocatione in Litaniis Laurentis apud Franciscas familias addenda.

Dec. *In Romanae Curiae.* - De novis quarundam Bullarum formulis in Cancellaria Apostolica utendis

Index documentorum

ANNO	MENSE	DIE		PAG.
IV. - LITTERAE APOSTOLICAE.				
1909	Iulii	5	<i>E Lapurdensi Basilica.</i> - Capellanis Basilicae Lapurdensis, dioecesis Tarbiensis, insignia choralia conceduntur.	317
	Aug.	24	<i>Sodalitium.</i> - Concessio tituli et privilegiorum archisodalitatum confraternitati Virginis de Sion pro Iudaeorum conversione impetranda in ecclesia « Ecce homo » constitutae, cum facultate aggregandi ubique terrarum.	137
	Oct.	13	<i>Romani Pontifices.</i> - Translatio in Dominicam immediate praecedentem diem Octobris mensis vicesimum octavum festivitatis Patronorum pro paroecia Seifersdorf, dioecesis Litomericensis.	940
	Nov.	1	<i>Paucis ante diebus.</i> - Ad Ministros Generales triplicis Fratrum Minorum familiae Dionysium Schuler, Dominicum Reuter, Pacificum a Seiano.	705
	Dec.	9	<i>Decessor Noster.</i> - Fideles omnes, manu gestantes appositum rosarium, rite benedictum, in recitatione coronae pretiosissimi Sanguinis, indulgentiam L dierum pro quolibet « Pater » et quolibet « Gloria » ucrari possunt, praeter iam concessas.	138
1910	[an.	5	<i>Dilecti filii.</i> - Indulgentiae et privilegium altaris B. Mariae Virginis a <i>Fraxino</i> nuncupati, in dioecesi Veronensi.	140
	Febr.	1	<i>Fidelium sodalitates.</i> - Sodalitio <i>Mariae Reginae Cordium</i> in Urbe instituto nonnullae indulgentiae in perpetuo conceduntur, addito pariter privilegio in perpetuum indulto altaris privilegiati personalis pro sociis sacerdotibus.	185
		14	<i>Nobis in sublimi.</i> - Separatur a Vicariatu Apostolico Ce-li septentrionalis districtus Pao-ting-fou, atque ex eo novus erigitur Vicariatus Apostolicus Ce-li centralis appellatus.	141
			<i>Quae ad spirituale.</i> - Dioecesis Akcrensis ab Amadiensi Chaldaeorum disiungitur.	142
	Martii	4	<i>Quae ad fidei.</i> - Conceditur indulgentia partialis perpetua pro Insularum Philippinarum fidelibus recitantibus orationem in honorem B. M. V. Immaculatae	
			<i>Pias inter fidelium.</i> - Consociatio precum pro Scandinavorum conversione impetranda erigitur in Abbatia S. Mauricii Claravallensis, in dioecesi Luxemburgensi, cum facultate inscribendi socios ubique terrarum et cum indulgentiis consuetis	187
		18	<i>Comperta sunt.</i> - Conceduntur praecipuae facultates Ordini Eremitarum S. Augustini.	406

ANNO MENSE DIE

- 1910 Apr. 5 *Laeto accepimus.* - Consociationi sacerdotum in honorem SSmi Cordis Iesu conceduntur plenariae et partiales indulgentiae in perpetuum.
Refert ad Nos. - Erectio Sodalitii sub titulo Missae Reparatricis in Archisodalitatem pro universa Helvetia cum facultate aggregandi et cum communicatione privilegiorum.
- 13 *Inter gravissimas.* - Ad D. Mariam Stiltz, Moderatricem Generalem Societatis Filiarum a S. Francisco Salesio.
Conspicua templa. - Ecclesia parochialis pagi vulgo « Bonsecours », dioecesis Tornacensis, titulo Basilicae minoris decoratur.
- 20 *Romanorum Pontificum.* - Societas B. M. V. Auxilii Christianorum et Reginae Pacis loci « Beauchène » in dioecesi Sagiensi erigitur in archiconfraternitatem.
Dilectus Filius. - Sodalibus Associationis Reparationis Sacerdotalis indulgentia plenaria conceditur .
- Maii 2 *Piam frugiferamque.* - Constituitur Supremus Moderator pro Associatione Reparationis Sacerdotalis .
Constat apprime. - Superiori pro tempore Sanctuarii B. M. Virginis de « Poupsis » in dioecesi Hieracensi (Gerace) titulus Praelati domestici in perpetuum conceditur.
- 10 *Quae christiano nomini.* - Erectio Vicariatus apostolici Ce-Kiam occidentalis.
Inter cogitationes. - Conceduntur indulgentiae et privilegia in perpetuum Sanctuario B. M. V. Perdo-
lensis, vulgo « delia Corona^ », dioecesis Veronensis.
Pias fidelium. - Confirmantur nominatim veteres r indulgentiae piae catholicarum * mulierum Fuldensi Unioni a Missionibus nuncupatae, ac novae adii-
ciuntur cum facultate cognomines associationes ubi-
que aggregandi in perpetuum-.
Caritatis opera. - Conceduntur indulgentiae plenariae et partiales fidelibus qui missae quotidianae Lugduni pro pauperibus defunctis cura piae unionis Crucifixi a venia celebrandae, vel in spiritu, se si-
stant.
- Iunii 9 *Allata nuper.* - Ad R. P. D. Patritium Fergo Mac Evay, Archiepiscopum, Torontinum: laudatur Asso-
ciatio uro diffusionem Ecclesiae catholicae Toronti in dominio Canadensi constituta ditaturque indul-
gentiis
Quae nuper. - Laudatur Societas pro diffusionem catho-
licae fidei Chicagii in foederatis Civitatibus Ame-
ricae Septentrionalis instituta

MENSE	DIE	PAG.
Iunii	14	Perillustrem Fratrum Praedicatorum. - Commendatur novum Dominicianae Familiae in Urbe institutum, eique Sanctissimum asservandi facultas perpetuo tribuitur 899
	.16	Gratiae, quae sunt. - Recurrente centenario adeptae libertatis anniversario conceduntur fidelibus Reipublicae Mexicanae indulgentiae plenariae et partiales hoc anno tantum. 569
	21	Nobis exponendum. - Sacerdotibus inscriptis in recenter adepta quarta sectione pii consortii sub titulo Deiparae Virginis perdolentis, dioecesis mediolanensis, conceditur privilegium missarum. 571
Iulii	1	Cathedralis Plocensis. - Ecclesia cathedralis Plocensis ad dignitatem Basilicae minoris evehitur. 572
	6	Romanum decet. - Piacularis perpetua missa, in omnibus Galliae Ecclesiis instituitur addita plenaria indulgentia. 573
	18	Ex nativo. - Transfertur in alium diem festivitas coelestis Patroni pro oppido « Armillas » in Archidioecesi Caesaraugustana. 633
	19	Constat apprime. - Confraternitas Immaculae Conceptionis in civitate Aquavivensi nullius dioecesis titulo Archiconfraternitatis ad honorem decoratur. 634
	21	Constat apprime. - Ecclesia Metropolitana Leopoliensis Latinorum titulo Basilicae minoris decoratur 570
Aug.	12	Ex hac. - Erectio novi Apost. Vicar. Kientchang in Sinis. 941
»	15	Seraphici Patriarchae. - De iure praecedentiae in processionibus sacrisque functionibus in tribus familiis minoriticis. 713
	27	Manilensium Archiepiscopus. - Erectio in archiconfraternitatem Societatis titulo B. Mariae Virginis Lapurdensis, in ecclesia Fratrum Minorum Capulatum, Manilae existentis. 900
Sept.	2	Fuldensem. - Emi Viris S. R. E. Cardinalibus Georgio Kopp, Episcopo Wratislaviensium, Antonio Fischer, Archiepiscopo Coloniensium ceterisque Archiepiscopis et Episcopis regni Borussici Fuldensem conventum celebraturis. 704
		Decessorum Nostrorum. - Confirmatio innovationum quae ex decreto Regularium Congregationis inductae sunt in regulas Instituti Oblatorum Virginis Immaculae. 901
	13	Incensum. - Erigitur nova Archidioecesis Simlensis (Simla) in Indiis Orientalibus. 851
		In hoc summo. - Erigitur novus Vicariatus Apostolicus de « Kilima-Njaro » in Africa Orientali
Oct.	27	Ad augendam. - Indulgentia quotidiana perpetua pro sanctuario a S. Specu S. Benedicti. 405

MENSE DIE

- Nov. 19 *Quae ad spirituale*, - Vicariatus Apostolicus Giblata-
riensis in Dioecesim immediate subiectam erigitur.

Appendix.

- Apr. 18 Litterae Apostolicae « *Trans Oceanum* »

V. - EPISTOLAE.

- Aug. *Quae de Coloniensi*. - Ad V. E. Ubertum Antonium,
S. R. E. Cardinalem Fischer, Archiepiscopum Co-
loniensem, de habito Eucharistico conventu. . . .
- Dec. 11 *Grate accepimus*. - Ad R. P. D. Eduardum Pulciano,
Archiepiscopum Ianuensem, de nuper habita Sy-
nodo dioecesana.
- m *Placuit tibi*. - Ad R. P. D. Marianum Episcopum
Oscensem, in suo quinquagesimo ab inito Sacer-
dotio anniversario.
- Redditae sunt Nobis*. - Ad Rmum D. Henricum Garri-
guet, Antistitem Generalem Societatis Sulpicianae.
- Catholicos*. - Ad Camillum Bataille Advocatum . . .
- Diarium Terrae Sanctae*. - Ad R. P. Robertum Raz-
zoli, O. F. M., Custodem Terrae Sanctae, ob editum
« *Diarium Terrae Sanctae* »
- 13 *Communis vobiscum*. - Ad Antistitam Anniciensis do-
mus a Visitatione, ceterasque Religiosas Foeminas
eiusdem Ordinis Universi, cuius proxime agent sae-
cularia solemnia.
- 17 *Delectavit Nos*. - Ad Tertiarios Franciscuales e Foede-
ratis Sodalitiis Urbis
- Pontificium institutum*. - Ad R. P. D. Gulielmum
O'Connell, Archiepiscopum Bostoniensem, ob lar-
gitatem erga Pontificium Institutum biblicum . . .
- Ian. 10 *Grate cognovimus*. - Ad V. E. Antonium Iosephum
S. R. E. Cardinalem Gruscha, Archiepiscopum Vien-
nensem, de incremento religionis Vindobonae . . .
- Gratias tibi*. - Ad R. P. D. Iacobum Della Chiesa, Ar-
chiep. Bononiensem, ob vota Summo Pontifici oblata
- Libentissime legimus*. - Ad R. P. D. Vincentium Fran-
ceschini Episcopum Fanensem, de seminario theo-
logico totius Piceni superioris.
- Venerabilem Fratrem*. - Ad R. D. Aloysium Salvatorelli
Archipresbyterum et Canonicos Perusinos, ob libenter exceptum Delegatum Ap-
- 24 *Et Petrianam*. - Ad R. P. D. Marianum Antonium
Espinosa, Archiepiscopum Bonaërensem, de accepta
Petriana stipe
- Gratias primum*. - Ad R. P. D. Paulum Huyn, Episco-
pum Brunensem, de nuper habita synodo dioecesana

ANNO MENSE DIE

- 1910 Ian. *Ex annalibus.* - Ad R. D. H. Oster, consociationis
 « A Sancta Iesu Infancia » Moderatorem per Ger-
 maniam ob collectam stipem in favorem operis
 « A Sancta Iesu Infancia »
- Annum proximo.* - Ad D. P. Calon, Praesidem cete-
 rosque viros e supremo consilio piae Societatis
 Sancti Vincentii a Paulo, de progressu Societatis.
- Febr. 13 *Quem ex perspecta.* - Ad Antonium S. R. E. presby-
 terum Cardinalem Fischer, Coloniensium Archiepi-
 scopum, pro gratiarum actione ob volumen de rebus
 in conventu Eucharistico gestis exhibitum
- 14 *Inter viros.* - Ad R. D. Iosephum Ballerini, adlectum
 inter antistites dom. pont., ob opera apologetica
 Summo Pontifici oblata
- 17 *Quod cognovimus.* - Ad R. P. D. Agnellum Renzullo,
 Episcopum Nolanum, ob quinquaginta expletos
 annos sacerdotii
- 18 Ad Rmum D. Franciscum Xaverium Haberi, de rhy-
 thmo cantus gregoriani secundum editionem Vati-
 ticanam
- Per solemnities saecularia.* - Ad RR. PP. DD. Archiepi-
 scopos et Episcopos Reipublicae Mexicanae, ut, occa-
 sione solemnium saecularium institutae Reipubli-
 cae, christianum spiritum populi excitare studeant.
- Quem datis.* - Ad Gabrielem Mariam Fratrum a Scholis
 christianis Antistitem Generalem, ob celebrandum
 quintum et septuagesimum anniversarium a resti-
 tutis domibus, religiosis tironibus instituendis. . .
- 27 *Exeunte anno.* - Ad R. D. Carolum Kanter et Marchio-
 nissam Ad elem Pallavicini Praesides piae Societatis
 ab altari, in quinquagesimo a condita Societate
 anniversario
- Mart. 14 *Quae nuper.* - Ad Petrum S. R. E. presbyterum Car-
 dinalem Coullié, Archiepiscopum Lugdunensem" . .
- 15 *Novimus.* - Ad R. P. D. Ioachimum Cantagalli, Fa-
 ventinorum Episcopum, quintum et vicesimum
 annum ab adepta Faventina Sede peragentem, gra-
 tulationis ergo
- Apr. *Est profecto.* - Ad RR. PP. Scriptores ephemeridis
 quae inscribitur « La Civiltà cattolica » sexagesimo
 recurrente anniversario ex quo ipsa edi coepta est..
- 11 *Quod ex tuis.* - Ad R. D. Sebastianum Corradi cano-
 nicum, Praepositum aedis metropolitanae; Genuen-
 sis, ob centenaria solemnities in honorem S. Catha-
 rinae Fliscae
- Ioannis Bonae.* - Ad R. P. D. Ioannem Baptistam
 Ressia, Episcopum Vicodunensem, ob celebrandum
 trecentessimum Cardinalis Ioannis Bonae natalem.

ANNO MENSE DIE

- 1910 Maii 3 *Paternam curam.* - Ad R. P. D. Ambrosium Agius, Archiepiscopum tit. Palmyrenum, Delegatum Apostolicum per insulas Philippinas, de restituendo collegio Iosephiano, in civitate Manila, Sodalibus Societatis Iesu
Vide quae sit. - Ad R. P. D. Valerium Laspro, Salernitanum Archiepiscopum, quinquagesimum episcopalis muneris anniversarium celebrantem, gratulationis ergo
Non satis. - Ad Iosephum S. R. E. Presb. Card. Francica-Nava, Archiepiscopum Cataniensem, Alexandrum S. R. E. Card. Lualdi, Archiep. Panormitanum et ad caeteros Archiepiscopos et Episcopos Siciliae.
Delectarunt. - Ad R. P. D. Ioannem Baptistam, Episc. Iacensem
Quod nobis. - Ad R. P. D. Alfredum, Episcopum tituli Arcensem, Administratorem Apostolicum dioecesis Lucanensis
Studium quo tenemur. - Ad Emum Virum S. R. E. Cardinalem Vincentium Vannutelli, Episcopum Praenestinum, electum qui praesit eucharistico conventui Marianopolitano
- 20 *Litterae istinc.* - Ad R. P. D. Septimium Caracciolo di Torchiarolo, Episcopum Aliphanum, sacerdotii sui anniversarium vigesimum quintum celebrantem, gratulandi causa
- 21 *Optimum sane.* - Ad R. P. D. Iosephum Deruaz, Lausanensium et Genevensium Episcopum, sexagesimum sacerdotii sui anniversarium expletem, gratulationis ergo
- 23 *Qui tristitia saepius.* - Ad R. P. D. Alfredum Williez, Atrebatensium Episcopum, de vigesimo quinto sacerdotii anniversario gratulandi causa
Etsi pro tua modestia. - Ad R. P. D. Guglielmum van de Ven, Buscoducensem Episcopum
Tuam pastoralis officii. - Ad R. P. D. Iacobum Radini-Tedeschi, Episcopum Bergomensem, ob habitam synodum dioecesanam
- 24 *Bari operam.* - Ad R. P. D. Ferdinandum de Croy, Protonotarium Apostolicum, de edito commentariolo « Bulletin paroissial »
- Iunii 3 *Communem epistolam.* - Dilecto Filio Nostro S. R. E. Presb. Card. Ferrari, Archiepiscopo Mediolanensi.
6 *Quamquam et in cura.* - Ad V. E. Andream S. R. E. Cardinalem Ferrari, Archiepiscopum Mediolanensem, ceterosque eiusdem provinciae ecclesiasticae Episcopos, ob celebrandam S. Caroli Borromaei memoriam

ANNO	MENSE	DIE	PAG.
1910	Iunii	<i>Quam tu.</i> - Ad R. P. D. Ignatium, Patriarcham Antiochenum Syrorum	512
		13 <i>Nihil magis.</i> - Ad Moderatores et Scriptores commentarii menstrui « Revue catholique des institutions et du droit », ob studium religionem aequitatemque defendendi commendationis hortationisque causa .	541
		14 <i>Quae paucis.</i> - Ad V. E. Iulium S. R. E. Card. Boschi, Archiepiscopum Ferrariensem et Episcopum Comaclensem, ceterosque Flaminiae regionis Archiepiscopos et Episcopos, post annum conventum Bononiae habitum	513
		27 <i>Quod significatum.</i> - Ad R. P. D. Ioannem Volpi, Episcopum Aretinorum, de coetu habito a vicariis eius foraneis	722
	Aug.	<i>Notre charge.</i> - SS. D. N. Pii PP. X Epistola ad Archiepiscopos et Episcopos Galliae	607
		<i>Tibi propediem.</i> - Ad R. P. D. Ioannem Baptistam Cazet, Episcopum titulo Sozusen., Vicarium Apostolicum insulae Madagascariae centralis, gratulationes ob annum episcopatus eius vigesimum quintum.	723
		<i>Amantissimis litteris.</i> - Ad V. E. Petrum S. R. E. Cardinalem Coullié, Archiepiscopum Lugdunensem, gratulantem anniversarium diem impositi Sanctissimo D. N. pontificii diadematis	
		<i>Quantopere.</i> - Ad R. P. Ioannem Lottini O. P. gratulationes ob tria ab eo conscripta volumina de S. Theologia	725
		10 <i>Quod significabas.</i> - R. P. D. Alphonso Mariae Andreoli, Episcopo Feretrano, apparanti solemniam ob restitutam suae ecclesiae principem aedem . . .	
		<i>Quod significatum est.</i> - Ad R. P. D. Raymundum Villard, Episcopum Augustodunensium, decimo recurrente saeculo a condito Cluniaciensi coenobio .	726
	Sept.	<i>Quamvis explorata.</i> - Ad R. P. D. Eugenium Iacobum Grellier, Episcopum Vallis Vidonis, adhaerentem decreto de aetate admittendorum ad primam Communionem eucharisticam	727
		<i>Grato sane.</i> - Ad Praepositum, Canonicos, Parochos, aliosque Sacerdotes cathedralis ecclesiae Placentinae, ob venerationis obsequium occasione dioecesanæ Synodi Beatissimo Patri exhibitum . . .	735
		10 <i>Utilitatem.</i> - Ad R. P. D. Thomam Pium Boggiani, O. P., Episcopum Adriensem, ob venerationis obsequium occasione spiritualium exercitiorum cleri eiusdem dioecesis Beatissimo Patri exhibitum . .	736
		<i>Haustum pietatis.</i> - Ad R. P. D. Ioannem Vincentium Tasso, Episcopum Augustae Pretoriae, ob devotionis obsequium Sanctitati Suae exhibitum	

ANNO MENSE DIE

- 1910 Sept. 11 *Opportunum sane.* - Ad RR. PP. DD. Ioannem Fidelem Battaglia, Archiepiscopum titularem Cyzicenum decanum Episcopum Helvetiae aliosque Helvetiorum Episcopos, de habito conventu Lucano. . . .
- 12 *Solertiae.* - Ad Emum V. Aristidem S. R. E. Presbyterum Cardinalem Cavallari, Patriarcham Venetiarum, de habitis spiritualibus exercitiis
- 15 *Tuum opus.* - Ad Illmum V. Gasparem Decurtins, doctorem decuriale in Athenaeo catholico Friburgensi, ab opus « de Modernismo litterario » Beatissimo Patri reverenter oblatum, gratulationis causa
- Oct. 10 *Nuncium vix dum.* - Ad R. P. D. Bernardum Herrera Restrepo, Bogotensium Archiepiscopum, annos xxv episcopatus explentem. . . .
- 13 *Binas nuper.* - Ad R. P. D. Guidonem M. Conforti, Parmensium Archiepiscopum, ob pietatis obsequium Beatissimo Patri binis litteris exhibitum
- Communes litterae.* - Ad Gregorium M. Card. Aguirre y Garcia, Archiepiscopum Toletanum, Iosephum M. Card. Martin de Herrera y de Iglesia, Archiepiscopum Compostellanum, ceterosque Hispaniae Archiepiscopos et Episcopos, ob litteras pietatis plenas Beatissimo Patri exhibitas
- Nov. *Omni sane laude.* - Ad R. P. D. Thomam Fennelly, Caseliensium Archiepiscopum, Emeliensium administratorem, ceterosque Hiberniae Episcopos, ob venerationis ac pietatis obsequium Beatissimo Patri, solaminis ergo, exhibitum

VI. - SERMO.

- 12 SSmi Domini Nostri Pii PP. X ad Patres Franciscales responsio in audientia habita iv idus novembris.

II. - ACTA SACRARUM CONGREGATIONUM

I. - S. CONGREGATIO S. OFFICII.

- 1909 Dec. 9 Indultum pro Tertiariis et Confratribus Ord. Redemptorum B. M. V. de Mercede
- 1910 Febr. 17 Concessio indulgentiae pro recitantibus versiculos et orationem in honorem S. Raphaelis Archangeli .
- Martii 2 Decretum super doctrina renovationis, quam vocant, eschatologicae
- Iunii 17 Dubia circa interpretationem Motus Proprii « Cum per Apostolicas », diei 7 aprilis 1910
- Iul. 13 Dubia circa interpretationem Motus Proprii « Cum per Apostolicas », diei 7 aprilis 1910

Index documentorum

ANNO MENSE DIE

Sept.	10	Decretum quo nonnulla damnantur commentaria et opera.
II. - SACRA CONGREGATIO CONSISTORIALIS.		
Dec.	10	Decretum de sacerdotum Polonorum admissione in clerum dioecesanum Statuum foederatorum Americae Septentrionalis. - Decretum S. C. C, 14 novembris 1903, de clericis in Americam et ad Insulas Philippinas profecturis. - Decretum S. C. C, 20 iulii 1898, de clericorum excardinatione a propria dioecesi et incardinatione in alia, et de eorumdem ordinatione. - Decretum S. C. C, 24 novembris 1906, de clericorum excardinatione et incardinatione eorumque subsequenti ordinatione. - Decretum S. C. C, 22 dec. 1905, de Seminariorum alumnis qui, e seminario dimissi, in aliud se admitti curant. . . .
	31	Decretum de relationibus dioecesanis et visitatione SS. Liminum. - <i>Ordo Servandus</i> in relatione de statu ecclesiarum.
Ian.	21	Circa competentiam relate ad matrimonia mixta . . . Circa relationem S. Sedi exhibendam ab alumnis Collegii Iosephini Commutationis finium dioecesium. De Insula S. Honorati
Mart.	14	De competentia concedendi facultatem celebrandi tres missas Nativitatis Domini in sacellis publicis et ecclesiis De competentia concedendi facultatem acquirendi bona Ordinibus aut Congregationibus religiosis usurpata.
	15	ROMANA. Circa Societatem Missionariorum Africae. . .
»	30	Decretum de secreto servando in designandis ad sedes episcopales in Foederatis Statibus Americae septent.
Apr.	9	Commutationis finium dioecesium.
»	15	De competentia circa taxas curiarum episcopalium . .
»		Nova Apostolicae Cancellariae regula pro subscriptione Constitutionum Apostolicarum.
Maii		Circa privilegium deferendi pileolum violacei coloris Episcopis concessum.
Iunii		Decretum de secreto servando in designandis ad sedes episcopales
Iul.	18	De methodo posthac servanda in providendis episcopali- libus sedibus Provinciae ecclesiasticae Terraenovae.
Aug.	5	Adiunctionis tituli Archiepiscopo Acheruntino.
»	16	Circa competentiam relate ad missas votivas.
»	20	Decretum de amotione administrativa ab officio et be- neficio curato.
Sept.		Declarationes circa Motum proprium « Sacrorum Anti- stitum ».

ANNO	MENSE	DIE		PAG.
»	Oct.	5		854
»	»	20	Epistola ad Emum V. Claudium S. R. E. Card. Vaszary, Archiep. Strigoniensem et Primatem Hungariae .	855
»	»	25	Declarationes circa iusiurandum a Motu proprio « Sacrorum Antistitum » praescriptum.	856
»	»	15	Mutatio tituli dioecesis	946
»	Nov.	18	Decretum de vetita clericis temporali administratione.	910
			III. - S. CONGREGATIO DE DISCIPLINA SACRAMENTORUM.	
»	Mart.	7	Decretum circa dispensationes ab impedimentis matrimonialibus concedendas regibus et regiae stirpis	147
»	»	13	ROMANA et ALIARUM. Dubiorum circa decretum de spon-	193
»	»	12	MESSANEN seu RHEGINEN. Praesumptionis de morte. - Instructio S. C. S. Officii ad probandum obitum alicuius coniugis, an. 1868.	196
»	Maii	29	GOANA et ALIARUM. Dubii circa decretum de Sponsalibus et Matrimonio.	447
»	Iulii	»	ROMANA et ALIARUM. De facultate dispensandi ab impedimentis matrimonialibus imminente mortis pe-	650
»	Aug.	8	De aetate admittendorum ad primam Communionem	577
			IV. - SACRA CONGREGATIO CONCILII.	
1909	Dic.	11	BRACAREN. Circa interpretationem decreti « Cum re-	58
1910	Ian.	22	GERUNDEN. Dubii circa indultum Bullae Cruciatæ. .	110
»	Febr.	26		203
»	»	»		148
»	Apr.	9		290
»	Maii	14	ARIANEN. Dimissionis ab officio et redituum	542
»	»	»		946
»	Iun.	12	GRANATEN. Processionis in festo SSmi Corporis Christi.	515
»	»	»	STRIGONIEN. Circa privationem tituli S. Ordinationis.	479
»	Iul.	4	GERUNDEN. Declaratio circa privilegium Bullae Crucia-	583
»	Aug.	6	S. IOHANNIS DE MAURIANA. Curae animarum	911
»	»	»	BARCINONEN. - Dubiorum circa abstinentiae et ieiunii	952
»	Nov.	30	Decretum de chori disciplina in Urbe servanda. . .	959
			APPENDIX.	
1905	Dic.	17	Decretum « Sacra Tridentina Synodus » de quotidiana	894

ANNO	MENSE	DIE	PAG.
1906	Dec.	7	Decretum « Post editum » de S. Communionem infirmis non ieiunis. • • •
V. - SACRA CONGREGATIO DE RELIGIOSIS.			
1909	Oct.	1	Decretum de eleemosynis in favorem operis a Terra Sancta nuncupati, colligendis
»	Dec.	21	Declaratio circa studia a Religiosis peragenda
»	»	29	De Religiosis ad militiam vocatis
»	»	»	Dubia circa clausuram
1910	Ian.	4	Dubia circa professionem Religiosorum.
»	»	»	Declaratio circa decretum d. d. 7 sept. 1909 « de quibusdam postulantibus in religiosas familias non admittendis »
»	Apr.	5	Declarationes circa decretum « <i>Ecclesia Christi</i> », editum die 7 septembris 1909 « de quibusdam postulantibus in religiosas familias non admittendis »
»	»	»	Declaratio et extensio decreti « <i>Quum minoris</i> » die 15 Iunii 1909 editi
»	Maii	31	Dubia circa interpretationem declarationum diei 7 septembris 1909.
»	Iunii	4	De Abbatissis et aliis Praefectis perpetuis extra Italiam
»	Iul.	8	Circa evulgationem decretorum huius Sacrae Congregationis
»	Aug.	27	Decretum de aliqua in novitiatu studiis opera danda.
»	»	»	Decretum quoad Sacerdotes comitantes praesidem capituli in electione priorissae. •
VI. - SACRA CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDE.			
»	Apr.	15	Nominationes Episcoporum
»	Maii	4	Decretum quo erigitur nova Missio « Drisdale-River » a Vicariatu Apostolico Kimberliensi (in Australia) dismembrata
»	Iunii	16	Decretum de limitibus inter Praefecturam Apostolicam Uellensem et Vicariatum Apostolicum Africae Centralis determinandis
»	Aug.	5	Erectio novae Praefecturae Apostolicae de Katanga
»	Nov.	10	Nominationes Episcoporum
VII. - SACRA CONGREGATIO INDICIS.			
»	Mart.	9	Decretum quo prohibentur quidam libri
VIII. - SACRA CONGREGATIO RITUUM.			
»	Aug.	25	AURELIANEN. Decretum approbationis Officii et Missae Beatae Ioannae de Arc, Virg

ANNO	. MENSE	DIE	PAG.
1909	Dec.	3	RATISBONEN. De « Postcommunione » in Missa SS. Perpetuae et Felicitatis MM. et « Communione » in Missa S. Agnetis secundo.
»	»	7	ROMANA seu S. LUDOVICI. Decretum introductionis causae pro beatificatione Ven. Servae Dei 'Philippinae Duchesne e Societate Sororum a Sacro Corde Iesu .
»	»	»	ROMANA seu BARCINONEN. Decretum introductionis causae pro canonizatione B. Bonaventurae a Barcinone, laici professi Ord. Fratrum Minorum S. Recessus S. Bonaventurae de Urbe fundatoris
»	»	11	CURIEN. De offertorio in Missis cantatis.
»	»	16	CEPHALUDEN. De quibusdam peculiaribus consuetudinibus in officio, in missa aliisque sacris functionibus.
1910	Ian;	14	BRUNEN. Dubia circa ecclesiae et altarium consecrationem ,
»	»	18	MANTUANA. De benedictione partis tantum Sacrorum Oleorum
»	»	28	METEN. De festo SS. Martyrum Perpetuae et Felicitatis in ecclesia propria
»	Febr.	11	SQUILLACEN. De machina * <i>Grammofono</i> » in sacris functionibus
»	»	»	CANONICORUM REGUL. LATERAN. CONGR. AUSTR. De usu Kalendarii Regularium, quibusdam in casibus . .
• »	»	16	ROMANA. Dubia quaedam circa missam votivam Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, festa titularis et dedicationis ecclesiae cathedralis et lectiones I. Nocturni in festis S. Francisci Xaverii, S. Antonii Patavini et S. Aloysii Gonzagae quando pro ipsis recurrendum sit ad commune Confessorum .
»	»	23	PARENTIN, et POLEN. Confirmationis cultus ab immemorabili tempore praestiti servo Dei Iuliano Cesa- rello de Valle, sacerdote professo Ordinis Minorum, sancto et beato nuncupato
»	»	»	MELITEN. Beatificationis et canonizationis Ven. Servae Dei Adelaidis Cini, fundatricis hospitii a S. Corde Iesu Melitae.
»	»	»	SINARUM. Canonizationis B. Ioannis a Triora, Martyris, sacerdotis professi Ordinis Fratrum Minorum . .
»	»	»	AURELIANEN. Canonizationis B. Ioannae de Arc, Virginis, Puellae Aurelianensis.
»	Mart.	8	Monitum ad editores librorum liturgicorum
»	»	»	ORDINIS FRATRUM MINORUM seu CUSTODIAE TERRAE SANCTAE. Sanctuario Getsemani in Terra Sancta conceditur missa votiva de Assumptione B. M. V. . .
»	»	16	ASTURICEN. Dubia circa quasdam consuetudines in ecclesia cathedrali Asturicensi vigentes
»	Apr.	9	MELITEN. De quibusdam in Ordine praedicatorum consuetudinibus

ANNO	MENSE	DIE		PAG.
1910	Apr.	9	NEAPOLITANA. Beatificationis et Canonizationis Venerabilis Servi Dei Paschalis Attardi, sacerdotis secularis.	
		19	COLLEN. Confirmationis cultus ab immemorabili tempore praestiti Servo Dei Bartholo Buonpedoni, paroco e tertio Ordine S. Francisci ex oppido S. Geminiani, beato et sancto nuncupato.	411
			SECOVIEN. De usu Kalendarii pro Regularibus, qui paroeciam in dioecesi administrant.	
			S. CHRISTOPHORI DE HABANA. Dubia circa solemnitatem externam in Dominicam transferendam.	
	Maii	3	ORD. FRATRUM MINORUM. De vetito usu coronidum sive ex ligno sive ex metallo, in altaribus.	485
	Iun.	8	URBIS et ORBIS. Super missa seu collecta in anniversario electionis seu translationis Episcopi, iuxta Caeremoniale Episcoporum.	
		18	PARISIEN. Beatificationis et canonizationis Ven. Servi Dei Francisci Mariae Pauli Libermann, Institutoris Congregationis Sacri Cordis Mariae.	487
			MARIANOPOLITANA. Beatificationis et canonizationis Ven. Servae Dei Margaritae Bourgeoys, Fundatricis Congregationis a Nostra Domina.	
			TIFERNATEN. Beatificationis et canonizationis Ven. Servae Dei Sororis Floridae Cevoli, monialis professae in monasterium Capuccinarum Tiferni.	490
			TROPIEN, seu NUCERINA PAGANORUM. Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Viti Michaelis Di Netta, Sacerdotis professi, e Congregatione Sanctissimi Redemptoris.	685
	Iulii	3	URBIS et ORBIS. Decretum seu declaratio circa collectam pro episcopo eligendo, iuxta Caeremoniale Episcoporum.	
			Dubium circa Missam parochialem.	553
			ROMANA seu PARISIEN. Canonizationis B. Magdalenae Sophiae Barat, Virginis, Fundatricis Societatis Sororum a S. Corde Iesu.	683
		30	TUNQUEN. Resolutio dubiorum circa consuetudines in Missa neo-sacerdotis, expositionem Sanctissimi Sacramenti, usum candelarum ex cera stearina, palmatoriam in officio Feriae VI in Parasceve, benedictionem in Communionem extra Missam et benedictionem cum Augustissimo Sacramento in ianua Ecclesiae post processionem.	688
	Aug.	24	LUCEN. Decretum Beatificationis et Canonizationis Ven. Servi Dei Iosephi a Carabantes, Sacerdotis professi, Ordinis Minorum S. Francisci Capuccinorum et missionarii.	742

ANNO	MENSE	DIE	
HI. - TRIBUNALIA			
I. - SACRA ROMANA ROTA.			
1909	Dic.	23	PARISIEN. Nullitatis matrimonii
1910	, Ian.	10	CALATANISIADEN. Iurispatronatus
»	»	»	GAUDISIEN. Unionis et administrationis
»	»	19	RAVENNATEN. Nullitatis Matrimonii
»	»	21	CRACOVIEEN. Nullitatis matrimonii.
»	»	22	NEAPOLITANA. Crediti
»	Febr.	10	GORITIEN. Praesentationis, ad paroeciam
»	»	23	MEDIOLANEN. Nullitatis matrimonii
»	»	26	PARISIEN, Nullitatis matrimonii
»	Mart.	5	SEGUSINA. Iuris canendi missas adventicias
»	»	15	ROMANA. Privilegii fori ;
»	»	22	UGENTINA. Nullitatis matrimonii
»	Apr.	2	RIPANA Iurium
»	» ...	21	ROSSANEN. Crediti
»	Maii,	23	COLONIEN-MONASTERIEN. Suspensionis a divinis ac Iuris- dictionis.,
»	Iunii	10	PHAREN. Iurium et poenarum.
»	, »	11	CRACOVIEEN. Nullitatis matrimonii.
»	»	30	BALTIMOREN. Nullitatis matrimonii
»	Iulii	9	UGENTINA. Iurium.
»	»	15	S. CHRISTOPORI DE HABANA. Nullitatis matrimonii.
»	»	21,	VARSAVIEN, seu LUBLINEN. Nullitatis matrimonii
»	Aug.	4	Regulae servandae in iudiciis apud Sacrae Romanae Rotae tribunal approbatae et confirmatae a Pio Papa X
»	»	6	MEDIOLANEN. Nullitatis matrimonii
»	»	11	CAMERACEN. Nullitatis matrimonii.
»	»	24	S. CHRISTOPORI DE HABANA. Nullitatis matrimonii. - Citatio edictalis
»	Oct. ,	22	COLONIEN. Nullitatis matrimonii
»	Nov.	9	COLONIEN. - MONASTERIEN. Suspensionis a divinis ac iurisdictio
»	»	28,	COSTANTIEN. Nullitatis, matrimonii. - Citatio edictalis.
II. - SIGNATURA APOSTOLICA.			
»	Mart.	31	MEDIOLANEN. Curae animarum
»	Iunii	26	PLATIEN. Redditionis rationum.
»	Iul.	26.	VERCELLEN. Remotionis
IV. - OFFICIA			
SECRETARIA • STATUS.			
»	Ian.	5	ORDO SERVANDUS in moderatione et administratione Commentarii Officialis.

ANNO MENSE DIE

PAG.

EPISTOLAE.

1909	Dec.	9	Ad L. F. Heidon, Praesidem Societatis a S. Vincentio a Paulo apud Sydney in Australia	39
		13	Ad R. P. D. Carmelum Pujia, Archiepiscopum S. Severinae, ob proxime habendum catechismi conventum in Calabria.	40
			Ad Ferdinandum Zichy comitem, in LXXX aetatis suae anno.	41
			Ad R. P. D. Ioachim Añon, S. L, collegii Manilensis Moderatorem	
		14	Ad R. D. Can. Caesarem Boccolieri, Archipresbyterum Rapalli	
		20	Ad Virum Eminentissimum Iosephum Calasanctium Card. Vives y Tuto, Tertiariorum' Franciscalium Urbis conventibus Praepositum	
			Ad Rmum Amatorem Bueno de Barros, Directorem instituti cui nomen «Mantenedora da Infancia».	43
			Ad R. P. D. Angelum De Santi, S. L, Praesidem Generalem Consociationis italicae «a Sancta Cecilia»	
		31	Ad Albertum de Mun comitem, de opere cui titulus «Œuvre des cercles catholiques d'ouvriers».	
1910	Ian.	1	Indultum circa abstinentiam et ieunium pro America latina et Insulis Philippinis	215
			Facultates decennales Episcopis Americae latinae et Insularum Philippinarum concessae.	217
			Indultum concessionis litterarum Apostolicarum <i>Trans Oceanum</i> et constitutionis <i>Romanos Pontifices</i> ad Insulas Philippinas.	220
			Ad viros clarissimos Angelum sac. Fongoli, Iosephum Bianchini, Iosephum Mariam Crostarosa, Franciscum comitem Conestabile Della Staffa, quibus munus delatum est moderandi «Actionem catholicam» in Umbria.	99
		15	Ad Petrum Pedace, Praesidem coetus regionalis Calabriae, ob instauratami in Calabria alacriorem actionem catholicam	90
		19	Ad Henricum Lucien-Brun, Directorem periodici «Revue catholique des institutions et du droit», ob acceptas nominationes.	91
		21	Ad R. P. D. Iacobum Cordona, Episcopum titularem Sionensem, ob collectam stipem Summo Pontifici oblatam.	
		24	Ad R. P. Ambrosium de Valencina, O. M. C, Moderatorem provincialem Patrum Capulatorum, ob gratias agendas pro ephemeride «El Adalid Serafico» Beatissimo Patri reverenter exhibita.	175

ANNO MENSE DIE

- 1910 Ian. 27 Ad R. P. D. Iosephum Raymundum Ibarra, Archiepiscopum Angelorum, de universitate catholica Angelopolitana gratulandi causa
- Ad R. P. Fr. Iosephum M. Llovera, C. C, pro gratiarum actione de duobus exemplaribus operis « Tratado elementar de sociologia cristiana » reverenter exhibitis
- Ad nobiles et pias Feminas quibus coetus constituitur unionis mulierum catholicarum Netensis dioecesis, ob venerationis obsequium Sanctitati Suae exhibitum.
- 31 Ad R. D. Canonicum E. Janvier, pro gratiarum actione de volumine « Sermonum Sacrae Quadragesimae » anni 1909
- Ad R. P. D. Emmanuel Marbeau, Episcopum- electum Meldensem, de « Paroissial » Beatissimo Patri obsequenter oblato.
- Febr. 5 Ad R. P. D. Leonem Adulphum Amette, Archiepiscopum Parisiensem, de nuperrima clade Parisiensi
- 11 Ad R. P. D. Iacobum Gély, Episcopum Minatensem, ob gratias persolvendas de libro « Le Christ et ma vie » Summo Pontifici obsequenter exhibitio. . .
- Ad R. D. Canonicum I. L. de la Paquerie, sacerdotem S. C, ob librum « Eléments d'apologétique » Beatissimo Patri obsequenter oblatum.
- Ad R. D. Ramirum Fernandez y Valbuena, Prefectum studiorum universitatis pontificiae Toletanae, ob gratiarum actionem pro duobus exemplaribus operis « La Arqueologia greco-latina illustrando ei Evangelio »
- Ad R. P. D. Ioannem M. A. Morice, Episcopum Caesensem, OD venerationis obsequium occasione spiritualium exercitiorum cleri eiusdem dioecesis Beatissimo Patri exhibitum.
- Ad Aloisium Bahia y Urrutia, qui generali catholicorum coetui praeest
- Mart. Epistola ad Archiepiscopos Episcopos aliosque locorum Ordinarios in America latina et Insulis Philippinis
- Ad R. P. Benedictum Iosephum Rodriguez S. L, commentarii cui titulus « Mensangeiro do Coração de Jesus » Moderatorem, ob filiale devotionis obsequium occasione trigesimi anniversarii ab initio supradictae ephemeridis, Beatissimo Patri exhibitum.
- 10 Ad R. P. Emmanuel M. Nuñez, O. M., Definitorem generalem in Hispania, ob devotionis obsequium nomine etiam auctoritatum ecclesiasticarum Lucensium Augusto Pontifici exhibitum

ANNO	MENSE	DIE		PAG.
1910	Mart.	11	Dichiarazione sulle modalità - dei concorsi nella provvista degli uffici- della Curia Romana	
		12	Ad Illmum Virum Eugenium Duthoit, Professorem oeconomiae politicae in Universitate catholica Insularum in Gallia, ob gratiarum actionem pro opere « Vers l'organisation professionnelle » Beatissimo Patri reverenter exhibito.. . . .	221
		15;	Ad Stanislaum Medolago-Albani, comitem, Praesidem Unionis oeconomico-socialis pro catholicis Italiae, de regularum schemate Beatissimi Patris adprobationi proposito	
		18	Ad Nobilem Dominam Mariam Piedad de Arana, Marchionissam de Unzà del Valle, de instituta Societate « Union de damas' españolas del Sdo. Corazón de Iesus», gratulandi causa	250
	Apr.	1	Ad R. D. Achillem Ratti, adlectum inter Antistites domus Pontificiae et Ambrosianae Bibliothecae Praesidem, ob' volumen recolendae memoriae Antonii Ceriani editum et Beatissimo Patri reverenter exhibitum	309
		13	Ad perillustrem virum Comitem Keller, Praesidem comitatus catholici pro defensione religionis, ob annuam relationem de operibus ab eodem comitatu exantlatis.	310
		17	Ad illustrem' virum Aloysium Durand, Praesidem unionis mensarum ad rucularum et opificum mutationes, ob petitam Apostolicam Benedictionem . .	312
		27	Ad R. P. D. Arthurum Stanislaum Touehet, Episcopum Aurelianensem, ob devotionis obsequium Beatissimo Patri exhibitum die anniversaria recurrente ex quo Ioanna de Arc in numerum Beatorum adscripta e s t	353
	Maii	6	Ad R. P. D. Petrum Balestra, Archiepiscopum Calaritanum, ob devotionis obsequium Beatissimo Patri, nomine etiam Episcoporum' Sardiniae, pro Conferentiis regionalibus coadunatorum, reverenter exhibitum Ad R. P. D. Patritium Richardum Heffron, Winonensium Episcopum, ad ineundam episcopalem sedem properantem.	433
		18	Ad R. P. D. Natalem Bruni, Mutinensium Archiepiscopum, pro gratiarum actione de litteris, nomine etiam ceterorum Aemilianae regionis Antistitum, post annum ipsorum congressum Beatissimo Patri obsequii causa datis	
		20	Ad I. V. Paulum Féron-Vrau, ob exhibitum Sanctitati Suae primum numerum novae publicationis « L'Eu-charistie » ab eodem nuper inceptae.	

ANNO MENSE DIE

1910	Maii	22	Ad R. D. Canonicum Alfredum Weber, Directorem operis catholici de Sacrorum Evangeliorum divulgatione, ob librum « Le Saint Évangile commenté par les Apôtres » Beatissimo Patri reverenter exhibitum
		30	Ad Fridericum Mistral, pro gratiarum actione ob poëmatis exemplar Sanctitati Suae exhibitum
	Iunii	17	Ad R. D. J. Kleiser, Protonotarium apostolicum, ob congressum Marianum internationalem Salisburgi habendum
	Iul.	4	Ad Baronem de Montenach, Praesidis vices gerentem Societatis popularis catholicae Helvetiae, occasione primae « hebdomadae socialis » catholicorum Helvetiorum
			Ad R. P. D. Franciscum E. Ricard, Archiepiscopum Auxitanum, qui Beatissimo Patri mentem suam aperuit condendi in propria dioecesi Societatem pro vocationibus ecclesiasticorum
	Oct.	22	Ad R. D. Henricum Delassus, de opere « La conjuration antichrétienne », Beatissimo Patri exhibito. . .
	Nov.	25	Ad D. Ernestum Begni, ob priora duo volumina operis « La Chiesa negli Stati Uniti d'America » Beatissimo Patri obsequenter exhibita
	Dec.	3	Ad V. E. Ludovicum Henricum S. R. E. Cardinalem Lucon, Archiepiscopum Rhemensem, de conventu catholicorum in septentrionali Gallia et ad Fretum Gallicum feliciter expleto, gratulationis causa . .

Appendix.

1907	Sept.	21	Facultates Ordinariis Galliae concessae de bonis ecclesiasticis

V. - COMMISSIO DE RE BIBLICA.

1910	Maii		De Auctoribus et de tempore compositionis Psalmorum

PŘESVATÉHO
PÁNA NAŠEHO PIA X.,
PROZŘETELNOSTÍ BOŽÍ PAPEŽE,

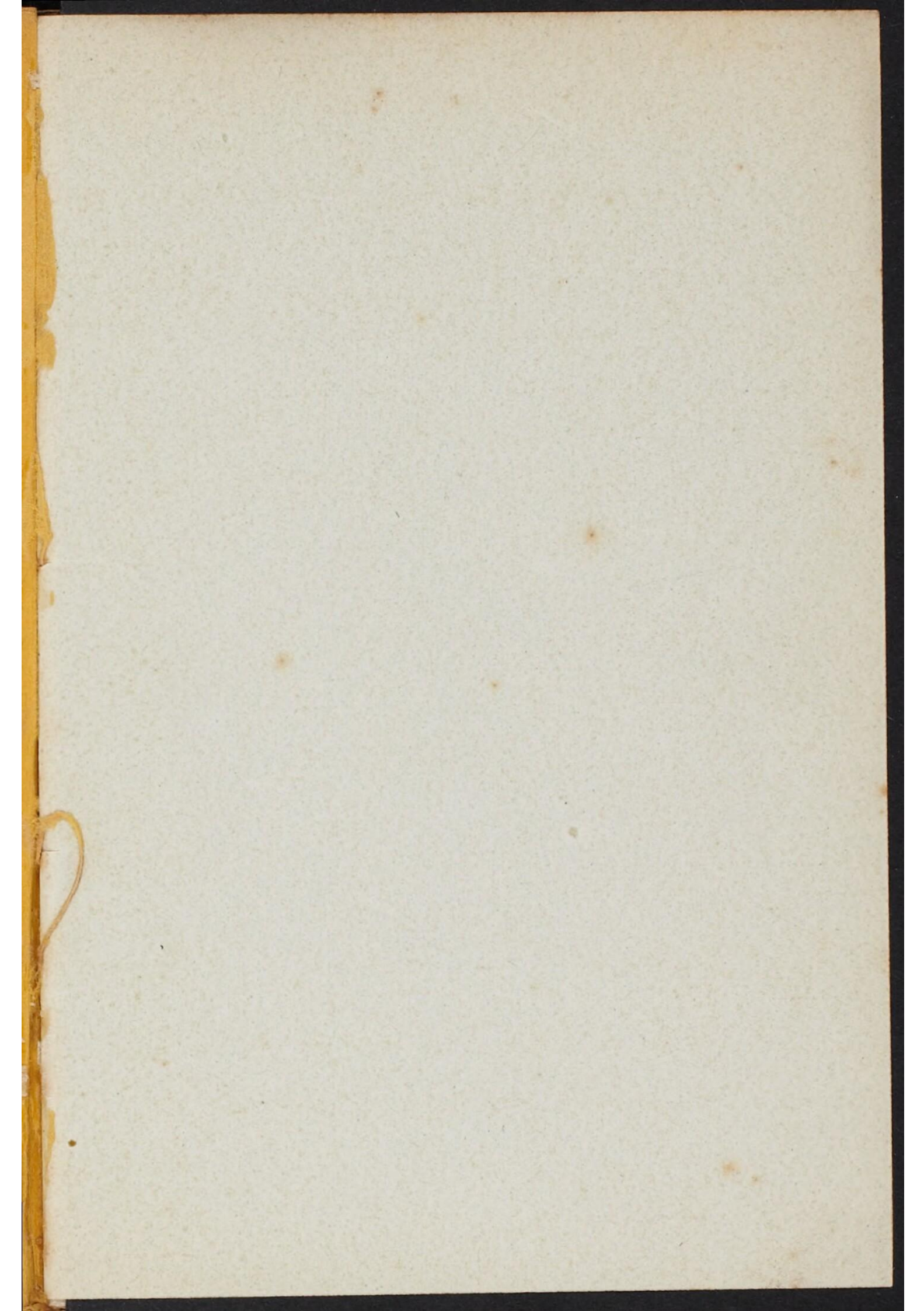
ENCYKLIKA EDITAE SAEPE

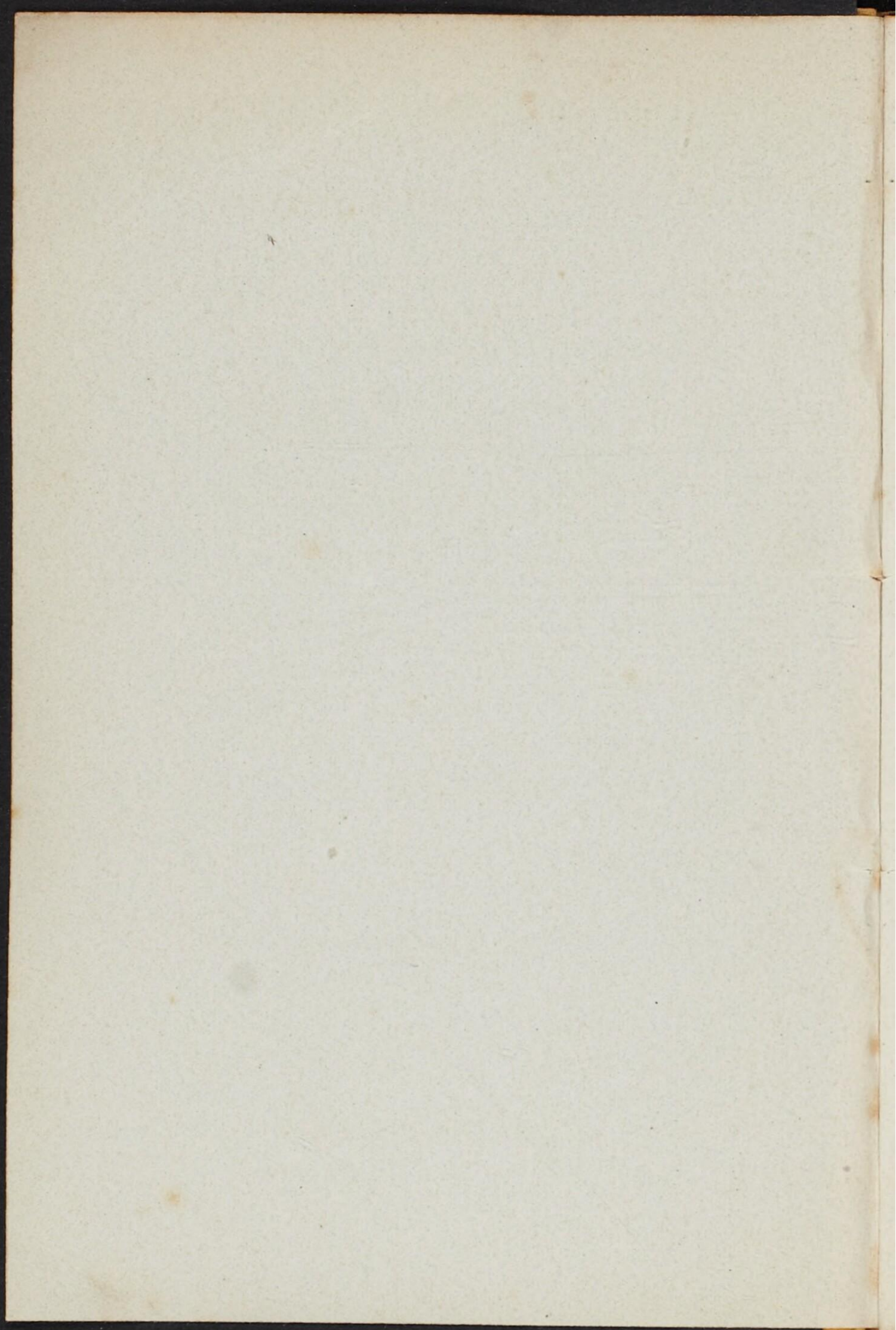
ZE DNE 26 KVĚTNA
LÉTA PÁNĚ 1910.

STUDIUM / STARÁ ŘÍŠE / MORAVA / 1910

PŘESVATÉHO
PÁNA NAŠEHO PIA X.,
PROZŘETELNOSTÍ BOŽÍ PAPEŽE,

ENCYKLIKA EDITAE SAEPE

ZE DNE 26 KVĚTNA
LÉTA PÁNĚ 1910.

PŘELOŽIL ANTONÍN LUDVÍK STŘÍŽ

CTIHODNÝM BRATŘÍM PATRIARCHŮM,
PRIMASŮM, ARCIBISKUPŮM, BISKUPŮM A
OSTATNÍM ORDINARIŮM, KTEŘÍ SAPOŠTOL-
SKOU STOLICÍ JSOU V MÍRU A JEDNOTĚ,

PIUS PP. X.

CTIHODNÍ BRATŘÍ! POZDRAVENÍ A APOŠTOLSKÉ
POŽEHNÁNÍ!

Vydané často Božími ústy výroky a posvátnými vyjádřené písmy v ten asi smysl, že spravedlivého památka bude u věčné chvále, a takový že i jako zesnulý mluví (Žalm CXI, 7; — Přísl. X, 7; — Žid. XI, 4), stále a stále skutkem i slovem Církve nejvyšší měrou se dosvědčují. Neboť tato svatosti roditelka a pěstitelka mladickou silou bující a Prozřetelnosti dechem vždy hnána *pro přebývajícího ducha jeho v nás* (Řím. VIII, 11), jako spravedlivých dorost nejvznesenější samojediná rodí, kojí, v náruči svém objímá, tak z mateřské lásky pudu o udržování jejich památky a oživování úcty výborně osvědčuje se starostlivou. Vzpomínky tyto oblévají ji jakousi nebeskou lahodou a od zírání na

bědy tohoto smrtelného putování odvádějí, ana v blažených oněch nebešťanech *radost svou a korunu* vidí, v nich vynikající poznává Ženicha nebeského obraz, a novým svědectvím synům svým dávná rčení dotvrzuje: *milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému, těm, kteří podle úmyslu jeho povoláni jsou svatými* (Řím. VIII, 28). Jejich skvělé činy jsou však nejen k připomínání příjemné, ale i k následování znamenité, a mocným vzpružitelem ctnosti jest onen souzvuk svatých, Pavlovu odpovídající hlasu: *Následovníky můjmi buďte, jakož i já jsem Kristův* (I. Kor. IV, 16).

Proto My, Ctihodní Bratři, kteří sotva ujavše se nejvyššího pontifikátu vytkli jsme si úkolem přičiniti se, aby „všecky věci znovuvzdělány byly v Kristu“, vydavše první encykliku¹⁾ horlivě jsme pečovali o to, aby s Námi všichni pohlíželi na *apoštola a velekněze vyznání našeho, . . . na původce viry a dovršitele, Ježíše* (Žid. III, 1; — XII, 2-3). Ale poněvadž to již jest téměř naší slabostí, že přílišnou velikostí takového vzoru snadno bychom byli odstrašeni, prozřetelným Bohem řízení jiný vzor jsme předložili, jenž jednak Kristu jest nejbližší, aspoň co do lidské přirozenosti, jednak lépe se srovnává s naší nicotností, Nejblaženější Panna, Velebná Bohorodička.²⁾ Když pak rozmanité

¹⁾ Enyckl. „*E supremi*“, ze dne 4. října 1903.

²⁾ Enyckl. „*Ad diem illum*“, ze dne 2. února 1904.

naskytaly se nám příležitosti k obnovení památky svatých nebešfanů, společnému obdivu vystavili jsme věrné ty služebníky a správce v domě Páně a Jeho přátele a domácí, podle místa, jaké kterému bylo přiděleno, kteří *věrou přemohli království, konali spravedlnost, dosáhli zaslíbení* (Žid. XI, 33), abychom příklady jejich vedení *nebyli již pacholátky sem tam se zmiňujícími, a netočili se každým větrem učení v ničemnosti lidské, ve lstivosti ku svedení v blud; ale abychom pravdu konajíce v lásce, rostli veskrze v Tom, jenž jest hlava, Kristus* (Ef. IV, 7, 11).

Nejvyššího tohoto božské Prozřetelnosti úradku uskutečnění na třech zvláště mužích jsme ukázali, kteréžto veliké pastýře i učitele různá sice přinesla doba, ale stejně skoro Církvi osudná. Jsou to Řehoř Veliký, Jan Zlatoústý a Anselm z Aosty, jichž stoleté výroční slavnosti na tato léta připadaly. Dvěma kromě toho Encyklikami, ze dne 12. března 1904 a 21. dubna 1909 nauky základy a křesťanského života pravidla, jež pro tyto doby případnými se zdála, z příkladů a poučení svatých vypravše, šířeji jsme rozvinuli.

Jelikož pak jsme přesvědčeni, že ke vzrušení lidí skvělé vojínů Kristových příklady daleko více zmohou než slova a vybraná pojednání¹⁾; naskytnuté šťastně příležitosti rádi po-

¹⁾ Encykl. „*E supremi*“.

užíváme, bychom nejspasitelnější zásady od jiného pastýře přejaté doporučili, jehož tomuto věku velmi blízkého a týmiž téměř přivaly zmítaného Bůh vzbudil, Svaté Římské Církve Kardinála, Milánského biskupa, před třemi sty lety svaté paměti Pavlem V. ve svatých seznam vřazeného, Karla Borromejského. A nebude to málo k věci; neboť, užijeme-li zmíněného předchůdce Našeho slov, „Pán, jenž činí zázraky veliké jediný, velikolepé věci poslední dobou učinil nám, a podivuhodným řízením svého činem postavil na hradě apoštolské skály nádherné světlo, vyvoliv sobě z klínu svatosvaté Římské Církve Karla, kněze věrného, služebníka dobrého, pravý vzor stádu, pravou podobu Pastýřů, který by totiž mnohonásobným třpytem svatých činů veškerou krásle Církev, kněžím i lidu svítil jako Abel nevinností, jako Henoch čistotou, jako Jakub námah snášelivostí, jako Mojžíš tichostí, jako Eliáš vřelou horlivostí, a který by napodobitelem se jevil mezi oplývajícími rozkošemi Jeronýmovy kázně těla, Martinovy v nejvyšších hodnotách pokory, Řehořovy pastýřské bedlivosti, svobody Ambrožovy, Paulinovy lásky, a posléze v němž bychom mohli vlastníma očima viděti a prohlédnouti a vlastníma rukama ohmatati člověka, přes to že svět nanejvýše mu lichotil, světu ukřižovaného, žijícího duchem, po zemských věcech šlapajícího, nebeskými neustále zabraného, a

jako úřadem svým anděla místo zastával, tak i myslí i skutkem život andělský nápodobujícího¹⁾).

Toto Předchůdce onen Náš za pět pětiletí po skonu Karlovu. Nyní pak, po plných třech letech od té, co uděleny mu posvátné pocty, „právem naplněna jsou radostí ústa naše a jazyk náš plesáním, u význačný den slavnosti naší, . . . kdy . . . přiznáním svatých poct Karlovi, Svaté Římské Církve, již z ustanovení Božího v čele stojíme, Knězi Kardinálu, jediné Nevěště jeho nová na hlavu vkládána byla koruna, všelikým drahým kamením ozdobená“. Společnou pak s Předchůdcem Naším naději chováme, že z rozjímání slávy tohoto světce, a ještě více z jeho naučení a příkladů oslabiti lze bezbožníků drzost a zahanbiti všechny, kteří „honosí se podobami bludů“²⁾. Pročež obnovené pocty Karlovi, jenž vzešel jakožto vzor stádu i pastýřům této doby, a nápravy posvátné kázně neúnavným byl předbojovníkem a původcem proti novotářům, jimž nikoli víry a mravů zlepšení tanulo na mysli, ale spíše znetvoření (deformace) a udušení, jak na útěchu a poučenou budou katolíkům veškerým, tak je rovněž pobídnou, aby v dílo, o něž tak snažně usilujeme, znovuvzdělání všech věcí v Kristu, rázně se zapjali.

¹⁾ Z bully „*Unigenitus*“, 1. listop. 1610.

²⁾ Z téže bully.

Jest vám zajisté, Ctihodní Bratří, dobře povědomo, že ustavičně štvaná Církev od Boha nikdy všeliké útěchy nebývá zbavena. Vždyť ji *Kristus miloval . . . a sebe sama vydal za ni, aby ji posvětil a učinil sám sobě Církev slavnou, nemající poskvrny ani vrásky neb cokoli podobného, ale aby byla svatá a neposkvrněná* (Efez. V, 25). Ba právě čím nevázanější svévlnost, čím prudší nepřátelský útok, čím prohnatější bludu úklady zhoubu jí svrchovanou strojiti se zdají, takže i nemálo synů od lůna jejího odervaných v neřestí a bezbožností vír střemhlav ženou, tím pohotovější zakouší ochrany Prozřetelnosti. Působí Bůh, že blud sám, ať chtějí nešlechetníci nebo nechtějí, přejde v triumf pravdy, k jejíž ochraně Církev bdí; nákaza ve vzrůst svatosti, jejíž ona jest pěstitelkou i učitelkou; trýznění v podivuhodnější *spásu z nepřátel našich*. Tak se stává, že tehdy, kdy Církev světskýma očima vidí se nejdravějšími zmitána vlnami a téměř potopena, tehdy právě zase krásnější, zdravější, čistší se vynoří, skvějící se leskem největších ctností.

Tak Boží svrchovaná dobrotivost novými doklady potvrzuje, že Církev jest dílem božským, buď že v nejbolestnější zkoušce bludů a neřestí, v samé údy její se vkrádajících, dá jí překonati nebezpečí, nebo že platným činí Kristovo slovo : *Brány pekelné ji nepřemohou* (Mat.

XVI, 18), nebo že výsledky dosvědčuje ono : *Aj, já s vámi jsem po všechny dni až do skonání světa* (Mat. XXVIII, 20), buď konečně že tajemné moci svědectví poskytuje, jíž Kristem zaslíbený brzy po návratu jeho do nebe *jíný Utěšitel* na ni trvale jest vyléván, ji chrání a ve všem zármutku těší, duch, *jenž by s ní zůstával na věky, duch pravdy, kterého svět nemůže přijmouti, poněvadž nevidí ho aniž zná ho, neboť u vás zůstane a u vás bude* (Jan XIV, 16, 26, 59 ; XVI, 7). Z tohoto zdroje život i síla Církve pramení ; odtud i to, že, jak praví oekumenický Sněm Vatikánský, zřejmými známkami jsouc opatřena a „jako korouhev zdvižená mezi národy“, od kterékoli jiné společnosti se liší.¹⁾

A zajisté není bez zázraku božské moci, když při rozpoutané bezuzdnosti a ustavičném odpadání údů Církve, mystické to tělo Kristovo, od nauky, zákonův a cíle svého svatosti se neuchyluje ; z týchž věcí příčin stejné vyvádí důsledky a užitky ; z přemnoha synů víry a spravedlnosti ovoce spásy klidí nejhojnější. Neméně patrnou známkou života od Boha čerpaného jest to, že při tak hnusné zvrhlých názorů záplavě, při tak velikém počtu odbojníků, při bludů tvářnosti tak mnohonásobné, pevná a nezměnitelná trvá, jakožto *sloup a opora pravdy*, u vyznávání jedné nauky, u společenství týchž svátostí, v božském svém usta-

¹⁾ Sezení III, kap. 3.

novení, v řízení, v kázni mravů. A to tím jest podivuhodnější, že sama nejen zlu odporuje, ale také *přemáhá zlo dobrem* a modliti se neustává za přátele i nepřátele, o to všechna pracujíc a toho dosíci si žádajíc, aby i společnost lidská i všichni jednotlivci křesťanskými zásadami byli obnoveni. Jestliť to vlastním jejím úkolem na zemi, jehož dobrodiní i sami nepřátelé její pocítují.

Zázračné toto prozřetelného Boha působení v obrodném díle, o něž Církev pracuje, skvěle se jeví v té zvláště době, jež k dobrých útěše přinesla Karla Borromejského. Za onoho náruživostí panství, kdy všechno téměř poznání pravdy bylo zkaleno a zatemněno, neustále zápasilo se s bludy, a lidská společnost v nejhorší zla se vrhajíc, těžkou zdála se snovati si zhoubu. Tehdy pyšní a odbojní povstávali lidé, *nepřátelé Kříže Kristova ... kteří pozemské věci chutnají, ... jichžto Bůh břicho jest* (Filip. III, 18, 19). Tito ne nápravu mravů, ale popření základů Víry majíce na zřeteli, všechno převraceli, širší sobě i jiným razili bezuzdnosti cestu, nebo aspoň autoritě a vedení Církve se vyhýbajíce, podle záliby i nejzvrhlejších knížat a lidu, nauku její, ústavu a kázeň jakožto jeho zničení žádali. Potom nespravedlivých následující obyčeje, k nimž vztahuje se vyhrůžka: *Běda, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé* (Isai. V, 20), vzbouřenců vřavu a ono víry a mra-

vů roztříštění nazvali reformou a sebe samy kázně bývalé reformátory. Ve skutečnosti však byli kaziteli, neboť vystřebavše různicemi a válkami síly Evropy, odpady těchto dob a vzpoury uspíšili, jimiž jako jedním útokem onen trojí dříve rozdělený zápasu způsob byl obnoven, z něhož nepřemožená a bez úhony Církev vždy vyšla; jsou to: první doby krvavé boje, potom domácí bludů mor, konečně pod záminkou vybojování posvátné svobody ona neřestí nákaza a kázně rozvrat, k němuž snad ani střední věk nedospěl.

Proti podvodných lidí rotě Bůh postavil opravdové obroditele, a to nejsvětější, kteří by buď běh onen srážný zadrželi a vření utlumili, nebo způsobené jimi škody odčinili. Jejich práce vytrvalá a mnohostranná na obnovu kázně tím k větší úlevě Církvi byla, čím krutější tato svírána byla tísní, a dosvědčila pravdivost výroku: *Věrný Bůh, jenž . . . učini také s pokušením prospěch* (I. Kor. X, 13). Za těchto poměrů radost Církve dovršil božským řízením poslaný Karel Borromejský svou obzvláštní přičinlivostí a života svatostí.

Byla pak v jeho činnosti, Božím řízením, neobyčejná jakási síla a účinnost, nejen ke zlomení zpupnosti vzpurníků, ale také k výchově a podnícení synů Církve. Neboť i šílené pokusy oněch zdržoval i lichá obvinění rozptyloval svého života a jednání příkladem,

výmluvnosti používaje nade všecky nejmocnější, těchto pak naději vztyčoval a živil zápal. A to na něm bylo zázračné, že pravého reformátora úděly, jež na jiných vidíme rozděleně a po částkách, od jinošského věku v sobě shrnul všecky souborně; sílu, důmysl, učenost, vážnost, moc, bystrost, a způsobil, že na svěřenou jemu katolické pravdy proti nadouvajícím se bludům obranu, což bylo právě veškeré Církve posláním, všecky se srazily, odumírající povětšinou a téměř uhasnou probouzeje víru, prozíravými ji zákony a opatřeními obrňuje, pokleslou kázeň obnovuje, kněžstva i lidu mravy ke křesťanského života řádu horlivě znovu přiváděje. Takto, hledě si všech stránek obrození, neméně zrale plní úkoly *služebníka dobrého a věrného* a potom kněze velkého, *jenž ve dnech svých libil se Bohu a nalezen byl spravedlivým*; právem hoden jsa toho, by naň všichni vesměs lidé, jak kněžstvo tak lid, bohatí stejně jako chudí, jakožto na vzor pohlíželi; jehožto výtečností soubor ve chvále biskupa a představeného jest zahrnut, dle níž stal se *příkladem stádu ze srdce* (I Petr. V, 3). Nemenší budí podiv to, že Karel, sotva dospěl dvacátého roku svého věku, nejvyšších ctí dosáhnuv, k velikým a přetěžným Církve úkolům byv totiž přibrán, k dokonalé a nahromaděné ctnosti skrze rozjímání věcí božských, jímž ve svatém odloučení ducha svého obrozoval, den ode dne

více spěl, a poskytoval zářivé *divadlo . . . světu i andělům i lidem*.

Tehdy vpravdě Pán jal se, abychom zmíněného Předchůdce Pavla V slov užili, *divy své* na Karlu projevovati: moudrost, spravedlnost, o Boží úctu a o katolictva rozvoj horlivost nejnadšenější, a především péči o obrození víry a veškeré Církve, o kteréžto dílo na velebném onom Sněmu Tridentském se pracovalo, za jehož konání chvála týmž veleknězem a vším potomstvem přičítá se Karlovi jakožto muži, jenž tak byl vykonavatelem jeho nejvěrnějším, jako dříve nejprudším předbojovníkem. Nebyloť bez mnoha jeho bdění, tísní a všech možných námah dílo to k cíli přivedeno.

Ale toto vše přece nebylo nic jiného nežli příprava jakási a života škola, kdež i duch zbožností i mysl učením a tělo prací se cvičily, tak že skromný mladík, tak pokorně o sobě smýšlející, byl jako jíl v ruku Páně a Jeho na zemi Náměstka. Tento arcí způsob nastoupení dráhy oni novot stoupenci přezírali s toutéž pošetilostí jako nynější, pramálo pováživše, že divy Boží ze stínu a mlčení ducha poslouchajícího a zbožně se modlícího na výsluní vycházejí, a v cvičbě této že kel budoucího vzrůstu nejinak se uzavírá, než v semeni na děje na příští žeň.

Nicméně, jak o něco dříve jsme se zmínili, z tak zdárných začátků předem tušená života

svatost a činnost tehdy se nejvíce rozvinula a vydala plody nejhojnější, kdy „lesk a nádheru města Říma opustiv, dobrý dělník na líchu, jež mu byla přidělena, do Milánu odešel, kdež úkoly své den ode dne plněji spravuje, pole ono, zlobou časů trním hanebně zhyzděné a divočící, v takovou krásu znovu přivedl, že Církev Milánskou proslulým vzorem učinil církevní kázně“¹⁾). Tak hojných a tak skvělých výsledků dosáhl spodobuje své obnovné dílo s normami koncilem Tridentským o něco dříve stanovenými.

Vždyť Církev, jak náleží rozumějí, jak jsou *smysly i myšlení srdce lidského k zlému nakloněny* (Gen. VIII, 21), s neřestmi a bludy zápasiti nikdy neustala, *aby zničeno bylo tělo hříchu, a abychom nesloužili již hříchu* (Řím. VI, 6). V tomto boji jednak sama sobě jest učitelkou i milostí jest puzena, jež *rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha Svatého*; jednak smýšlení a jednání pravidlo bere od Učitele národů, řkoucího: *Obnovte se duchem myslí své* (Efez. IV. 23). - *A nepřipodobňujte se tomuto světu, ale přetvořte se novotou smýšlení svého, abyste zkoumali, která jest vůle Boží dobrá a libezná a dokonalá* (Řím. XII, 2). Kteréhožto cíle že byl kdy dospěl, Církve syn a obnovitel nepokrytý nikdy se nedomýšlí; k němu toliko jen že směřuje, vyznává s týmž

¹⁾ Bulla „Unigenitus“.

apoštolem: *na to, co vzadu jest, zapominaje, k tomu pak, co v předu jest, se napínaje, uložený cíl sleduji, odměnu nebeského povolání Božího v Kristu Ježiši* (Filip. III, 13, 14).

Z toho následuje, abychom i my s Kristem v Církvi jsouce spojeni *rostli veskrze v Tom, jenž jest hlava, Kristus, z něhož všeliké tělo vzrůst bere k zbudování svému v lásce* (Efez. IV, 15, 16), a Matka Církve aby den ze dne více uplatňovala tajemství božské vůle, a to v *rozložení plnosti časů znovuvzdělati vše v Kristu* (Efez. I, 9, 10).

K tomu myslí své neupínali oni reformátoři, kteří na vlastní pěst napravovati chtěli víru a kázeň, jichž pokusům na odpor se postavil Borromejský; a ani nynější lépe nevidí, s nimiž jest nám, Ctihodní Bratří, bedlivě zápasiti. Neboť i tito církevní nauku, zákony, zřízení podvracejí, stále na jazyku majíce snahu po kultuře a vzdělanosti, ne že by o toto dílo valně pracovali, ale aby okázalými hesly podlost svých záměrů snáze mohli skryti.

Co však ve skutečnosti činí, co obmýšlejí, po jaké cestě se dávají, nikoho z vás není tajno, a jejich záměry byly Námi prohlášeny a zatraceny. Jestli jejich společným cílem od víry a kázně Církevní odvrát, onoho dřívějšího, jenž dobu Karlovu v krajní neštěstí přivedl, tím horší, čím potutelněji v samých téměř Církve žilách

se tají a plíží, a čím subtilnější důsledky ze zásad absurdních se odvozují.

Obojího tohoto moru původ jest týž: *člověk nepřítel*, který na zhoubu pokolení lidského nemálo jest ostražitý, *nasel koukole mezi pšenici* (Mat. XIII, 25); táž podlouná cesta a tmavá; týž postup, totéž přistání. Neboť jako onen prvnější odvrát, kde štěstí kynulo, tam se klonící, brzy šlechtu, brzy lid, stav proti stavu dráždil, aby oběma na konec se vysmál a je zničil, tak tento moderní vzájemnou hrotí nenávist chudých a bohatých, aby každý svým údělem jsa nespokojen život vedl prabídny a pykal trestem přisouzeným těm, kteří nehledají *království Božího a spravedlnosti jeho*, ale k prchavým těmto věcem a pomíjivým přilínají. A krutější ještě činí přítomnou srážku to, že kdežto dřívějších dob vzpurníci z nauky Bohem zjevené pokladu něco jistého a pevného zpravidla podržovali, dnešní, jak se zdá, dříve neustanou, dokud vyhlazeno všecko nespátří. Bude-li však vyvrácen náboženství základ, i sama spojitost občanská nezbytně bude roztrhána. Žalostné to věru divadlo pro přítomnost, strašlivé pro budoucnost; ne že by o bezpečnost Církve bylo se obávat, o níž pochybovati božské přípovědi nedopouštějí, ale pro nebezpečenství hrozící rodinám i národům, zvláště těm, které zhoubný onen bezbožnosti proud buď úsilněji podporují nebo netečněji snášejí.

V této tak zločinné a nezapné válce, k jejímuž podněcování a rozšiřování jakožto spojenci a mocní podporovatelé přistupují i ti, kteří by s Námi pracovali a na Naše věci hleděti měli přede všemi ostatními; při bludů podobě tak mnohonásobné a neřesti lákadlech tak rozmanitých, kterýmžto obojím i nemálokterí z našich lichotí, zaujati jsouce vzezřením novoty a učenosti nebo lichou nadějí svedeni, že Církev může se zálibami tohoto světa přátelsky se srovnati, zajisté chápete, Ctihodní Bratři, že jest nám náležitě se vzpírat i tytéž zbraně nastavití proti útoku nepřátel, jichž druhdy použil Borromejský.

Předně tedy, jelikož na samu takořka tvrz, víru, útočí, buď zřejmě ji popírajíce nebo lstivě na ni dorážejíce nebo základy nauky převracějíce, tyto zásady, Karlem často doporučované, si připomeňme: „První a největší Pastýřů péče k těm věcem musí se nésti, které k neporušenému a bezúhonnému zachování víry katolické, již Svatá Římská Církev pěstí a učí, a bez níž *nemožno libiti se Bohu*, směřují“. ¹⁾ A dále: „V této příčině... nikdy dosti veliké horlivosti, jakáž jistě největší se požaduje, vynaložiti nelze“. ²⁾ — Pročež „bludařské zvrhlosti kvasů“, jenž nepotlačí-li se, *všecko těsto poruší*, to jest zvrhlým názorům pod naličenou tvář-

¹⁾ Conc. Prov. I, na z čátku.

²⁾ Conc. Prov. V, část I.

ností se vtírajícím, jež v jedno sebrané *modernismus* hlásá, protiváhu jest klásti zdravým učením, a povážiti s Karlem : „jak svrchovanou má biskup míti horlivost v potírání zlořádu bludařství a péči daleko ze všech nejpilnější“¹⁾).

Netřeba zajisté uváděti ostatních slov Světce, připomínajícího Římských Velekněží sankce, zákony, tresty na ty biskupy stanovené, jichž péče o očistu diecéze od „plísň bludařské zvrhlosti“ byla by chabější. Nemálo však přece na prospěch bude, pilně si všimnouti toho, co odtud uzavírá : „Pročež, praví, v této neustálé pečlivosti a ustavičné ostražitosti dlužno biskupovi především toho hleděti, aby nejen nejmorovitější ona bludařství choroba nikde ve stádo jemu svěřené se nevplížila, ale každé pouhé podezření aby od něho bylo co nejdále. A kdyby přece snad, což svou dobrotivostí a milosrdenstvím Kristus Pán odvrátí, se vplížila, o to co nejvíce ať vši silou pracuje, aby co nejrychleji byla zapuzena; a kdož touto hnilobou byli by nakaženi nebo podezřelí, s těmi ať naloží se podle kanonův a sankcí papežských předpisů“²⁾).

Nelze však náказы bludů odvrátiti nebo ji předejiti, nevěnuje-li se většina péče správnému vzdělání kněžstva i lidu. Neboť *víra ze slyšení; slyšení pak skrze slovo Kristovo* (Řím. X, 17).

¹⁾ Conc. Prov. V, část I.

²⁾ Tamtéž.

Ale důkladného pravdy všem podáváníí nutnost nyní zvláště velmi se ukládá, kdyžť všemi žilami veřejnosti, a i tudy, kde bys nejméně tušil, vkrádati se vidíme zlý jed; takže všech se dnes týkají Karlem těmito slovy uvedené důvody: „Ti, kdož bludařům jsou na blízku, nebudou-li v základech víry pevní a stálí, nanejvýše jest se obávati, aby snad jimi v nějakou bezbožnosti a bohopustého učení lest snadno nebyli strženi“¹⁾. Nyní totiž, any pohodlnější jsou cesty, jak ostatním věcem, tak i bludům usnadnily se styky a šíření, a jelikož vášně jsou po libovůli rozpoutány, ve špatné dlíme společnosti, kde *není pravdy... a není vědění Božího; na zemi, jež zpusťlá jest... poněvadž není nikoho, kdo by rozpomínal se v srdci* (Jerem. XII, 11). Pročež My, užijeme-li slov Karlových, „velikou dosavad píli jsme vynakládali, aby všichni i jednotliví věřící Kristovi u víry křesťanské základech byli vychováváni a vzděláváníí“²⁾; a o téže věci jakožto o úkolu nejdůležitějším, napsali jsme encykliku.³⁾ A jakkoli věru nechceme i to na Sebe přenášeti, nač Borromejský, neukojitelnou horlivostí planoucí, si stýská, „že málo dosud pořídil ve věci tak veliké“; nicméně toutéž jako on „úkolu a nebezpečí velikostí vedení“, pobodnouti bychom

¹⁾ Conc. Prov. V, část I.

²⁾ Tamtéž.

³⁾ Encykl. „Acerbo nimis“ ze dne 25 dubna 1905.

si přáli všechny, aby Karla vezmouce si za příklad, každý dle svého povolání neb sil v dílo křesťanského obrození se zapjali. Nuže nechť pomní hospodáři a páni, jak snažně pastýř onen přesvatý tytéž vytrvale napomínal, aby dětem, domácím, čeledi k vzdělání se v křesťanském učení nejen dávali příležitost, ale také ukládali břímě. Rovněž klerikům nechť nevypadne z paměti, že u vyučování základům víry povinni jsou pomáhati faráři; tento pak má se přičiňovati, aby takovýchto škol byl dostatek, počtu a potřebě věřících přiměřených a učitelů řádností chvalitebných, jímž za pomocníky přidání nechť jsou počestní mužové neb ženy, jak Milánský ten Biskup sám předpisuje¹⁾.

Křesťanského tohoto vzdělávání vzrostlá potřeba jak z ostatního času našich a mravů běhu vyplývá, tak ale především z toho, že veřejná učiliště všeho náboženství jsou prázdná, a nej-
světějším věcem se vysmívají za kratochvíli se tam pokládá, any stejně k bezbožnosti nakloněny jsou rty učitelův i uši žáků. O škole mluvíme, již svrchovaným neprávem neutrální čili laickou nazývají, ač ničím jiným není nežli temné sekty panstvím násilným. Nové toto pokrytecké svobody jeho mocným sice hlasem a s vypjatou hrudí jste vykřičeli, Ctihodní Bratři, zvláště v místech, kde příliš odvážně

¹⁾ Conc. Prov. V, část I.

šlapána jsou práva náboženská i rodinná, a potlačen hlas přirozenosti, velící, aby nevinnosti a víry mládeže se šetřilo. Tuto pohromu, způsobenou těmi, kteří tutéž poslušnost, již na jiných vymáhají, nejvyššímu všehomíra Pánu odpírají, seč jsme, zhojiti pomýšlejíce, dali jsme podnět k tomu, aby školy náboženské vhodně po městech se zřizovaly, kteréžto dílo ačkoli dosavad, s vaším spoluúsilím, dosti dobře a zdárně pokročilo, nicméně velice jest si přát, aby den ode dne šířeji se rozmáhalo, to jest aby takovýchto učilišť všude dostatek byl, i aby vychovatelé chválou nauky a života svatosti vynikajícími oplývala.

S touto velespasitelnou výchovou prvopočáteční těsně souvisí úřad posvátného řečníka, na němž zmíněné vlastnosti u mnohem větší míře se požadují. Proto Karlovy snahy a záměry na provinciálních i diecézních Synodách tam především byly obráceny, aby Kazatelé byli vytvořeni, kteří by *v posluhování slovem* svatě a užitečně vésti si dovedli. A totéž, a snad důrazněji, jak se zdá, nynější časy na nás vyžadují, kdy tolika lidí viklá se víra, a nechybí těch, kteří z touhy po slávě a oblibě duchu doby hovějí, *znásilňujíce slovo Boží* a ujímající věřícím potravu života.

Z toho důvodu se svrchovanou bedlivostí jest se nám míti na pozoru, Ctihodní Bratři, aby nebylo skrze marné a ledabylé lidi paseno

stádo větrem; ale aby životodárnou výživou bylo síleno *služebniky slova*, k nimž tyto výroky se vztahují: *Za Krista posláni zastáváme, jakoby Bůh skrze nás napomínal: smířte se s Bohem* (II Kor. V, 20); — *skrze sluhy a posly nikoli chodící v ošemetnosti, aniž znásilňující slovo Boží, ale zjevováním pravdy samy sebe odporučující všelikému svědomi lidskému před Bohem* (II Kor. IV, 2); — *dělníky nepohantelné, obírající se slovem pravdy* (II Tim. II, 15). Neméně na prospěch budou nám ony přesvaté a nanejvýš užitečné normy, slovy Pavlovými vyjádřené, které milánský Biskup doporučoval věřícím: *Když jste přijali od nás slovo slyšení Božího, přijali jste je ne jako slovo lidské, ale jakož vpradě jest, slovo Boha, který působí ve vás, kteří jste uvěřili* (I. Soluň. II, 13).

Tak *řeč Boží živá a účinná a pronikavější nad každý meč* (Žid. IV, 12), nejen k víry uchování a ochraně přivede, ale též k ctností předsevzetím podivuhodně duše rozplamení; neboť *víra bez skutků mrtvá jest* (Jak. II, 26), a *nikoli posluchači zákona spravedliví jsou u Boha, ale činitelé zákona ospravedlnění budou* (Řím. II, 13).

Ale také v této věci lze pozorovati, jak obojí reformace způsob jest nepodobný. Neboť ti, kteří o falešnou bojují, pomatenců napodobující nestálost, kvapem zabíhají v extrémy, buď víru tak vynášejíce, že od ní nutnost správného jednání odlučují, nebo v pouhou při-

rozenost všelikou ctnosti výtečnost umísťující a odstraňující přispění víry a božské milosti. Tím stává se, že úkony, jež z pouhé přirozené počestnosti vycházejí, ničím jiným nejsou než ctnosti podobami, a ani trvanlivé ovšem, ani k spásě dosti působivé. Těchto tedy činnost nikoli k obnově kázně, ale k víry a mravů vyvrácení slouží.

Naopak ti, kdož za příkladem Karlovým, jakožto pravdy přátelé a nikterak věrolomní, o spasitelný poměrů obrat se vynasnažují, ti výstřednostem se vyhýbají a nevybočují z jistých mezí, mimo něž nemůže pozůstávati nějaké reformy. K Církvi totiž a k její Hlavě, Kristu, co nejpevněji lnouce, nejen odtud síly k životu vnitřnímu čerpají, ale i vnější činnosti určují směr, jak by bezpečně díla ozdravení lidské společnosti se chopili. Náleží pak k tomuto božskému poslání, ustavičně přecházejícímu na ty, kteří Krista zastupovati mají, *učiti všechny národy*, nejen tomu, co víry, ale také co jednání se týká, to jest, jak Kristus vyslovil: *zachovávatí všecko, cožkoliv jsem přikázal vám* (Mat. XXVIII, 18). Onť jest *cesta, pravda a život* (Jan XIV, 6), jenž přišel, aby *lidé život měli a hojněji měli* (Jan. X, 10). Poněvadž pak všechny tyto povinnosti dodržovati vedením pouhé přirozenosti jest nanejvýš nesnadno, ba daleko přesahující lidské síly; proto Církev vedle učitelství má též řízení křesťanské spo-

lečnosti a úkol vzdělávati ji k všelike svatosti, ana skrze ty, kteří, každý dle svého stavu a povolání, za služebníky a pomocníky se jí poskytují, vhodné a potřebné k spáse prostředky podává. Čemuž dobře rozumějíce pravé reformy podnikatelé, neodřezují ratolesti, aby zachránili kořen, to jest neodlučují víry od života svatosti, ale obojí živí a hřejí dechem lásky, *jež jest poutem dokonalosti* (Kolos. III, 14). Rovněž, slovo slyšíce Apoštolovo, *poklad střeží* (I Tim. VI, 20), nikoliv aby národům známost jeho zakrývali a světlo odníмали, ale aby vyvedené ze zdroje toho pravdy a života nejzdravější proudy šíře otevřeli. A v té hojnosti nauku s používáním jejím (theorii s praxí) spojují, oné, aby zabránili *obcházení bludu* používající, tohoto, aby uplatnili přikázání v mravech a činnosti životní. Proto starají se o všechny k cíli vhodné nebo nezbytné prostředky, jak k vykořenění hříchu, tak *k dovršení svatých, k dílu posluhování, k budování těla Kristova* (Ef. IV, 12). K tomu zajisté směřují Otcův i Sněmů v ustanovení, kanony, zákony; k tomu napomáhá učení, vláda a všeliká dobročinnost; k tomu konečně kázeň a činnost Církve veškerá. Na tyto víry i ctnosti učitele zrakem i duchem upřeným zírá pravý Církve syn, jemuž jeho vlastní i jiných náprava na srdci leží. O tyto činitele, jež zhusta připomíná, při obnově církevní kázně opírá se Borromejský; píše na

př.: „My staré svatých Otcův a posvátných Sněmů zvyklosti a autority především všeobecného Sboru Tridentského následující, z nich mnoho v předchozích našich sněmech provinčních jsme stanovili“. — Taktéž k úmyslům potlačování veřejných zlořádů vyznává, že byl přiveden „posvátných kanonů právem i svaťosvatými sankcemi a v první řadě Sněmu Tridentského dekrety“¹⁾.

Na tom nemaje dosti, aby lépe byl ubezpečen, že snad od tohoto pravidla se neodchyluje, ustanovení svá na sněmu provinciálním takto asi uzavírá: „Všechno vesměs i jednotlivě, co námi na tomto Sněmu provinciálním bylo rozhodnuto a projednáno, s poslušností a úctou, jíž jsme povinni autoritě a soudu Svaté Římské Církve, všech církví matky a učitelky, vždy k přehlédnutí a opravě podkládáme“²⁾. A tuto vůli tím poddajnější dával na jevo, čím více den ode dne k činného života dokonalosti postupoval; nejen pokud stolec Petrův zaujímal jeho strýc, ale i za vlády nástupců jeho Pia V a Řehoře XIII, jimž jak rázně k zvolení dopomáhal, tak ve věcech nejdůležitějších jako zdatný pomocník k nim se pojil, a očekávání jejich plnou měrou odpovídal.

Nejvíce však vůli jejich přišel vhod svými důmyslnými zařízeními k uskutečnění předse-

¹⁾ Conc. Prov. V, část I.

²⁾ Conc. Prov. VI, na konci.

vzatého sobě cíle, to jest k obnově posvátné kázně. V této věci naprosto byl vzdálen ducha těch, kteří maskou nejnadšenější horlivosti zastírají svou nepoddajnost. Takto, začínaje *soud od domu Božího* (I. Petr. IV, 17), nejprve mysl k tomu přiložil, aby kázeň kněžstva s pevnými zákony ve shodu uvedl; za tou příčinou semináře alumnů posvátného stavu založil, kongregace kněží, zvaných „oblati“, zřídil, povolal řeholní rodiny staré i novější, sněmy konal, a všestrannými opatřeními počaté dílo upevnil a rozhojnil. A hned dále k nápravě mravů lidu neméně horlivou přiložil ruku, sobě řečeným považuje dávný výrok prorokův: *Ejhle, ustanovil jsem tě dnes . . . abys vyplenil a zkazil a rozpýlil a rozmetal a stavěl a štipil* (Jer. I., 10). Proto dobrý pastýř chrámy své sám a ne bez značné námahy visituje, podle podobenství božského Mistra *obcházet dobře čině a uzdravuje* rány stáda; nepřístojnosti, jež tu a tam zastihl, buď z neznalosti nebo z nedbalosti zákonů vzniklé, odstraniti a vyhladiti s veškerým úsilím se přičinil; názorům zvrhlým a rozplavujícímu se bahnu prostopášností hráz postavil tím, že zřizoval školy na výchovu dítek a konvikty pro mládež dospívající; rozšiřoval sdružení Marianská, jež v Římě v prvním jejích rozkvětu byl poznal; otvíral opatrovny pro sirotky, pro ženy ohrožené, vdovy a jiné, jak muže, tak ženy, nuzné nebo chorobou neb stářím stížené útulny

zakládal; chudé chránil proti útiskům pánů, proti lichvě, proti vývozu dětí, a nesččetně mnoho jiného dobra toho druhu způsobil. To však tak vykonal, že o celý svět lišil se od obyčejě těch, kteří při reformaci křesťanstva na svou pěst podnikané všecko na ruby zpřevracejí a prazbytečného hluku natropí, nepamětlivi jsouce božského hlasu: *není v burácení Hospodin* (III. Král. XIX, 11).

Touto tedy druhou známkou, jak vlastní zkušeností jste se, Ctihodní Bratří, poučili, opravdoví obroditelé liší se od falešných, že *tito což jejich jest, hledají, a ne co jest Ježíše Krista* (Filip. II, 21), a nakloněným sluchem přijímajíce úkladná slova, k božskému Mistru kdysi obrácená: *ukaz se světu* (Jan VII, 4), pyšné opětuji hlasy: *Učiňmež i my sobě jméno*. Pro kteroužto zaslepenost, které často i nyní želíme, *padli kněží, chtějice zmužilost dokázati, a vytáhše bez rady v boj* (I Machab. V, 57, 67).

Naopak, kdo upřímným duchem se snaží uvésti společnost lidskou na lepší cesty, ten *nehledá vlastní slávy, ale slávy toho, který jej poslal* (Jan VII, 18); a podle vzoru svého Krista *še řídě nebude se hádati ani křičeti, ani neuslyší nikdo na ulicích hlasu jeho; — nebude smutný ani bouřlivý* (Isai. XLII, 2 — Mat. XII, 19), ale *tichý a pokorný srdcem* (Mat. XI, 29). Ten i Bohu příjemný bude i spásy ovoce sklídí nejhojnější.

Také v tom různí se druh od druhu, že onen na lidské pouze spoléhaje síly *doufá v člověka a klade tělo za rámě své* (Jer. XVII, 5), tento však všelikou důvěru skládá na Boha; od Něho a od přispění s hůry všecku sílu a moc očekává, opětuje slova Apoštola: *Všecko mohu v tom, jenž mne posiluje* (Filip. IV, 13).

Tyto pomocné prostředky, jichž štědrou zásobu Kristus vylil, hledá věřící ve středu Církve k obecné spáse, především modlitbu, Oběť, svátosti, jež jsou *jako pramen vody tryskající do života věčného* (Jan IV, 14). To vše nelibě nesouce ti, kteří příčnými cestami a Boha přezírajíce o dílo obrodné usilují, nikdy neustávají nejčistší ony zdroje buď nadobro vysušovati nebo aspoň kaliti, aby křesťanské stádo bylo od nich odtrženo. V této věci zajisté nejhanebněji vedou si moderní jich noksledové, kteří jakousi tvářnost vznešenějšího náboženství na sebe berouce, ony spásy opory za nic nepokládají a mají v posměchu, obzvláště svátosti dvě, jimiž buď viny kajících se smývají nebo nebeským kvasem sílí se duch. Proto každý poctivý s nejvyšší snažností bude pečovati, aby dary tak vysoké ceny v největší úctě byly chovány, a nestrpí, aby náklonnosti lidí k obojímu tomu božské lásky dílu pohasínaly.

Tak právě činil Borromejský, v jehož spisech mezi jiným toto čteme: „Čím větší, čím bohatší jest svátostí ovoce, než aby sílu jeho

bylo lze snadno vyložit, tím pilněji a s vnitřnou ducha zbožností a vnější úctou a důstojností dlužno k nim se chovati a je přijímati¹⁾. Rovněž ona slova jsou zmínky nejvýše hodna, jimiž faráře a jiné posvátné kazatele důrazně nabádá, aby nebeského pokrmu časté okoušení v dřívější obyčej znova uvedli; což My učinili jsme dekretem začínajícím: *Tridentská Synoda*. „K velespasitelnému onomu, praví svatý Biskup, posvátné Eucharistie častému přijímání faráři... a kazatelé taktéž co nejčastěji lid povzbuzujte rodící se Církve zařízeními a příklady, a nejvážnějších Otců hlasy a velmi bohatým o tomto předmětu Katechismu Římského učení, a výrokem konečně Tridentské Synody, jež by si přála, aby věřící při každé Mši svaté nejen duchovně, touhou, nýbrž i svátostným způsobem Nejsvětější Svátost přijímali²⁾. S jakou pak myslí, s jakým duchem přicházeti jest k posvátné hostině, těmito slovy učí: „Když lid k častému Nejsvětější Svátosti přijímání jest vybízen, budiž také napomenut, jak nebezpečno a zlobno jest k posvátnému onoho božského Stolu pokrmu nehodně přistupovati“³⁾. Kteréžto arcibířové vyžadují, zdá se, zvláště tyto doby viklající se víry a vlažnější lásky, aby snad častější přijímání příslušnou tak veliké-

¹⁾ Conc. Prov. I., část II.

²⁾ Conc. Prov. III, část I.

³⁾ Conc. Prov. IV., část II.

mu tajemství úctu nezmenšilo, ale spíše pohnutkou bylo, aby *zkoušel sám sebe člověk, a tak z chleba toho jedl a z kalicha pil* (I. Kor. XI, 28).

Z těchto zdrojů vyřine bohatý proud milosti, z níž čerpaly by mízu a vyživovaly se i lidské a přirozené práce. Nebude ovšem činný křesťan zhrdati věcmi, jež jsou na prospěch a na podporu života, od jednoho a téhož Boha, původce milosti i přirozenosti, pocházejíce; ale toho velmi se bude varovati, aby v získávání a požívání vnějších věcí a statků tělesných celého života cíl a takřka blaženost nekladl. Kdo tedy těchto věcí správně a mírně užívati chce, ať činí tak k duši prospěchu, řídě se slovem Kristovým: *Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno* (Luk. XII, 31. — Mat. VI, 33).

Zřízené a moudré toto věcí užívání daleko jest toho, aby nižšího řádu, to jest společnosti občanské, dobru na úkor se stavělo, ba spíše jejím prospěchům co nejvíce napomáhá; a to nikoli marným slov plýtváním, což obyčejem jest lidí stranických, ale samými skutky, a s nejvyšším úsilím, až ke statkům, sil i života zmaru. Kteréžto statečnosti příklady přede všemi ostatními poskytují četní biskupové, kteří za nešťastných dob Církve Karlovi zápalem svým se podobajíce, božského Mistra uplatňují hlasy: *Dobrý pastýř duši svou dává za ovce své* (Jan X,

11). Tito ovšem nikoli slávychtivostí nebo stráníctvím nebo ztrátou nějakých soukromých výhod k zasvěcení se všeobecnému blahu vedeni jsou, ale onou láskou, jež *nikdy neutuchá*. Tímto plamenem, jež světským očím zůstává skryt, zanícený Borromejský, když nákazou zachváceným pomoc poskytuje, sám sebe v nebezpečí smrti uvrhl, přece nedosti máje na tom, že přítomným zlům odporoval, také o budoucí věci starostlivým takto se ukázal: „Rozumu zcela odpovídá, abychom, jako otec nejlepší, jež dítky jedinečně miluje, jak v přítomnosti tak pro budoucnost o ně se stará a připravuje, čeho k živobytí třeba, tak i my povinnou otcovskou láskou vedeni, bychom s veškerou prozíravostí o věřící provincie naší na tomto pátém sněmu provincialním se postarali a opatřili na příště pomocných prostředků, jež vlastní zkušeností pro nákazy dobu spasitelnými jsme uznali“.¹⁾

Totožné tyto starostlivého ducha snahy a úmysly, Ctihodní Bratří, katolickou akcí, již často jsme doporučili, v praxi jsou uváděny. K účasti pak na této veledůležité práci, zahrnující všecky milosrdenství skutky, jež královstvím nebeským mají býti odměněny (Mat. XXV), vybraní také laikové jsou povoláni. Kterížto když jednou takovéto břímě nasebevzali, hotovi a připraveni býti mají, sebe a své všec-

¹⁾ Conc. Prov. V., část II.

ko za nejlepší věc zcela obětovati, čeliti nenávisti, sočení a nepřátelskému duchu mnohých, kteří zlořečením splácejí dobrodiní, pracovati *jako dobrý vojin Kristův* (II. Tim. II, 3), a běžeti *cestou trpělivosti v uložený sobě zápas, zírající na původce víry a dovršitele Ježiše* (Žid. XII, 1, 2). Trpký arcíř zápolení způsob, ale k dobru pospolitému výtečně vedoucí, třebaš plné vítězství se opozdjuje.

I v tom, co právě řečeno, popatřiti lze na skvělé příklady Karlovy a z nich bráti, které každý dle svého stavu by následoval a jimiž ducha by vzpřimoval. Vždyť ten, jehož i obzvláštní ctnost i podivuhodná příčinnivost a plýtvavá láska tak vynikajícimu činily, jistě také nebyl vyňat z toho zákona: *Všichni, kdož svatě žiti chtějí v Kristu Ježiši, pronásledování budou trpěti* (Tim. III, 12). A tak že drsnějšího života sledoval způsob, že pravdy vždy a poctivosti se držel, že nezaprodatelným byl ochráncem a vykonavatelem zákonů a spravedlnosti, tím právě nejpřednějších osobností zášť na sebe popudil; lstivým pletichám politiků byl vystaven; úřady měl proti sobě; v podezření vešel u šlechty, kněžstva i lidu; podlých konečně lidí úhlavní nenávist proti sobě rozdmychal, na život a na smrt. A tomu všemu, jakkoliv byl povahy něžné a přívětivé, s nezdolnou myslí vzdoroval.

A nejen nijak neustoupil v těch věcech, jež ke zkáze víry a mravů by byly, ale ani poža-

davků nepřijal, odporujících kázni nebo věřícímu lidu obtížných, třebaš navrženy byly, jak se myslí, králem nejmocnějším a ostatně katolickým. Onť pamětliv slova Kristova: *Dávejte co jest císařovo císaři a co jest Božího Bohu* (Mat. XXII, 21), a hlasu apoštolův: *více sluší poslouchati Boha než lidí* (Skut. V, 29), nejen ve příčině náboženství nejlépe se zasloužil, ale i o samu společnost občanskou, kteroužto za šílenou chytrost pykající a přivaly rozbrojů, jež sama si roznítla, téměř potopenou nejjistější vyrval smrti.

Tatáž zajisté chvála a vděčnost náležitosti bude nynější doby katolíkům a jich horlivým vůdcům biskupům, když jim po žádné stránce povinností občanských nebude lze nikdy ničeho vytknouti, ať běží o zachování věrnosti a úcty *pánům i darebným*, spravedlivé věci poroučejícím, nebo o vzepření se jejich neoprávněným rozkazům, a stejně vyhnou se jak drzé nevázanosti těch, kteří chápou se vzpour, tak i otrocké nízkosti těch, kteří přijímají jakožto posvátné zákony bezbožná ustanovení nejzvrhlejších lidí, kteří pod nalhaným jménem svobody všec-ka práva převracejíce nejtvrdší ukládají otroctví.

Toto právě před očima celého světa a v plném světle nynější kultury děje se u jistého obzvláště národa, kde přední sobě sídlo, zdá se, postavila *moc temnot*. Pod touto velemocnou nadvládou práva všech synů Církve pře-

bídně jsou šlapána, a nadobro vyhasl ve správcích státu všeliký smysl velkodušnosti, šlechetnosti a víry, kterýmižto ctnostmi jejich otcové, názvem křesťanů se honosící, tak dlouho vynikali. A tak jest patrno, když počata byla jednou nenávisť proti Bohu a Církvi, že nazpět všechno padá podvráceno, a k barbarství bývalé zvůle nebo správněji pod nejkrutější jeho, jedině Rodinou Kristovou a její kázni se šíjí svržené, střemhlav se valí. Neboť, což totožně vyznačil Karel, toť „jisto a dokázáno, že nic jiného Boha tíže neuráží a nic jej k prudšímu hněvu nepopouzí jako nákaza bludů; a nic rovněž zemí a říší k pádu nestrhuje více než nejšerednější onen mor“ ¹⁾. Ačkoliv mnohem ještě zhoubnějším jest pokládati dnešní spiknutí na odtržení křesťanských národův od lůna Církve. Neboť ve svrchovaném rozporu mínění a vůlí, jenž vlastním znakem jest od pravdy bloudících, v jedné věci nepřátelé souhlasí, a to v zarputilém potírání spravedlnosti a pravdy; a jelikož obou strážkyní a soudcem jest Církev, na tuto jedinou ve sražených řadách útočí. A ač tvrdívají, že jsou nestranní nebo také že míru přejí, medovými sice slovy, ale s nepokrytými úmysly nic jiného ve skutečnosti nečiní, než že nástrahy stavějí, ke škodě přičiňujícíce posměch, lest k násilí. Novým tedy zápasu způsobem v těchto dnech na křesťan-

¹⁾ Conc. Prov. V, část I.

stvo se doráží; těžká válka zvedá se, daleko nebezpečnější bojů dříve bojovaných, z nichž tak hojnou sklídl slávu Borromejský.

Z toho příklady a naučení všichni si vezmou, za největší věci, na nichž spočívá soukromé i veřejné blaho, za víru a náboženství, za svatost práva veřejného, s odhodlanou a vztyčenou myslí budeme zápasiti, bolestnou sice nutností dohnání, ale o lahodnou opírajíce se důvěru, že Bůh všemohoucí tak slavný boj bojujícím vítězství uspíší. Této důvěře pevnosti dodává až na naši dobu trvající mohutnost a síla díla Karlova, na zkrocení nekázanosti myslí nebo na utvrzení ducha ve svatém předsevzetí, znovuvzdělati všecky věci v Kristu.

Lze ještě, Ctihodní Bratří, týmiž slovy zakončiti, jimiž vícekrátě zmíněný Předchůdce Náš Pavel V. uzavřel List, ustanovující Karlovi nejvyšší pocty: „Slušno tedy, bychom dali slávu a čest a dobrořečení žijícímu na věky věkův, jenž požehnal spoluslužebníka našeho všelikým požehnáním duchovním, aby byl svatý a neposkvrněný před ním, a kdyžtě dal nám jej Pán jakožto hvězdu zářící v této noci hříchů, soužení našich, předstupme k božské milostivosti, ústy i činy prosíce, aby Karel Církvi, již šilně miloval, prospíval také zásluhami a příkladem, pomáhal přímluvou a v čas hněvu stal se smířením, skrze Krista Pána našeho.“¹⁾

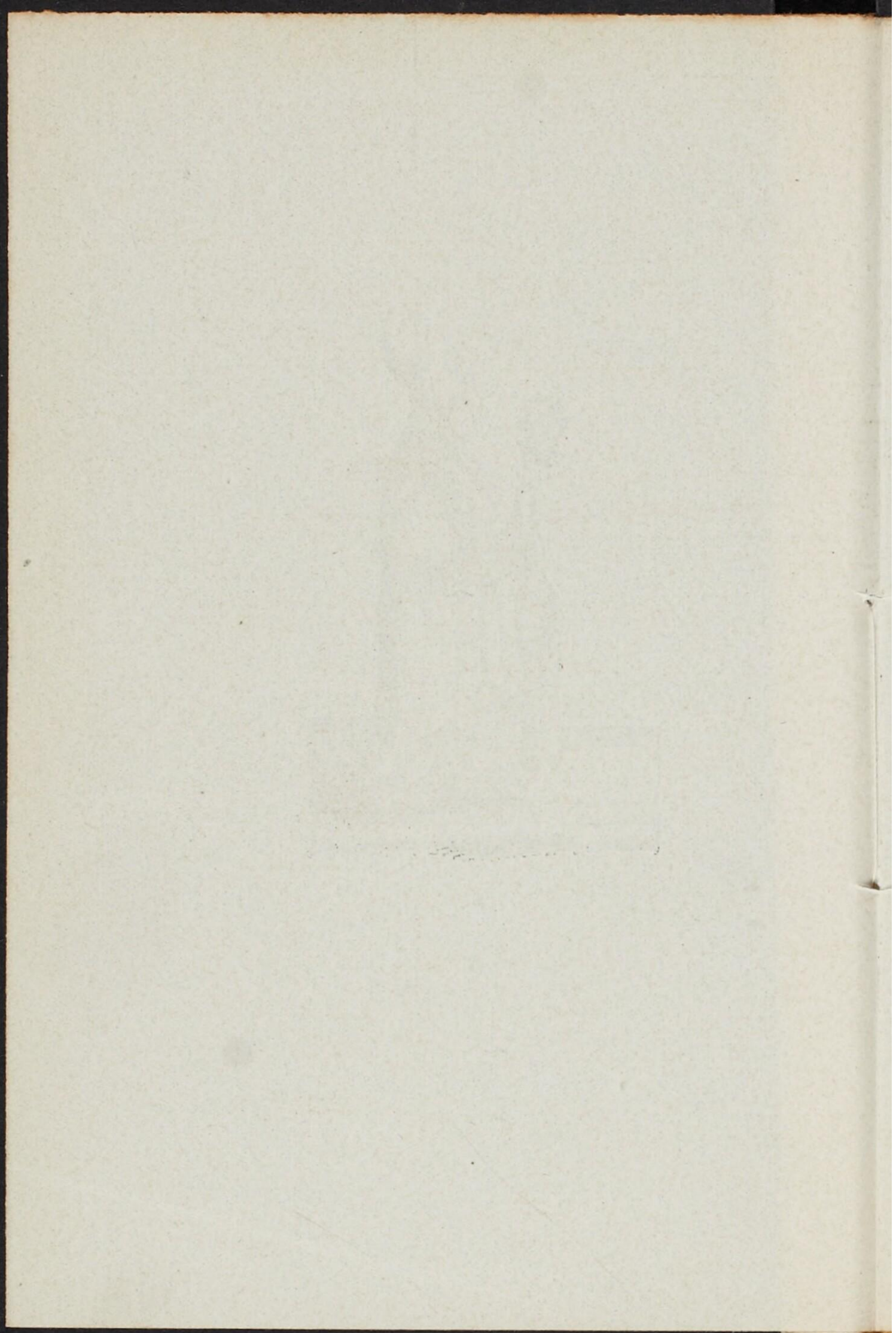
¹⁾ Bulla „Unigenitus.“

Přikročiž k těmto přáním a dovršiž společnou naději Apoštolského požehnání znamení, jež vám, Ctihodní Bratří, i všemu vašemu kněžstvu a lidu láskyplně udílíme.

Dáno v Římě u Svatého Petra, dne 26. měsíce května, roku 1910, Pontifikátu Našeho sedmého.

PIUS PP. X.

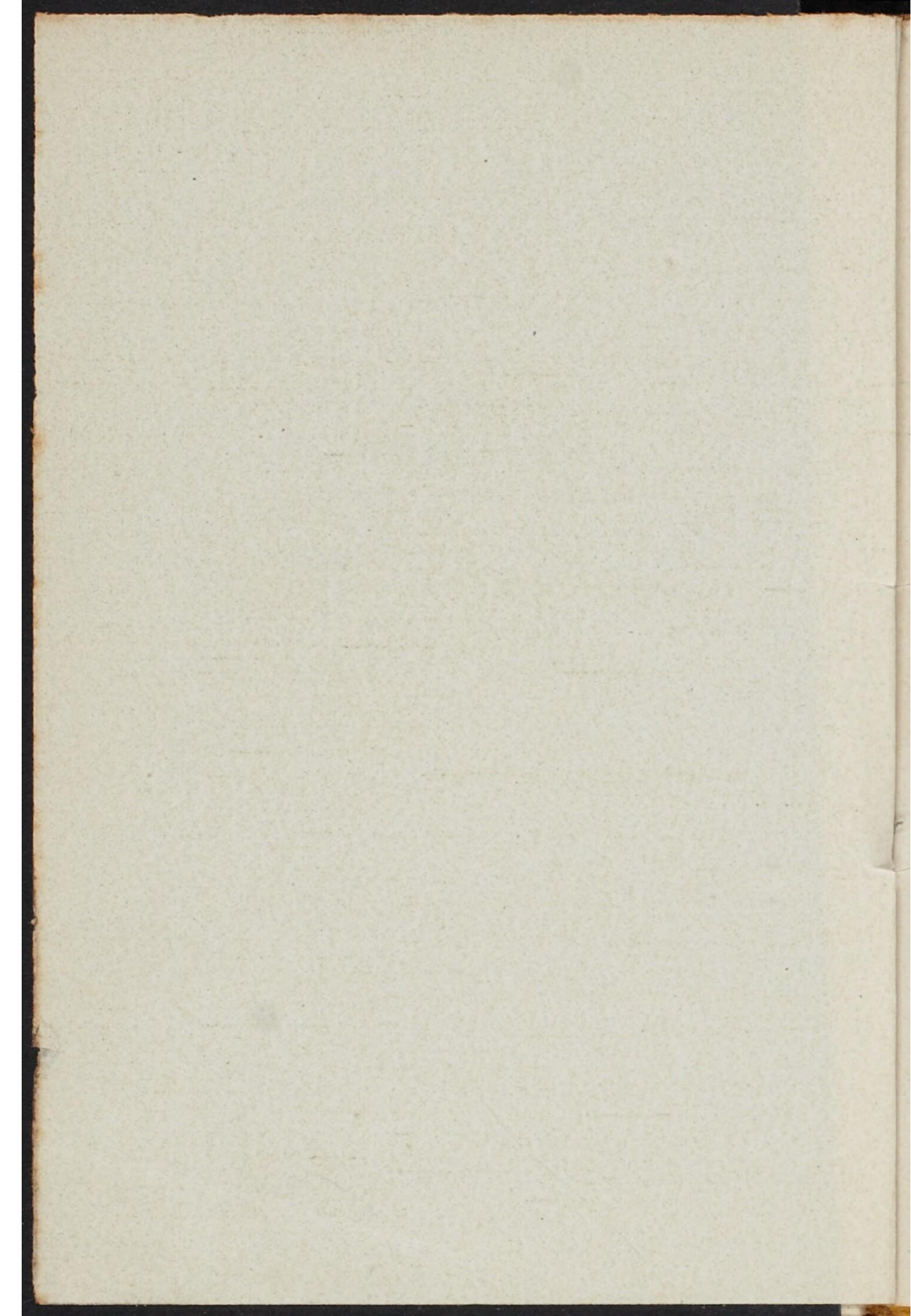

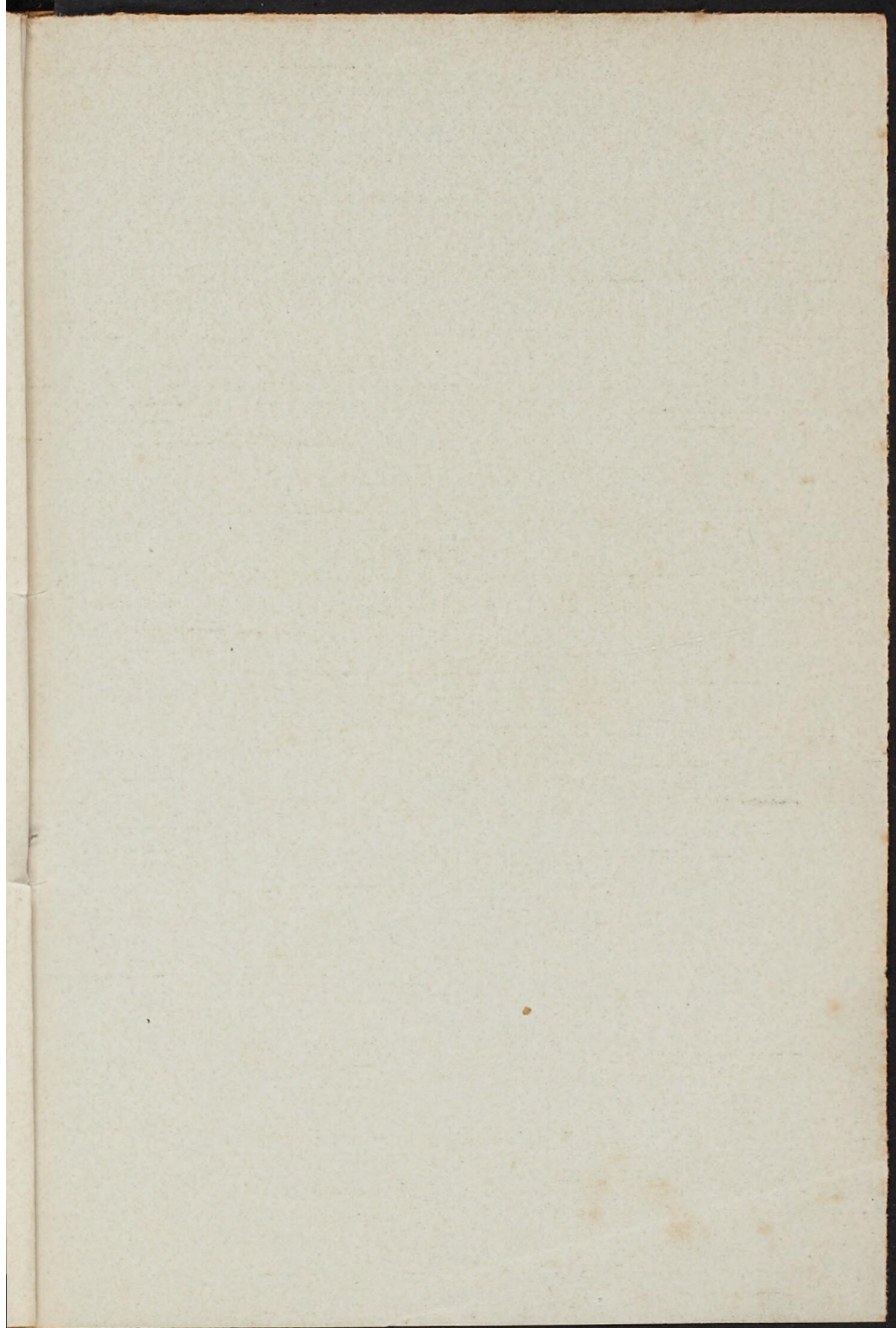

CONGREGANS
CONGREGABO
STUDIUM

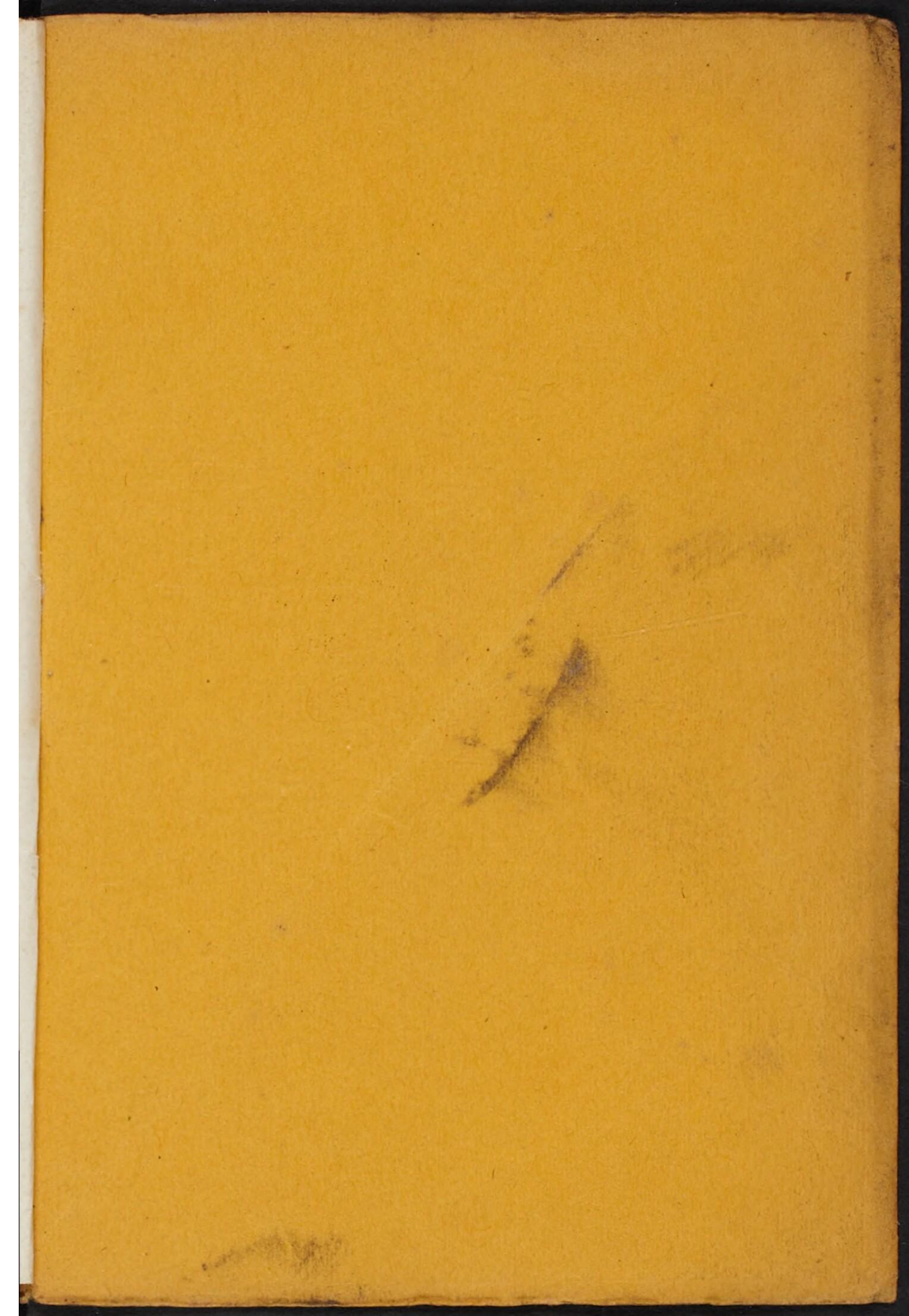
THEOLOGIE, UMĚNÍ A VĚDY.
30. SVAZEK / ZÁŘÍ L. P. 1910.
POŘADATEL A VYDAVATEL
ANTONÍN LUDVÍK STRÍŽ.

STARÁ ŘÍŠE
NA MORAVĚ.
KNIHTISKÁRNA
FR. J. TRNKY
V TŘEBÍČI NA MOR.

Dekret posv. Kongregace pro svátosti

Quam singulari

ze dne 8. srpna 1910 o tom, v kterém věku mají býti dítky připouštěny k prvnímu sv. přijímání.¹⁾

Jak obzvláštní láskou Kristus miloval na zemi dítky, dosvědčují zřetelně stránky evangelia. Vždyť s nimi pobývati mu bylo rozkoší; na ně vzkládával ruce, je objímal, jim žehnával. On nemile nesl, když byly od učedníků odháněny, a učedníky pokáral těmito důtklivými slovy: „Nechte dítky přicházeti ke mně a nebraňte jim, neboť takových jest království Boží“ (Mark. 10, 13, 14, 16). A jak velice že si cení jejich nevinnost a nelíčenou upřímnost, ukázal sdostatek, když, zavolav k sobě pachole, řekl učedníkům: „Amen, pravím vám: Nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského. Kdo se tedy poníží jako pachole toto, ten jest větší v království nebeském. A kdo přijme jedno pachole takové ve jménu mém, mne přijímá“ (Mat. 18, 3—5).

To majíc na paměti, hleděla cíkev katolická hned od svých počátků dítky s Kristem sbližovati svátost-

¹⁾ Acta Curiae Episcopalis Brunensis: latinský text v roč. 1910, na str. 211—215; český překlad v roč. 1911, na str. 3—11.

ným přijímáním, jež jim podávala již jako nemluvnatům. To se, jak je to předepsáno téměř ve všech knihách obřadních až do století XIII., dalo při křtu, a ten obyčej se někde udržel i déle; u Řeků a Východanů trvá dosud. Aby se však předešlo nebezpečí, že by nemluvnata vyvrhla zejména předstatněný chléb, zavládl od počátku mrav podávati jim Nejsv. Svátost toliko pod způsobou vína.

A ne jen při křtu, nýbrž i potom byly děti častěji božskou stravou posilovány. Byl i v některých církvích obyčej podávati Nejsv. Svátost dětem hned po duchovenstvu, a jinde obyčej dávati jim po sv. přijímání dospělých zbylé drobty.

Tento mrav pak v církvi latinské zanikl, a děti začaly býti připouštěny k posvátnému stolu teprve až měly nějaké užívání rozumu na jeho úsvitu a jakési poznání převznešené Svátosti. Tento nový řád, již přijatý od několika místních synod, byl utvrzen slavnostním schválením obecného církevního sněmu Lateránského IV., roku 1215, vyhlášením slavného kánonu 21., jímž se věřícím, když dospějí věku užívání rozumu, předpisuje svátostná zpověď a svaté přijímání těmito slovy: „*Každý věřící obojího pohlaví se, když dojde let rozeznávání, aspoň jednou za rok soukromě upřímně zpovídej ze všech svých hříchů svému vlastnímu knězi a uložené pokání se vynasnažuj, seč jest, splniti a přijmej aspoň o velikonocích uctivě Nejsv. Svátost oltářní, leč že by na radu svého vlastního kněze*

měl z nějaké rozumné příčiny za náležité na čas se jejího přijetí zdržeti.

Církevní sněm Tridentský (Sess. 21, de Communionem, cap. 4), nikterak nezavrhne starého řádu přísluhovati dětem Nejsv. Svátostí před užíváním rozumu, potvrdil dekret Lateránský a vyřkl klatbu na ty, kdo by opačně smýšleli: „*Popře-li někdo, že všichni jednotliví věřící křesťané obojího pohlaví, když dojdou let rozeznávání, jsou povinni každý rok, aspoň o velikonocích, přijímati podle příkazu svaté Matky církve, budiž v klatbě*“ (Sess. 13, de Eucharistia, c. 8, can. 9).

Podle dekretu Lateránského, uvedeného a dosud platného²⁾, jsou věřící křesťané, jakmile dojdou let rozeznávání, vázáni závazkem přistupovati, aspoň jednou za rok, ke svátostem pokání a sv. přijímání.

Ale do určování tohoto věku užívání rozumu nebo rozeznávání se během času vetřelo nemálo omylů a žalostných zlořádů. Někteří totiž měli zato, že jest stanoviti jiný věk rozeznávání pro svátost

²⁾ CIC „Can. 906. Každý věřící obojího pohlaví jest, když dojde let rozeznávání, to jest užívání rozumu, povinen aspoň jednou za rok se ze všech svých hříchů upřímně zpovídati.“

„Can. 859. § 1. Každý věřící obojího pohlaví jest, když dojde let rozeznávání, to jest užívání rozumu, povinen jednou za rok, aspoň o velikonocích, přijmouti Nejsv. svátost oltářní, leč že by na radu svého vlastního kněze měl z nějaké rozumné příčiny za náležité na čas se jejího přijetí zdržeti.“

pokání, a jiný pro přijetí Nejsv. Svátosti oltářní. Stran pokání sice usoudili, že věk rozeznávání je ten, kdy člověk dovede rozeznávati dobré od zlého a tudíž hřešiti; na Nejsv. Svátost že však je třeba věku pozdnějšího, ve kterém lze přijíti se znalostí článků víry plnější a přípravou srdce zralejší. A tak byl podle různých místních zvyků nebo lidských názorů stanoven k prvnímu sv. přijímání někde věk deseti nebo dvanácti let, někde až čtrnácti nebo ještě vyšší, kdežto děti nebo mládež mladší předepsaného věku byla mezitím od svátostného přijímání vyloučena.

Takovýto obyčej, kterým jsou věřící pod rouškou, že se takto chrání úcta povinná převznešené Svátosti, od ní zdržováni, se stal příčinou několikerého zla. Tak se totiž stávalo, že nevinnost dětského věku, jsouc od náručí Kristova odtržena, nebyla živena žádným přítokem vnitřního života; z čehož vzcházelo i to, že mládež, nemajíc přemocné té ochrany a tolika nástrahami jsouc obklíčena, pozbývala nevinnosti, a dříve než okusila svatých tajemství, se řítila v neřesti. A i když první sv. přijímání předchází důkladnější vyučování a zevrubná svátostná zpověď, což se však neděje všude, jest přece vždy želeti ztráty prvotní nevinnosti, které by se snad bylo mohlo zabrániti, kdyby byla Nejsv. Svátost bývala přijímána již v útlejším věku.

Ne méně jest odsuzovati nemrav na nemálo místech vládnoucích, podle kterého se dětem ještě nepřipuštěným ke svátostnému stolu nedovoluje

svátostná zpověď anebo se jím neuděluje rozhřešení. Tak se stává, že, možná jsouce zapleteny v osidla těžkých hříchů, s nemalým nebezpečím dlouho v nich vězí.

A nejhorší je to, že se na některých místech ani nedovoluje, aby děti k prvnímu sv. přijímání dotud nepřipuštěné byly ba i v nebezpečí smrti zaopatřeny přijetím Nejsv. Svátosti³⁾, a že tak, když umrou a jsou pohřbeny po způsobu nemluvňat, jsou oloupeny o přímluvy modlitbami církve.

Takovéto škody působí ti, kdo více než slušno trvají na zvláštních přípravách na první svaté přijímání, snad si ani neuvědomujíce, že takováhle přepečlivost vzešla z bludů jansenistických, které tvrdí, že Nejsv. Svátost je odměna, ne lék proti lidské křehkosti. A přece byl opačného smýšlení církevní sněm Tridentský, když učil, že ona jest „*protijed, kterým máme býti osvobozováni od vin všedních a chráněni před hříchy smrtelnými*“ (Sess. 13, de Eucharistia, cap. 2). Ta nauka byla nedávno přesněji zdůrazněna od posvátné Kongregace koncilu dekretem, vydaným dne 20. měsíce prosince r. 1905, jímž se přístup ke každodennímu sv. přijímání uvolnil všem, jak osobám starším, tak těm, kdo jsou věku útlejšího, ježto se tam ukládají pouze dvě podmínky, stav milosti a pravý úmysl ve vůli.

³⁾ CIC „Can. 88. § 3. U nedospělého . . . se po dovršení sedmého roku předpokládá, že má užívání rozumu.“

„Can. 864. § 1. V nebezpečí smrti, ať si vzejde z jakékoliv příčiny, jsou věřící vázáni příkazem svatého přijímání.“

A opravdu se jeví, že, když přece byly ve starověku pozůstatky posvátných způsob rozdělovány dětem i teprve kojeným, není spravedlivé příčiny, proč by se nyní měla žádati mimořádná příprava od dětí, které jsou ještě v přeblahém stavu prvotní nelíčené upřímnosti a nevinnosti a onoho tajemného pokrmu pro tolikero nástiah a nebezpečí nynější doby převelice potřebují.

Zlovyky, které jsme vytkli, jest vysvětlovati tím, že ti, kdo stanovili jiný věk rozeznávání pro svátost pokání, jiný pro sv. přijímání, ani s náležitou znalostí ani správně nevymezili, co že je věk rozeznávání. Vždyť přece církevní sněm Lateránský, když zároveň ukládá povinnost zpovědi a přijímání, požaduje pro obojí svátost jeden a týž věk. Jak se tedy pro zpověď považuje za věk rozeznávání ten, kdy člověk dovede rozeznati dobré od zlého, ten totiž věk, v kterém se dochází nějakého užívání rozumu, tak jest pro sv. přijímání říci, že věk rozeznávání je ten, v kterém dítě dovede eucharistický chléb rozpoznati od chleba obyčejného, což je zase týž věk, v kterém dospělo užívání rozumu.

A ne jinak tu věc pojímali přední vykladaelé církevního sněmu Lateránského a těch dob současníci. Jeť z církevních dějin známo, že několik synod a biskupských dekretů již od století XIII., nedlouho po církevním sněmu Lateránském, připouštělo k prvnímu sv. přijímání děti sedmileté. Kromě toho máme svědka syrchované vážnosti, Učitele Akvinského, u něhož čteme toto: „Když děti již

začínají mítí nějaké užívání rozumu, takže mohou pojmouti zbožnou úctu k této Svátosti [oltářní], tehdy se jim může tato Svátost podati.“ a) Tu větu vykládá Ledesma takto: „Opíraje se o obecný souhlas pravím, že všem, kdo mají užívání rozumu, jest podati Nejsv. Svátost, jakmile mají to užívání rozumu, třebas to dítě ještě jen nejasně poznává, co činí.“ b) Totéž místo vysvětluje Vasquez těmito slovy: „Jakmile dítě jednou dospěje tohoto užívání rozumu, jest ihned samým božským zákonem tak zavázáno, že ho církev nemůže zúplna osvoboditi.“ c) Stejně učil sv. Antonín, an psal: „Když však je dítě schopno lestného jednání, když totiž již může smrtelně zhřešiti, tehdy je vázáno příkazem o zpovědi, a tudíž i příkazem o přijímání.“ d) Také církevní sněm Tridentský nutká k tomuto závěru. Když totiž v Sezení XXI., hl. 4., připomíná, „že malé děti, které ještě nemají užívání rozumu, nejsou žádnou nutností vázány přijímati Nejsvětější Svátost,“ uvádí pro to tento jediný důvod, že nejsou schopny hříchu: „Ježto,“ praví, „milosti dítek Božích, které se jim dostalo, v tom věku nemohou pozbyti.“ Z toho je zjevno, že mínění církevního sněmu je, že na děti tehdy doléhá potřeba a závazek sv. přijímání, když mohou hříchem milosti pozbyti. S tím se shodují slova [místního] sněmu

a) *Summa theol.* 3 P., q. 80, a. 9, ad 3.

b) In S. Thom., 3 p., q. 80, a. 9, dub. 6.

c) In 3 P. S. Thom., disp. 214, c. 4, n. 43.

d) P. III., tit. 14, c. 2, § 5.

římského, konaného za Benedikta XIII., jenž učí, že závazek přijímati Nejsv. Svátost začíná, „když hoši a dívky dojdou roku rozeznávání, toho totiž věku, kdy jsou s to, aby rozeznali tento svátostný pokrm, jenž není jiný než pravé tělo Ježíše Krista, od chleba obyčejného a světského, a dovedou přistoupiti ke stolu Páně s náležitou zbožností a uctivostí.“ e) A Římský katechismus praví: „V kterém věku jest dětem podati přesvatá tajemství, nedovede nikdo určití lépe než otec a kněz, kterému se vyznávají z hříchů. Těm totiž náleží vypátrati a od dětí zvěděti, zda již mají nějaké poznání této předivné Svátosti a touhu po ní.“ f)

Z toho ze všeho plyne, že věk rozeznávání ke sv. přijímání je ten, v kterém dítě dovede rozlišiti chléb svátostný od chleba obyčejného a tělesného, takže je s to, aby zbožně přistoupilo k oltáři. Nevyžaduje se tedy dokonalá znalost článků víry, ježto dostačují nějaké pouhé základy, to jest, *nějaké poznání*; ani se nevyžaduje plné užívání rozumu, ježto dostačuje nějaké užívání počátečné, to jest *nějaké užívání rozumu*. Další odkládání sv. přijímání, a stanovení zralejšího věku k němu jest tudíž naprosto zavrhovati, a Apoštolská Stolica to několikrát odsoudila. Tak papež Pius IX. blahé paměti listem kardinála Antonelliho k biskupům francouzským, daným dne 12. března r. 1866, ostře zavrhl

e) *Istruzione per quei che debbono la prima volta ammetter-si alla S. Comunione. Append. XXX., P. II.*

f) P. II. *De Sacr. Euchar.*, n. 63.

mrav v některých diecésích se rozmáhající, že se první sv. přijímání odkládalo do let zralejších, a to předem stanovených. A posvátná Kongregace koncilu opravila dne 15. měsíce března r. 1851 článek provinciálního sněmu rouenského, kterým se zakazovalo, aby děti nepřistupovaly k sv. přijímání před dvanáctým rokem věku. Ne nepodobně se zachovala tato posv. Kongregace pro svátosti v záležitosti strasburské dne 25. měsíce května roku 1910. Šlo v ní totiž o to, zda smějí býti ke sv. přijímání připouštěny děti dvanáctileté či čtrnáctileté, a posv. Kongregace odpověděla: „Hochy a dívky jest připouštěti k posvátnému stolu, když dojdou let rozeznávání neboli užívání rozumu.“

Toto všecko zrale uváživši, uznala tato posvátná Kongregace pro svátosti na svém valném shromáždění, které se konalo dne 15. měsíce července r. 1910, k tomu cíli, aby se uvedené zlořády úplně odstranily a děti již od útlých let k Ježíši Kristu lnuly, jeho životem žily, a ochrany docházely proti nebezpečím zkázy, za vhodné stanoviti následující pravidlo o prvním sv. přijímání dětí, jež jest všude zachovávat.

I. Věk rozeznávání jak ke zpovědi, tak ke sv. přijímání je ten, v kterém dítě začíná usuzovati, to jest kolem sedmého roku, třebas o něco později nebo i o něco dříve. Od té doby začíná povinnost plniti obojí příkaz o zpovědi i přijímání.⁴⁾

⁴⁾ Na lepší přehled podáme předpisy CIC odpovídající csmi bodům dekretu pospolu zde.

CIC „Can. 88. § 3. U nedospělého . . . se po dovršení sedmého roku předpokládá, že má užívání rozumu.“

„Can. 854. § 1. Dětem, které pro věkovou neschopnost ještě nemají poznání této svátosti a touhy po ní, nebud Nejsv. Svátost podávána.

§ 2. Aby se v nebezpečí smrti Nejsv. Svátost mohla a musila (possit ac debeat) dětem podati, stačí, aby dovedly Tělo Kristovo od obyčejného pokrmu rozlišiti a uctivě se mu klaněti.

§ 3. Mimo nebezpečí smrti se právem požaduje plnější znalost křesťanské nauky a pečlivější příprava, ta totiž, z které děti aspoň tajemství víry ke spasení naprosto (necessitate medii) nutná podle své chápavosti chápou a podle měřítka svého věku zbožně k Nejsvětější Svátosti přistupují.

§ 4. Soud o postačující dispozici dětí k prvnímu přijímání náležíž knězi zpovědníkovi a jejich rodičům anebo těm, kdo jsou na místě rodičů.

§ 5. Farář však má povinnost bdíti — i zkouškou, uzná-li to obezřele za vhodné — nad tím, aby děti nepřistupovaly ke stolu Páně, než nabudou užívání rozumu anebo bez postačující dispozice; rovněž povinnost starati se, aby se, když dospějí užívání rozumu a jsou dostatečně disponovány, co nejdříve tímto božským pokrmem posílily.“

„Can. 860. Závazek z příkazu o sv. přijímání, jímž jsou nedospělí zatíženi, spadá také a především na ty, kdo mají o ně míti péči, to jest na rodiče, poručníky, zpovědníka, učitele a vychovatele, faráře.“

„Can. 1330. Farář je povinen:

1. Ve stanovené doby, souvislým několikadenním poučením, každý rok děti připravit k náležitému přijetí svátosti pokání a biřmování;

2. Se zcela zvláštní péčí, především, jestliže tomu nic nepřekáží, v době čtyřicetidenního postu, děti tak poučiti, aby svatě Svátost oltářní po prvé přijaly.“

„Can. 1331. Kromě poučování dětí, o kterém je řečeno v kán. 1330, ať farář neopomíjí děti, které nedávno přistouply k prvnímu sv. přijímání, plněji a dokonaleji v katechismu vzdělávati.“

II. K první zpovědi a k prvnímu přijímání není třeba plné a dokonalé znalosti křesťanské nauky. Dítě se však musí později podle své chápavosti postupně naučiti celému katechismu.

III. Znalost náboženství, která se od dítěte požaduje k tomu, aby se přiměřeně připravilo na první sv. přijímání, záleží v tom, aby tajemství víry ke spáse naprosto (*necessitate medii*) nutná podle své chápavosti chápalo a eucharistický chléb od obyčejného a tělesného rozlišovalo, aby tak s tou zbožností, s kterou jest jeho věk, ke sv. přijímání přistoupilo.

IV. Závazek z příkazu zpovědi a přijímání, jímž je dítě zatíženo, spadá především na ty, kdo mají o ně míti péči, to jest na rodiče, na zpovědníka, na učitele a vychovatele a na faráře. Otci pak, anebo těm, kdo jej zastupují, a zpovědníkovi přísluší, podle Římského katechismu, připustiti dítě k prvnímu sv. přijímání.

V. Jednou nebo několikrát za rok nechať faráři ohlásí a konají generální sv. přijímání dětí, a k tomu ať připouštějí nejenom ty, které tehdy po prvé přijímají, nýbrž i jiné, které, jak bylo výše řečeno, se souhlasem rodičů nebo zpovědníka již předtím po prvé přistoupily ke stolu Páně. Obojím budiž věnováno několik dní poučení a přípravy.

VI. Těm, kdo mají děti na starosti, se jest s veškerou pečlivostí starati, aby ony po prvním sv. přijímání častěji přistupovaly ke stolu Páně, a možno-li, i denně, jak si toho přejí Ježíš Kristus a matka

církev, a aby to činily s tou zbožností, s kterou je takový věk. Kromě toho ať jsou ti, kdo to mají na starosti, pamětlivi velezávažné povinnosti, kterou jsou vázáni, starati se o to, aby se děti i dále účastnily veřejného vyučování katechismu, a kdyby ne, ať doplní jejich náboženské vzdělání jiným způsobem.

VII. Obyčej nepřipouštětí dětí, když dojdou užívání rozumu, ke zpovědi anebo jim nikdy nedávati rozhřešení, jest naprosto zavrhovati. Diecéšní biskupové se tudíž, použijíce i prostředků právních, postarají, aby byl nadobro vymýcen.

VIII. Naprosto ohavný zlořád je to, když nejsou zaopatřovány sv. přijímáním na poslední cestu děti, které dospěly užívání rozumu, a není jim udělováno poslední pomazání a jsou pohřbívány po způsobu dětí. Proti těm, kdo od takového návyku neupustí, ať místní biskupové přísně zakročí.

Toto, co Otcové kardinálové této posvátné Kongregace rozhodli, náš svatý Otec papež Pius X. v audienci ze dne 7. tohoto měsíce vesměs schválil, a poručil tento dekret vydati a vyhlásiti. A jednotlivým místním biskupům nařídil, aby ten dekret uvedli ve známost nejen farářů a duchovenstva, nýbrž také lidu, jemuž má býti každý rok v době velikonoční v mateřském jazyku předčítán. Biskupové sami však budou povinni vždy po uplynutí pěti let spolu s ostatními záležitostmi diecése také o zachovávání tohoto dekretu podávati Svaté Stolicí zprávu.

Jakákoliv ustanovení tomuto dekretu protivná
nemají platnosti.

Dáno v Římě v domě téže posvátné Kongregace
dne 8. měsíce srpna roku 1910.

Dominik kard. FERRATA,
prefekt.

Filip GIUSTINI,
tajemník.

Pozn.: Nejde o encykliku, jak se často uvádí, nýbrž o apoštolský list. A je tu jistá zvláštnost. Máme překlad v češtině, ale naopak, snad jen zatím, nemáme text v latině. Svatý papež tento list psal francouzsky; těžko říci, zda se chtěl francouzským hodnostářům podivně zalíbit, jak je dnes všeobecně běžné, nebo zda tito hodnostáři již tehdy latinu neovládali, jak je dnes také běžné. V každém případě se světec v tomto případě se nezasadil o to, aby domácím jazykem Církve byla latina, pro kteroužto věc jinak velmi mnoho vykonal. A ještě dodejme, že originál adresáty, francouzské hodnostáře, vyjmenovává.

Notre charge apostolique

Papež Pius X.

Ctihodní bratři! Pozdrav a apoštolské požehnání!

Náš apoštolský úřad nám ukládá povinnost bdít nad čistotou víry a neporušitelnosti katolické kázně, aby věřící byli chráněni nebezpečím bludu a zla, zejména když blud a zlo se jim přednáší úchvatnou řečí, která zakrývá nejasnosti idejí a dvojakost výrazu, vroucím citem a krásnými slovy může roznítit srdce pro svůdnou a záhubnou věc. Takové bylo mnohdy učení hrdých filosofů XVIII. století, revoluce a liberalismu, které bylo již tak často odsouzeno. Ještě dnes jsou takové teorie Sillonu, které pod skvělou a ušlechtilou rouškou skrývají často nedostatek jasnosti, logiky a pravdy a z tohoto důvodu nemají nic společného s katolickým a francouzským duchem.

Dlouho jsme váhali, ctihodní bratři, veřejně a slavnostně projeviti své mínění o Sillonu. Váš úsudek se musel připojit k Našemu, aby Nás k tomu přiměl. Neboť milujeme nebojácnou mládež, která se semkla pod vlajkou Sillonu, a považujeme ji v mnohém ohledu za hodnou chvály a obdivu. Milujeme její vůdce, radostně v nich uznáváme velkomyslné duše, povznesené nad obyčejné vášně a oživené nejslechetnějším nadšením pro dobro. Viděli jste je, ctihodní bratři, proniknuté nejživějším citem lidského bratrství v čele těch, kteří pracují a strádají, aby je povznegli, opíraje se ve své oddanosti o lásku k Ježíši Kristu a vzorně vykonávají náboženství.

Slavné dny Sillonu

Byly to dny po pamětihodné encyklice našeho předchůdce blahé paměti Lva XIII. o dělnické otázce. Církev, ústa své nejvyšší hlavy, rozlila všechnu něžnost svého mateřského srdce na nízké a malé a bylo zjevné, že svým přáním vyvolává stále větší počet zápasníků pro obnovu pořádku a spravedlnosti v naší rozvrácené společnosti. Nepřišli-li zakladatelé Sillonu v právě příznivém okamžiku, aby mladé a věřící zástupy získali do svých služeb a nadějí? A vskutku, Sillon pozvedl v pracujících třídách prapor Ježíše Krista, znamení spásy jednotlivců i národů; ukájel svoji sociální činnost zdrojem milosti, získával náboženství úcty i v málo příznivém okolí; zvykal nevědomé a bezbožné mluvit a slyšet o Bohu, a často se ozval v nepřátelských konferencích tváří v tvář protivníkům, podnícen otázkou nebo posměškem, aby hlasitě a hrdě vyznal svoji víru. To byly krásné dny Sillonu, to je jeho dobrá stránka, která odůvodňuje slova povzbuzení a

chvály, jimiž episkopát a Svatá stolice nešetřily, dokud náboženská horlivost byla s to, aby skryla pravý charakter sillonistického hnutí.

Neboť, ctihodní bratři, musíme doznat, že naše naděje byly ve značné míře zklamány. Nadešel den, kdy zrakům jasně vidoucím bylo zřejmo, že Sillon sleduje tendence znepokojující. Sillon zbloudil! Mohlo to být jinak? Jeho zakladatelé, mladí, nadšení, plní sebedůvěry, *nebyli dostatečně vyzbrojeni historickými vědomostmi, zdravou filosofií a posilující teologií*, aby bez nebezpečení čelili obtížným sociálním problémům, do nichž byli strženi svojí činností a zápallem srdce, a aby na půdě učení a poslušnosti se ochránili proti liberálním a protestantským vlivům.

Nechyběly rady, po radách následovala napomenutí. Avšak viděli jsme s bolestí, že výstrahy a kárání se smekají po jejich pohyblivých duších a neúčinkují. Poměry vyvrcholily tak, že bychom mlčením zanedbali svoji povinnost. Jsme povinni pravdou našim drahým ze Sillonu, které šlechtné nadšení svedlo na cestu tak nepravou, jako nebezpečnou. Jsme ji povinni velkému počtu seminaristů a kněží, které Sillon, třeba ne autoritě, ale přece řízení a vlivu jejich biskupů odňal; jsme ji konečně povinni církvi, v níž Sillon se je rozštěpení a její zájmy vydává v šanc.

Církevní autorita

Na prvním místě musí být přísně potrestáno, že Sillon si osobuje právo, vymanit se z církevního řízení a autority.

Vůdcové Sillonu skutečně předstírají, že se pohybují na půdě, která není půdou církve, že sledují jen zájmy časné, nikoliv duchovní, že sillonista je jednoduše katolíkem, který se věnuje věci pracujících tříd jako i demokratické myšlence, a ze své víry čerpá víru k tomu, čemu se věnoval, že při tom zůstává podroben všem společným pravidlům morálky, stejně tak jako řemeslníci, rolníci, národní hospodáři a katoličtí politikové a při tom není k církevní autoritě v žádném jiném poměru než oni.

Odpověď na tuto vytáčku je příliš snadná. Komu lze ve skutečnosti namluvit, že katoličtí sillonisté, kněží a seminaristé, kteří se do jejich řad dostali, mají při své sociální činnosti na zřeteli *jenom časné zájmy pracujících tříd*? Kdo by toto tvrdil, domníváme se, že by jim křivdil. Je pravdou, že vůdcové Sillonu se staví jako přesvědčivý idealisté, předstírajíce povznesení pracujících tříd v první řadě bystří lidské svědomí, že jejich sociální učení, filosofické a sociální zásady míří k tomu, aby společnost podle nového plánu byla opět zbudována, že mají zvláštní názory o lidské důstojnosti, svobodě, spravedlnosti a bratrství, a aby se omluvili *ze svých socialistických snů*, odvolávají se na evangelium, které podle svého způsobu vykládají, a (což je ještě horší) na Krista přetvořeného a znetvořeného. Ještě více: tato učení rozšiřují ve svých studijních kroužcích, vštěpují je svým druhům a projevují je ve všech svých dílech. Jsou tedy v pravdě učitelé sociální, občanské a náboženské morálky; a buď i jakékoliv změny v organizaci sillonského hnutí zaváděli, máme právo říci: že účel Sillonu jeho charakter, jeho akce vychází z oblasti morální, která je nejvlastnější oblastí církve, a že důsledkem toho se oddávají sillonisté bludu, domnívají-li se, že se pohybují na území, na jehož hranicích ustávají práva učící a pastýřské církevní autority.

Kdyby jejich učení bylo prosté všeho bludu, bylo již velmi vážným výpadem proti katolické disciplíně, že se tak tvrdošíjně vzpírají řízení těch, jímž bylo z nebes uloženo jednotlivce i sdružení vést po cestách pravdy a dobra. Avšak zlo spočívá mnohem hlouběji; již jsme to řekli: Sillon stržen falešně chápanou láskou k slabým, uvízl v bludu.

Různost stavu

Je faktem, že si Sillon vytkl úkol povznést a obrodit pracující třídy. Avšak na tomto území jsou zásady křesťanského učení pevně stanoveny a dějiny křesťanské civilizace jsou svědkem jejich blahodárné působnosti. Náš předchůdce blahé paměti je obnovil svými projevy, které katolíci, zabývající se sociální otázkou, musí studovat a mít stále na zřeteli. Náš předchůdce zřetelně určil, že povinností křesťanské demokracie je „udržet různost stavů, která je zajisté vlastností dobře spořádaného státu, a pro lidskou společnost žádat formu a charakter, jaký ji dal Bůh - Stvořitel.“ (Disperes tueatur ordines, sane proprios bene constitutae civitatis eam demum humano convictui velit formam atque indolem esse, qualem Deus auctor indidit. Encyklika „Graves de Communi“).

Svrchovanost lidu

Na pranýř postavil „onen druh demokracie, která se stupňuje až ke zvrácenosti, přiznává ve společnosti suverenitu lidu a snaží se po stlačení a rovnosti všech stavů“, současně předepsal Lev XIII. katolíkům akční program, jediný program, který je s to, aby společnost opět postavil na křesťanské a věčné základy a na nich je udržoval. Co však činili vůdcové Sillonu? Přijali nejen program a učení od programu a učení Lva XIII. odlišné (to by bylo od laiků již velice odvážné, kdyby chtěli řídit sociální činnost v církvi, byli v rozporu se suverénním papežem), nýbrž zřejmě odmítli Lvem XIII. naznačený program a přijali jiný, jemu zcela odporující. Ba ještě více: odvrhli Lvem XIII. do podvědomí uvedené učení o podstatných základních zásadách společnosti, přenášejíce autoritu na lid nebo ji úplně potlačují a pokládají za cíl hodný snahy, uskutečnit rovnost všech vrstev. Touží tedy, v opaku ke katolickému učení, po odsouzeném ideálu.

Základy křesťanské společnosti

Víme velmi dobře, že si namlouvají lidskou důstojnost a příliš opovrhovaný stav pracujících tříd pozvednout, pracovní podmínky, poměr mezi kapitálem a námezdními dělníky spravedlivě a úplně uspořádat, konečně na zemi více spravedlnosti a lásky k bližnímu uplatnit a prohloubenými a účinnými opatřeními v lidské společnosti pokrok podporovat. Zajisté nekáráme tyto snahy, které ve všech bodech by byly výtečné, kdyby sillonisté nezapomněli, že pokrok bytosti spočívá v tom, že své přirozené schopnosti posiluje novou energií a jejich osvědčení vyžaduje v rámci a dle zákonů své přirozenosti a že naproti tomu člověk neprospívá ba naopak, do záhuby spěje, když své podstatné orgány zraňuje a jejich rámec jejich činností ničí. To oni chtějí s lidskou společností. Jejich snem je změnit přirozené a starobylé základy a předkládat vyhlídku na společnost budoucnosti, která je zbudována na jiných základech, které se odvažují prohlašovat užitečnějšími a blahodárnějšími než základy, na nichž spočívá nynější křesťanská společnost.

Věru, ctihodní bratři, v těchto dobách sociální a duchovní anarchie, kdy každý prohlašuje sebe učitelem a zákonodárcem, je nutno připomenout, že občanská společnost nebude zbudována jinak, než jak ji zbudoval Bůh. Nelze zbudovat společnost, nepoloží-li církev k tomu základní kámen a nebude-li řídit pracovníky. Věru, civilizaci nemusíme teprve vynalézat, ani budovat novou společnost v oblacích. Byla a existuje jako křesťanská civilizace, jako katolická společnost. Jedná se jen o to, bez porušení jejích přirozených a božských základů obnovit a ji znovuzřídit proti stále a znovu oživujícím útokům nezdravé utopie revoluce bezbožnosti: omnia instaurare in Christo (všechno

obnovit v Kristu).

A aby nám nebylo vytýkáno, že usuzujeme sumárně a s nespravedlivou přísností o sociálních teoriích Sillonu, chceme zde ukázat hlavní body.

Sociální teorie Sillonu

Sillon se šlechetnou péčí usiluje o lidskou důstojnost. Avšak této důstojnosti rozumí po způsobu jistých filosofů, s nimiž církev nemůže v žádném případě souhlasit.

Prvním základním rysem lidské důstojnosti je svoboda, míněná v tom smyslu, že každý člověk, vyjma ve věcech náboženských, je svobodný.

Z tohoto základního principu uzavírá Sillon takto: Dnes je lid pod vládou nějaké autority, která je od něho odlišná. Musí se tedy z této vlády vymanit: proto politická emancipace. Je závislý na „zaměstnavateli“, kteří mu zadržují jeho pracovní prostředky, vykořisťují, potlačují a pokořují ho. Musí tedy jejich jho se sebe setřást: proto hospodářská emancipace. Konečně je ovládán třídou, která se jmenuje řídící, která zajišťuje její duševní vývoj převahou v řízení lidských záležitostí. Musí se tedy tohoto panství zbavit: duchovní emancipace. Vyrovnání stavů v tomto trojím směru nastolí mezi lidmi rovnost, a tato rovnost, je ta pravá lidská spravedlnost. Politická a sociální organizace, založená na tomto dvojím základě svobody a rovnosti, k nimž se brzy přidruží bratrství, je tím, co nazývají demokracií. Nicméně svoboda a rovnost tvoří takřka jen její negativní stránku. Co vlastně pozitivně demokracii dotváří, je co největší účast každého jednotlivce na státní vládě. Ta obsahuje trojí živel: politický, hospodářský a morální.

Nejprve co se týče politiky, neodstraňuje Sillon autoritu. Naopak považuje ji za nutnou, avšak chce ji dělit, anebo lépe řečeno, rozmnožit a utvářet tak, aby každý občan byl jaksi králem. Ovšem autorita vychází od Boha, avšak spočívá v první řadě v lidu a šíří se od něho dál hlasováním, volbou, nebo ještě lépe, zvolením, neztrácí však proto lid a nestává se na něm nezávislou. Stává se vnější, avšak jen podle vnějšího zdání. Ve skutečnosti je vnitřní, poněvadž je autoritou, se kterou byla učiněna vzájemná dohoda.

Vzhledem k souhlasným poměrům bude stejný postup i v hospodářském uspořádání. Bude-li určité třídě odňato poskytovat práci dojde k situaci, kdy si bude každý dělník sám sobě zaměstnavatelem. Tento hospodářský ideál a jeho uskutečnění není – tak se ujišťuje – ideálem socialismu, nýbrž je systémem, při němž spolupůsobí různí činitelé, kteří jsou dost rozmanití, aby vyvolali užitek přinášející konkurenci a zaručili nezávislost dělníků tak, že nebudou závislí na žádném ze zúčastněných činitelů.

Mravní život

Nyní je hlavní věcí živel mravní poněvadž autorita, jak jsme viděli, je velice omezena, je potřebí jiné moci, která by ji nahradila a tvořila stálou protiváhu osobnímu egoismu. Tímto novým principem, touto mocí je láska k stavovskému a veřejnému blahu t.j. k účelu stavů a společnosti. Představte si společnost, v níž v duši každého jednotlivce vedle vrozené lásky k vlastnímu blahu a blahu rodinnému by panovala i láska k blahu stavu a k blahu veřejnému, kde by se oba tyto city lásky v nitru každého člověka tak podřadovaly, že vyšší cit by vždy měl přednost před citem skrovnějším: nemohla-li by tato společnost takměř postrádat autority a nepředstavovala-li by ideál lidské

důstojnosti, když každý občan by měl v sobě charakter krále a každý dělník charakter zaměstnavatele? Odňato úzkému okruhu svých zájmů, povzneseno do sfér zájmů stavu, ba ještě výše až do sfér celého národa a konečně do nejvyšších sfér humanity – program Sillonu se totiž nezastavuje na hranicích vlasti, nýbrž prostírá se nade všemi lidmi až k hranicím země – zda toto lidské srdce, rozvícené láskou k společnému blahu, neobjímalo by všechny příslušníky téhož stavu, všech spoluobčanů i všech lidí? Zde se zjevuje velikost a ideální lidská ušlechtilost uskutečněná slavnou trilogií: volností, rovností, bratrstvím.

Nuže, tyto tři živly: politický, hospodářský a mravní jsou si vzájemně podřízeny. Ve skutečnosti nemůže být žádná politická demokracie, nemá-li ve velké míře společné styčné body s hospodářskou demokracií: na druhé straně zase není ani jedna ani druhá možná, nekotví-li v takovém duševním stavu, kdy je svědomí upoutáno na zodpovědnost a mravní sílu. Předpokládejme tento duševní stav, který je podroben zodpovědnosti svědomí a vlivu mravní síly, odloučí se od něho přirozeně hospodářská demokracie, když od mravní síly přikročí k činu. A na stejné cestě najde z korporativní vládní formy své východisko politická demokracie: je-li politická a hospodářská demokracie jejími nositelkami, zřídí si ve vědomí lidu neochvějný trůn.

To je krátký přehled teorie, lze říci snu Sillonu. Na něm spočívá jeho učení a to, co nazývá demokratickou výchovou lidu: totiž svědomí a občanskou zodpovědnost každého jednotlivce stupňovat až do nejvyšší míry, odkud pak vzejde hospodářská a politická demokracie a právě tak i vláda spravedlnosti, volnosti, rovnosti a bratrství.

Tento krátký nástin, ctihodní bratři, nám jasně ukazuje, jak velice jsme byli v právu říci, že Sillon staví učení proti učení, že svoji společnost buduje na teorii, která odporuje katolické pravdě, že falšuje podstatné a základní pojmy, kterými se řídí sociální styky celé společnosti. Tento rozpor se přirostí ještě dalšími úvahami.

Autorita a poslušnost

Sillon skládá státní autoritu v první řadě na lid, odkud pak přechází na vladaře, ale tak, že v lidu stále setrvává. Již Lev XIII. zamítl toto učení v celé jeho formě ve své encyklice o politické moci „*Diuturnum illud*“. Právě se tam: „Veliký počet modernistů kráčí ve šlépějích těch, kteří v posledním století si dali jméno filosofů a prohlašují, že veškerá moc vychází z lidu, že tudíž ti, kteří moc ve společnosti vykonávají, nevykonávají ji jako vlastní autoritu, nýbrž jako autoritu od lidu na ně přenesenou a s podmínkou, že jim může být z vůle lidu opět odňata. Zcela opačný je názor katolický, který právo vlády odvozuje od Boha jako přirozeného a nutného původu. „Bezpochyby, že i Sillon tuto autoritu, kterou v první řadě skládá na lid, považuje za autoritu původu božského, avšak tak, „že vystupuje zdola do výšky, kdežto v organizaci církve moc přichází shůry a sestupuje dolů.“ (Marc Sangnier, *Discours de Rouen*, 1907). Nehledě na to, že je přenášení moci zdola nahoru nepřirozené, odsoudil Lev XIII. také tento pokus smířit katolické učení s filosofickým bludem. Neboť pokračuje dále: „Jest důležité oproti tomu podotknouti: ti, kdož stojí v čele státní vlády, mohou ovšem v určitých případech býti zvoleni vůlí a rozhodnutím lidu, aniž by to bylo v odporu s učením katolické církve. Avšak ustanoví-li se vladař volbou, nepřináší naň volba autoritu vlády, nepřináší na něho moc, nýbrž určuje jen osobu, která ji má užívat.“

Ostatně, zůstává-li lid majitelem moci, co bude z autority? Jen stín a bajka! Neboť pak není zákona v pravém slova smyslu, není více poslušnosti. Sillon přiznal, že skutečně ve jménu lidské důstojnosti žádá trojí emancipaci: politickou, hospodářskou a duchovní. Budoucí stát, k němuž pracuje, nebude mít ani pánů, ani služebníků. Jeho občané budou

vesměs svobodní a soudruzi, všichni králové. Pořádek, zákon byl by atentátem na svobodu. Podřízením se nějaké autoritě by bylo snížením člověka, poslušnost, jeho znehodnocením. Neukazuje-li nám, ctihodní bratři, podání církve, neukazují-li nám sociální styky nejmožněji dokonalé společnosti, že každá společnost se skládá od přirozenosti z tvorů nezávislých a nestejných, potřebuje autority, která by její činnost řídila ke společnému blahu a která by jí ukládala zákony? A jsou-li ve společnosti lidé zkažení, a takoví budou vždycky, nebude třeba autority tím silnější, čím egoismus zlých se jeví nebezpečnějším?

Může-li dále také, bez zásadního omylu v pojmu svobody, být i jen stínem oprávněnosti tvrzeno, že autorita se svobodou je neslučitelná? Lze učit, že poslušnost odporuje důstojnosti? Neměl sv. apoštol Pavel na zřeteli lidskou společnost ve všech možných stádiích vývoje, když věřícím kázal, že každý musí být podroben autoritě? Zdalipak může poslušnost lidem, pokud jsou legitimními náměstkyně Boha, povinná, tj. v základě poslušnost Bohu povinná, člověka snižovat? Či odporuje lidské přirozenosti náboženská pospolitost, která je zbudována na základě poslušnosti? Byli-li svatí, kteří mezi lidmi byli nejposlušnější, otroky a lidmi zrůdnými? Můžeme si myslet nějaký společenský stav, kde by Ježíš Kristus, kdyby opět sestoupil na zemi, nebyl příkladem poslušnosti, a zda by opět neřekl: „Dávejte, co jest císařovo, císaři, co jest Božího, Bohu“?

Sillon, který hlásá takové učení a svým vnitřním životem je v praxi uvádí, seje tedy mezi vaší katolickou mládeží bludné a neblahé pojmy o autoritě, svobodě a poslušnosti. Připravuje, jak praví, éru rovnosti, která by byla zároveň érou lepší spravedlnosti. Také má každou nerovnost stavu za nespravedlnost, nebo alespoň menší spravedlnost. Ta zásada, která rozhodně odporuje přirozenosti věci, podněcuje žárlivost a nespravedlnost a převrací společenský pořádek. Jediná demokracie prý založí vládu úplné spravedlnosti. Cožpak to není nespravedlné oproti jiným vládním formám, které se takto sesazují na stupeň vlády nemohoucnosti? Ostatně i zde Sillon odporuje učení Lva XIII. Mohl se ve zmíněné encyklice o politické moci dočíst, že při šetření spravedlnosti není národům zakázáno udělit si vládní formu, která nejlépe odpovídá jejich charakteru, zřízení a zvykům zděděných od předků. Encyklika zde naráží na známou vládní trojici formu. Předpokládá tedy, že se spravedlnost snese s každou z nich. A nepotvrzuje-li encyklika o dělnické otázce jasné a zřetelné možnosti, uplatnit spravedlnost ve stávajících organizacích společnosti a udává k tomu prostředky? Ovšem, Lev XIII. nechtěl mluvit o nějaké spravedlnosti, nýbrž o dokonalé spravedlnosti. Učil, že spravedlnost se srovnává se známou trojicí formou vlády, že v té věci demokracie se netěší žádnému zvláštnímu privilegii. Sillonisté, kteří tvrdí opak, se buď zdráhají slyšet církev, nebo si o spravedlnosti a rovnosti tvoří názor, který není katolický.

Bratrství

Tak tomu je i s pojmem bratrství, jehož základ kladou v lásce ke všemu blahu, anebo proti všem filosofům a všem náboženstvím, v jednoduchém pojmu lidskosti, pojímají do této lásky a stejné shovívavosti všechny lidi se všemi jejich bolestmi jak duševními, tak morálními, fyzickými i časnými. Katolické učení však hlásá, že první povinnost lásky k bližnímu nespočívá v trpění bludných přesvědčení, byť by byla i sebe upřímnější, ani v teoretickém nebo praktickém indiferentismu proti bludům a neřestem, v nichž vidíme tonout své bratry, nýbrž v horlivosti pro mravní a duševní nápravu, zrovna tak jako v horlivosti pro jejich hmotné blaho. Totéž katolické učení nás také učí, že pramenem lásky k bližnímu je láska k Bohu, společnému Otci a společnému cíli celé lidské společnosti a láska

k Ježíši Kristu, jehož jsme údy, takže pomoci nešťastnému je právě tolik, jako bychom činili dobře samému Ježíši Kristu. Každá jiná láska je jen předstírání nebo neplodný a pomíjející cit. Ctihodní bratři, není jiného bratrství, než křesťanské lásky k bližnímu, která

láskou k Bohu a Synu jeho Ježíši Kristu, našemu Vykupiteli, všechny lidi objímá, aby všem pomáhala a všechny k téže víře a k témuž nebeskému štěstí přivedla. Kdyby demokracie rozlišovala bratrství od takto pochopené lásky k bližnímu, byla by daleka každého pokroku a znamenala by pro civilizaci neblahý krok nazpět. Neboť chcete-li, jak si také z celého srdce přejeme, dospět k nejvyšší metě štěstí lidské společnosti a každého člena jejího bratrství, nebo jak se také říká, všeobecnou solidaritou, pak je nutná jednota duchů v pravdě, jednota vůle v morálce, jednota srdcí v lásce k Bohu a jeho Synu Ježíši Kristu. Této jednoty však lze dosáhnout jedině katolickou láskou k bližnímu, která je zároveň s to, aby vedla národy na cestě pokroku k ideálu civilizace.

Lidská důstojnost

Sillon konečně prohlašuje, když falšuje sociální pojmy, bludnou ideu o lidské důstojnosti. Podle něho by člověk začal být teprve pravým člověkem, hodným tohoto jména, od onoho dne, kdy nabytí silné a nezávislé svědomí tak, že by mohl postrádat nad sebou pána, a byl schopen sebe sama poslouchat, mohl by na sebe vzít nejtěžší zodpovědnost, aniž by se provinil proti povinnosti. To jsou holedbavá slova, jimiž se podněcuje lidská domýšlivost, jakýsi sen, který člověka strhuje bez světla, bez vůdce a bez pomoci, na cestu blouznění, kdy v očekávání velikého dne, který mu má přinést plné svědomí, bude pohlcen bludem a vášní. A kdy nastane tento velký den? Nezmění-li se lidská přirozenost (a to není v moci Sillonu), nastane vůbec někdy? Neměli-li svatí, kteří lidskou důstojnost přivedli až k jejímu vrcholu, lidskou důstojnost? A co malí tohoto světa, kteří nemohou tak vysoko stoupat, kteří se spokojují skromně v postavení, kde je Prozřetelnost určila, plní pokorně, poslušně a v křesťanské trpělivosti své povinnosti, nejsou-li oni hodni jména člověka, jako takoví, které jednoho dne Pán pozvedne z temna, aby je postavil v nebi mezi knížata svého lidu?

Končíme své úvahy o bludech Sillonu; netvrdíme, že jsme vyčerpali plně předmět, neboť bychom vás museli upozornit na stejně falešné a nebezpečné bludy, např. na způsob nazírání na disciplinární moc církve. Záleží nyní na tom, poznat vliv těchto bludů na praktický postoj Sillonu a na jeho sociální činnost.

Duch a metoda Sillonu

Učení Sillonu se neomezuje na území filosofické abstrakce. Učí mu katolickou mládež anebo ještě více, pokouší se uvést je v život. Sillon pokládá za jádro plodu státu budoucího, zobrazuje ho také jak jen možno věrně. Ve skutečnosti není v Sillonu žádné podřízení (hierarchie). Zvolený, který jej řídí, je vyvolen z množství pro své vlastnosti tj. protože se uplatnil svojí mravní autoritou a ctnostmi. Volně se do Sillonu vchází a volně vychází. Studie se tam konají bez učitele, nejvýš s rádcem. Studijní kroužky jsou v pravdě duševní spoluprací, kde každý současně je učitelem i žákem. Volné soudružství panuje mezi členy a pojí úplně jejich duše; odtud pospolitost Sillonu. Nazvali ji „přátelstvím“. Kněz, který do Sillonu vstupuje, snižuje vznešenou důstojnost svého úřadu a podivnou změnou rolí činí ze sebe žáka, staví se na úroveň svých mladých přátel a není ničím než soudruhem.

V těchto demokratických zvycích a teoriích o ideálním státu, které jsou jim základem, poznáte, ctihodní bratři, tajnou příčinu disciplinárních poklesků, které jste tak často museli Sillonu vytýkat. Není divu, že jste u vůdců a u takto vzdělaných soudruhů, ať to byli seminaristé či kněží, nenalezli úcty, učenlivosti a poslušnosti, kterou jsou povinni vašim osobám a vaší autoritě, že na jejich straně pozorujete tichý odpor a že jste

s politováním museli vidět, že se nesillonského díla úplně vzdalovali a byli-li k poslušnosti donucováni, jen neradi se mu věnovali. Vy jste minulostí, oni jsou průkopníky budoucí civilizace; vy reprezentujete hierarchii, sociální rozdíly, autoritu a poslušnost, zastaralé instituce, kdežto jejich duch, naplněný jinými ideály, nemůže se jim přizpůsobit! Jako důkaz tohoto duševního stavu známe bolestné události, nad nimiž bychom téměř slzeli, a přes svoji shovívavost se nemůžeme ubránit projevu spravedlivé nevole. A dále, vašim katolickým mladíkům se vštěpuje nedůvěra k církvi, jejich matce; učí, že se jí po 19 století nepodařilo zřídit ve světě společnost na správných základech, že neporozuměla sociálním pojmům autority, svobody, rovnosti, bratrství a lidské důstojnosti, že velicí biskupové a panovníci, kteří utvořili Francii a tak slavně jí panovali, nedovedli dát lidu ani pravou spravedlnost, ani pravé štěstí, poněvadž neměli ideál Sillonu.

Zde vane vánek revoluce. Proto můžeme učinit závěr, že je-li sociální učení Sillonu bludné, je jeho duch nebezpečný a jeho výchova neblahá.

Co si máme myslet o činnosti Sillonu v církvi? Jeho katolicismus je tak málo snášenlivý, že ten, kdo se k jeho hnutí nepřipojí, je v jeho očích takřka vnitřním nepřítelem katolicismu a vůbec nerozumí evangeliu a Ježíši Kristu! Domníváme se, že musíme u této části setrvat, poněvadž je to právě katolická horlivost Sillonu, která mu až do poslední doby přinášela uznání, zmužilost a souhlas. Avšak vzhledem k jeho slovům i činům musíme říci, že Sillon ve svém učení a ve svém konání nevyhovuje požadavkům katolické církve.

Katolicismus a vládní forma

Předně se jeho katolicismus snáší jen s demokratickou vládní formou, kterou považuje pro církev za nejprospěšnější, ano v jisté míře jakoby s ní srostlou: dělá tedy své náboženství závislé, na jisté politické straně. Připomněli jsme již, že církev vždy ponechává národům samým, aby si zvolily vládu, která nejlépe vyhovuje jejich názorům a zájmům. Stejně jako Naši předchůdci, zdůrazňujeme i My, že je bludem a nebezpečím, činit katolicismus zásadně závislým na určité vládní formě. Tento blud a toto nebezpečí je tím větší, spojuje-li se náboženství s demokracií, jejíž učení je bludné. Tak tomu je při Sillonu, který svými činy ve prospěch určité vládní formy církev ohrožuje, katolíky rozštěpuje, mládež a seminaristy katolické činnosti odcizuje a živoucí síly části národa porušuje.

Církev a politika

Vizte, ctihodní bratři, ten úžasný rozpor! Právě že náboženství má stát nade všemi stranami, právě této zásady se dovolává, zdržuje se Sillon obhajování napadené církve. Zajisté, že církev do politické arény nesestoupila: byla tam zavlčena, aby ji znetvořili a oloupili. Nemí-li povinností katolíka užít politických zbraní, které má po ruce, k její obraně, k odtržení politických přehmatů a zaručit, aby činnost politiky v církvi se omezila na to, čím je politika církvi povinna? Leč při pohledu na znásilněnou církev často jsme s bolestí viděli, že Sillon založil ruce, neměl-li z obrany prospěch: vidíme, že hájí program, který nijak neprozrazuje katolíky. Tomu však nevadí, že titíž mužové v prudkém politickém sporu vyzývavě svoji víru vyznávají. Co lze říci jiného, než že v sillonistech jsou dva lidé: jednotlivec – katolík a sillonista, muž veřejné činnosti – neutrální.

Přestal se jmenovat katolický

Byly doby, kdy Sillon jako takový byl výhradně katolickým. Znal jen jednu mravní moc, katolickou a hlasitě prohlašoval, že demokracie bude buď katolická nebo nebude vůbec. Pak přišel čas *revise* Sillonu. Ponechal každému jeho náboženství nebo jeho filosofii. Přestal se jmenovat katolickým a formulí: „demokracie bude katolickou“ nahradil formulí jinou: „demokracie nebude katolickou,“ ne více než protižidovskou nebo protibuddhistickou. To byla doba plus grand Sillonu. Ke zřizování budoucího „města“ povolal dělníky všech náboženství a všech sekt. Uložili jim jen přijmout společný sociální ideál, ctít všechna náboženská přesvědčení a přispět mravní silou. „Zajisté – praví se – ředitelé Sillonu kladli náboženskou víru nade vše. Avšak mohou odejmout druhým právo čerpat mravní sílu tam, kde mohou? Na druhé straně také chtějí, aby druhí uznávali jejich právo, čerpat svoji sílu v katolické církvi. Požadují tedy ode všech, kdo chtějí nynější společnost přeměnit ve smyslu demokracie, aby se vzájemně neodsuzovali pro rozličné filosofické nebo náboženské přesvědčení, nýbrž aby postupovali ruku v ruce ne vzdáním se přesvědčení nýbrž pokusem, na poli praktické skutečnosti, dokázat správnost svého osobního přesvědčení. Snad se na tomto poli duchovního zápasu dá dosíci jednoty mezi různými náboženskými a filosofickými přesvědčeními.“ (*Marc Sangnier, Discours de Ruen, 1907*). A současně prohlašovali (jak se to však mělo splnit?) že mají katolický Sillon bude duší velikého kosmopolitického Sillonu.

Najednou zmizelo jméno „plus grand Sillon“ a utvořila se nová organizace beze změny ducha a jádra, „aby zavedla pořádek v práci a různé síly organisovala k činu. Sillon však zůstává duší a duchem, který vniká do skupin a vzpružuje k činnosti.“ A všechny nové skupiny, které se zdánlivě staly samostatnými: katolíci, protestanté, svobodní zednáři, se žádají, aby se chopily díla. „Soudruzi katoličtí budou ve zvláštních organisacích pracovat na vzájemném vyučování a výchově. Protestantští a volnomyšlenkářští demokraté budou činiti totéž. Všichni: katolíci, protestanté a volnomyšlenkáři, budou usilovati o to, aby vyzbrojili mládež nikoli k bratrovražednému boji, nýbrž k velkodušnému zápasu na poli sociálních a občanských ctností.“ (*Marc Sangnier, Paris, Mai, 1910*).

Interkonfesijní jednota

Toto prohlášení a tato nová organizace Sillonu zavdaly podnět k vážným rozvahám. Máme zde tedy *interkonfesijní*, katolíky založenou jednotu, usilující o reformu civilizace, která je především katolickým dílem, neboť žádná pravá civilizace bez mravní civilizace a žádná pravá moderní civilizace bez pravého náboženství, nemůže být. To je dokázanou pravdou a dějinnou skutečností.

A noví sillonisté nebudou moci předstírat, že jenom pracují na poli „praktické skutečnosti“, kde různost vyznání nepadá na váhu. Jejich vůdce pociťuje vliv přesvědčení ducha na výsledek činu tak dobře, že je poznal bez rozdílu náboženství, jemuž náleží, „aby na poli praktické skutečnosti dokázali správnost svého osobního přesvědčení.“ A právem, neboť praktická skutečnost na sebe bere charakter náboženského přesvědčení, jako údy těla přijímají formu je oduševňujícího principu.

Co se má říci o společenství, v němž mladí katolíci s jinověrci a nevěrci všeho druhu jsou k takovému dílu spojeni? Není to desetkrát nebezpečnější než nějaká neutrální jednota? Co se má říct této výzvě ke všem jinověrcům a nevěrcům, aby dokazovali přednosti svého přesvědčení na poli sociálním jako v nějakém apologetickém zápase, jakoby toto zápolení netrvalo již devatenáct století při méně nebezpečných podmínkách pro víru a věřící a zcela v rámci katolické církve? Co se má říci této úctě katolíka ke všem

bludům a zvláštní výzvě katolíka ke všem disidentům, aby upevnili své přesvědčení studiem a z něho čerpali vždy bohatší zdroje nových sil? Co se má soudit o sjednocení, v němž všechna náboženství, ano i Volná myšlenka se může hlasitě a libovolně uplatnit? Neboť sillonisté, kteří na veřejných přednáškách, a při jiných příležitostech, hrdě svoji osobní víru zdůrazňují, nepomýšlejí zajisté zavřít ústa jiným a nebrání protestantům vyznávat protestantismus, skeptikům skepticismus. Co si lze konečně myslit o katolíku, který vstupuje do studijního kroužku a nechává svůj katolicismus přede dveřmi, aby nepoděsil své soudruhy, kteří „sní o nezištné sociální činnosti, projevují nevůli nad tím, aby se stali sluhy vítězství zájmu, sdružení nebo samotného přesvědčení, ať je jakékoliv“? To je vyznání víry nového demokratického výboru pro sociální činnost, který zdědil nejdůležitější úlohy bývalé organizace, a který – jak se praví – „odstranil veškerou dvojakost většího (plus grand) Sillonu v reakcionářských a antiklerikálních kruzích“ je přístupný všem, „kdo si váží mravních a náboženských sil a jsou přesvědčení, že pravá sociální emancipace není možná bez velikodušného kvasu idealismu“.

Opravdu, veškerá dvojakost byla úplně odstraněna: sociální snahy Sillonu nejsou již katolickými, sillonista jako takový nepracuje pro některou stranu; a „církev“, praví se, „nemůže si činit žádné nároky na sympatie, získané svojí činností.“

Církev a sociální činnost

Opravdu, je to zvláštní domýšlivost. Obávali se, že církev má sobeckým způsobem prospěch ze sociální činnosti Sillonu. Jakoby všechno, co církvi prospívá, neprospívalo také lidstvu. Paměťhodná zvrácenost pojmů: církev má získat ze sociálního hnutí, jakoby největší národohospodáři neuznali a nedokázali, že sociální hnutí, má-li být vážným a plodným, musí získat církvi. Ještě zvláštnější, právě tak zarážející jako zarmucující je opovázlivost a lehkomyšlnost lidí, kteří se nazývají katolíky, kteří sní o přeměně společnosti za takových okolností *mimo* katolickou církev, o zřízení „říše spravedlnosti a lásky“ s pomocí lidí příšlých ze všech stran bez náboženství nebo bez víry, jen když zapomenou na to, co je dělí: náboženské a filosofické přesvědčení a zdůrazňují to, co je pojí: velkodušný idealismus a mravní síly, které čerpají tam, „kde mohou“. Uvážíme-li, co bylo zapotřebí síly, moudrosti a nadpřirozených ctností ke zřízení křesťanského „města“, vzpomeneme-li na utrpení milionů mučedníků, na osvětlení církevních Otců a církevních učitelů, na oddanost všech hrdinů lásky, na mocnou, s nebe pocházející hierarchii, na proudy božské milosti – to vše zřízeno, spojeno a proniknuto životem a duchem Ježíše Krista, moudrostí Boží, Slovem, jenž tělem učiněno jest – pomyslíme-li na to vše, žasneme, když vidíme jak se noví kněží pokoušejí zlepšit všechno to v Sillonu na základě mlhavého idealismu a občanských ctností. Čeho dosáhnou? Jaký bude výsledek této společné práce? Fantastická spousta slov, v níž v pestré směsici a ve svůdném zmatku budou se skvíť hesla svobody, spravedlnosti, bratrství, lásky, rovnosti, povznesení lidstva, a to vše vybudováno na falešně chápaném pojmu lidské důstojnosti. Byla by to hřmotná agitace, neužitečná touženému cíli, ale prospěšná méně utopistickým pobuřovačům lidu. Ano, právem můžeme říci, že Sillon obrátil svůj zrak k preludu a socialismu.

Obáváme se, že bude dokonce ještě hůře. Výsledkem této práce, poživatelkou tohoto kosmopolitického sociálního hnutí může být jenom demokracie, která není katolická, ani protestantská, ani židovská; náboženství (a takovým chce sillonismus být, jak jeho vůdcové tvrdili), které je všeobecnější než katolické a které všechny lidi (kteří se stali bratry a soudruhy) spojuje „v říši Boha“: „Nepracuje se pro církev, pracuje se pro lidstvo!“

Hnutí odpadové

A nyní, ctihodní bratři, ptejme se zarmoucení, co se stalo s katolicismem Sillonu? Ten, který kdysi opravňoval k nejkrásnějším nadějím, ta jasná a prudká bystřina byla ve svém proudu zachycena moderními nepřáteli církve, stala se jen ubohým přítokem velikého odpadového hnutí, které je organisováno ve všech zemích, aby byla zbudována univerzální církev bez dogmat a bez hierarchie, bez zákona ducha a bez uzdy vášní, a která pod rouškou svobody a lidské důstojnosti by zavedla v celém světě – kdyby zvítězila – zákonité panství lsti a násilí, potlačování slabých, všech těch, kdo strádají a pracují.

Známe příliš dobře ony temné dílny, v nichž bylo vypracováno zkázonosné učení, které ovšem nezmate ty, kdo jasně vidí. Vůdcové Sillonu se mu nedovedli ubránit: jejich nadměrná citlivost, dobrota srdce a s ní částečně filosofický mysticismus, je svedly k evangeliu, v němž se domnívali, že vidí pravé evangelium Spasitelovo do té míry, že se odvažovali s našim Pánem Ježíšem Kristem jednat s bezohlednou důvěrností a že pro příbuznost svého ideálu s revolucí se nebáli rouhavě přirovnávat evangelium k revoluci, což nemůže být omluveno předstíráním, jako by to bylo vybočením z rozčilené improvisace.

Znehodnocení evangelia

Chceme, ctihodní bratři, vaši pozornost obrátit na toto znetvoření evangelia a svatého charakteru našeho Pána Ježíše Krista, Boha a člověka zároveň, jak je znetvořil Sillon a jiní. Jakmile se zavádí o sociální otázku, je v jistých kruzích mravem, nejprve vyřadit božství Ježíše Krista a mluvit pak jen o jeho svrchované spanilomyslnosti, o jeho smilování se nad všemi lidskými nedostatky, o jeho důtklivém vybízení k lásce k bližnímu a bratrství. Zajisté, že nás Ježíš miloval láskou bezmeznou a nekonečnou a sestoupil na zemi, aby trpěl a zemřel, aby všichni lidé ve spravedlnosti a lásce kolem něho shromáždění, oduševněli týmiž city vzájemné lásky, ve štěstí a v pokoji žili. Avšak uskutečnění tohoto časného a věčného štěstí podmínil tím, aby každý žil ctnostně a dal se poučovati Petrem a jeho nástupci. A byť i byl Ježíš oproti zbloudilým a hříšníkům dobrotivým, nešetřil přece jejich bludných názorů, třeba že byly poctivě míněny: miloval všechny, aby je poučil, obrátil a zachránil. Volal-li k sobě nuzné a strádající, nečinil tak, aby jim hlásal závist fanatické rovnosti. Pozvedal-li nízkých, nečinil tak, aby jim vštěpoval cit neodvislé a poslouchat se zdráhající důstojnosti. Překypovalo-li srdce jeho vlídností k duším dobré vůle, dovedl je ozbrojití svatým rozhořčením proti prznitelům stánku Božího, proti nešťastníkům, kteří dávali malým pohoršení, proti mocným, kteří lid těžkými břemeny utiskovali, nehnuvše ani prstem pro jeho povznesení.

Byl právě tak silný jako spanilomyslný: napomínal, varoval, trestal, věda a uče nás, že bázeň jest počátek moudrosti, a že mnohdy musí býti odňat úd, aby ostatní tělo bylo zachráněno. Konečně nesliboval příští společnosti vlády ideální rovnosti, z níž všechno utrpení bude odstraněno, nýbrž svým učením a svým příkladem naznačil cestu k možnému štěstí na zemi a k dokonalému štěstí na nebi: královskou cestu svatého kříže. Tj. učení, které ukazuje nám v Pánu našem Ježíši Kristu něco jiného, než humanismus bez podstaty a bez autority.

Povinnosti kléru.

Vy, však ctihodní bratři, pokračujte v díle Spasitele lidstva, napodobujícíce jeho mírnost i jeho sílu. Sestupte dolů ke všem nedostatkům: žádná bolest neunikniž vaší péči, k žádné žalobě nebudtež lhostejni! Avšak hlásejte velkým i malým jejich povinnost: vaší věcí je tvořiti svědomí lidu a veřejné moci. Otázka sociální byla by velmi blízka svému rozřešení, kdy jedni jako druhí, jsouce méně osobivými v hájení svých zájmových práv, své povinnosti důkladněji plnili.

Ještě více: poněvadž v zájmovém konfliktu a zejména v boji s nepoctivými silami ctnost člověka, ba ani sama jeho svatost nepostačuje, aby mu zajistila denní chléb, a sociální ústrojí tak má býti zařízeno, aby přirozeným chodem svým ochromovalo snahy zlých a zajišťovalo každé poctivé vůli správný podíl na časném štěstí, přejeme si vřele, abyste se organisování společnosti k účelu tomu činně účastnili. A za tím účelem, co vaši kněží věnují se horlivě posvěcení duší, obraně církve a dílům lásky k bližnímu v užším smyslu, vyvolíte některé z nich, kteří jsou příčinliví a moudrého ducha, doktory theologie a filosofie, kteří úplně ovládají dějiny staré a nové civilisace a zaměstnáte je méně vysokým, za to však tím praktičtějším studiem sociální vědy, abyste je v příhodnou dobu postavili v čelo svého díla katolické akce.

Varujte se frází a nespílitelných slibů!

Avšak tito kněží nechť se nedají ošáliti zmatkem novodobých mínění a oslniti falešnou demokracií; nechť nevypůjčují si výmluvnosti nejhorších nepřátel církve a lidu, frázovité řeči plné právě tak zvučných, jako neproveditelných slibů. Nechť jsou přesvědčeni, že sociální otázka a sociální věda nepovstaly teprve včera.

Církev a stát

Za všech dob církev a stát v šťastném dorozumění utvořily k tomuto účelu prospěšná zařízení. Církev, která nikdy kompromitujícím spojenectvím, neznadila blaha lidu, nepotřebuje zříkati se minulosti a postačí ji za spolupůsobení všech, kteří vážně chtějí pracovati na sociální obnově, kteří revolucí zničený organismus chtějí zase oživit v křesťanském duchu, přizpůsobiti ji poměrům daným materiálním vývojem dnešní společnosti: neboť praví přátelé lidu nejsou ani revolucionáři, ani novotáři, ale nositelé tradic.

Vůdcové světští postoupí své místo biskupům.

Přejeme si, aby k tomuto, vaší pastýřské horlivosti hodnému dílu, poctivě a účinně přispěla mládež Sillonu, jsouc daleka veškerého odporu a prosta svého bludu ve přiměřeném pořádku a podřízenosti. Obracejíce se tedy k vůdcům Sillonu s důvěrou otce mluvícího ke svým dětem, žádáme na nich, aby ke svému nejlepšímu prospěchu a k nejlepšímu prospěchu církve a Francie vám postoupili své místo.

Rozumíme zajisté velikosti této oběti, které na nich vyžadujeme; leč víme, že jsou dosti šlechetní, aby ji přinesli a již předem udělujeme jim za to ve jménu Pána našeho Ježíše Krista, jehož nehodným náměstkem jsme, své požehnání.

Organisace budiž provedena dle diecesí pod vedením biskupů.

Co se týká členů Sillonu, chceme, aby sestoupili dle diecesí a pod vedením dotyčných biskupů a pracovali současně jak na křesťanské a katolické obnově lidu, tak na zlepšení jeho stavu. Tyto diecesní skupiny budou prozatím vzájemně neodvislé.

Organisace přijmou jméno 'katolický'.

Aby jasně osvědčily, že jsou úplně prosty bludu minulosti, přijmou jméno *katolický* Sillon a každý člen k svému titulu sillonista připojí *katolický*. Rozumí se samou sebou, že každému sillonistovi jest volno ponechat si své politické přesvědčení, je-li toto prosto všeho, co se protiví katolickému učení.

Odpor organisací proti biskupům.

Budou-li se, ctihodní bratři, některé skupiny zpěčovati za těchto podmínek se vám podrobiti, považujte to beze všeho za odpor, podříditi se vašemu řízení, po té muselo by se vyšetřiti, zda se uchýlily na území čistě politické nebo národohospodářské, či setrvávají-li ve svých dřívějších bludech. V prvním případě je zřejmé, že se jimi nebudete zabývat více než jinými věřícími; v případě druhém učiníte vhodná opatření, opatrně, avšak rozhodně.

Kněží a organisace

Kněží budou se skupin dissidentů úplně vzdalovat a omezí se na to, udílet pomoc svého sv. úřadu členům jednotlivě a vštěpovat jim ve zpovědnici všeobecné předpisy morálky o učení a životosprávě. Co se týká skupin katolických, budou je kněží a seminaristé podporovati a věnují jim svoji přízeň, nepřistoupí však jako členové: neboť sluší se, aby kněžský stav stál nad laickým sdružením, byť by tato byla sebe prospěšnější a vedená nejlepším duchem.

To jsou praktická opatření, jimiž jsme se domnívali zesílit tento oběžník o Sillonu a sillonistech. Prosíme Pána z hloubi duše, aby těmto mužům a jinochům učinil pochopitelnými závažné důvody, které je přivodily; nechť popřeje jim učenlivosti srdce a dodá jim odvahy, aby ukázali církvi ryzost své katolické horlivosti a nechť vám, ctihodní bratři, jímž nyní náleží, propůjčí city pravé otcovské lásky k nim.

V této naději a k dosažení tohoto toužebného výsledku udělujeme vám všem, jakož i vašemu kléru a vašemu lidu, apoštolské požehnání.

Dáno v Římě u sv. Petra dne 25. srpna 1910, v osmém roce Našeho Pontifikátu.

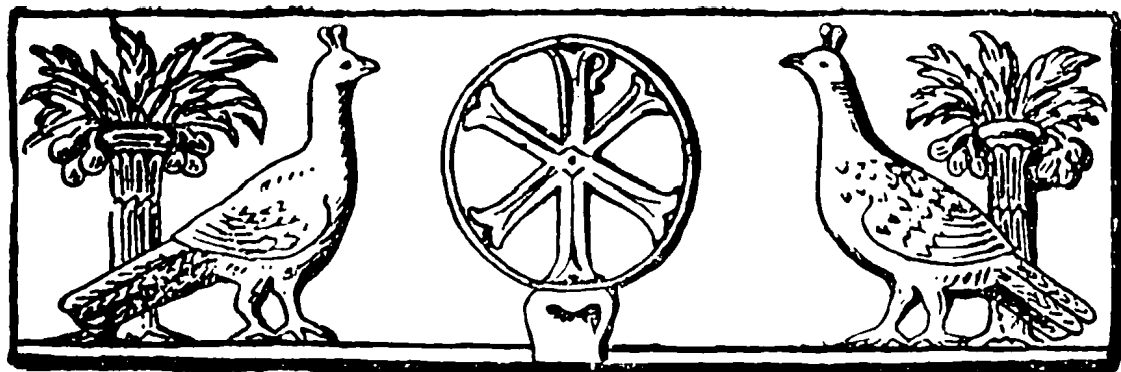
Pius X., papež

(Dle českého překladu v „Rádci duchovním“ r. XVIII. č. 1, str. 80 nn.)

SV. OTEC PIUS PP. X.
MOTU PROPRIO „SACRORUM ANTI-
STITUM“, JÍMŽ DÁNY JSOU ZÁKONY
PROTI MODERNISMU

PŘEKLAD P. LUDVÍKA VRÁNY PŘEHLÉDL A
S POMOCÍ BOŽÍ A PŘÁTEL VYDAL ANTONÍN
LUD. STRÍŽ VE STARÉ ŘÍŠI NA MORAVĚ 1911.
TISKLI K. KRYL A F. SCOTTI V NOVÉM JIČÍNĚ

Z DUCHOVNÍCH PŘEDSTAVENÝCH nikoho není asi tajno, že modernisté, lidé nejošemetnější, i když s nich byla stržena Encyklikou *Pascendi dominici gregis*¹ škraboška, kterou se zastírali, nezanechali úmyslů rušiti v Církvi mír. Neustaliť sháněti nových spojenců, přibíratí jich v tajné pikle, a s nimi knihami a časopisy, v nichž potlačena nebo fingována jsou jména pisatelů, vpouštěti do žil křesťanstva otravné své názory. Přečteme-li znovu zmíněnou Naši Encykliku a povážíme-li bedlivěji, jak dozrály tyto opovázlivosti, které Nám nadělaly tolik bolestí,

¹ Ze dne 8. listop. 1907.

ukáže se snadno, že lidé ti jsou právě takoví, jak jsme je vylíčili, a tedy nepřátelé tím obávanější, čím bližší; zneužívají svého úřadu, aby chytali neobezřelé na udice s otrávenou potravou a rozšiřují falešnou nauku, v níž jest souhrn veškerých bludů.

Poněvadž tato nákaza se rozlézá po tom dílci role Páně, z něhož by bylo očekávati ovoce právě nejutěšenějšího, dlužno jednak všem biskupům na uhájení víry katolické pracovati a nanejvýš pečlivě bdíti, aby neutrpfela neporušenost božského pokladu nějaké škody, jednak zvláště Nám sluší plniti příkazy Krista Zachovatele, který pravil k Petrovi, jehož prvenství, třebas nehodni, držíme: *Utvrzuj bratří svých*. Z tohoto důvodu totiž, to jest, aby se utvrdila odvaha dobrých k přítomnému zápasu, uznali jsme záhodným vyhlásiti znovu rozhodnutí a předpisy zmíněného Našeho výnosu, vyjádřené těmito slovy:

„**P**rosíme a zapřísaháme vás, ať ani v nejmenším nechybí věci tak důležité vaší bdělosti, horlivosti a statečnosti. A čeho od

vás žádáme a čekáme, toho rovněž žádáme a čekáme od ostatních duchovních správců, od vychovatelů a učitelů posvátné mládeže, ale zvláště od vrchních představených řeholních rodin.

„I. Co se týče studií, chceme a nařizujeme rozhodně, aby filosofie scholastická byla základem theologických studií. — Ovšem *naskytne-li se u scholastických učitelů něco příliš subtilně vymyšleného, nebo ne dosti rozvážně podaného; co by bylo méně srovnalé s výsledky bádání pozdějších, nebo konečně, co by bylo jakýmkoliv způsobem pravdě nepodobno; nemáme naprosto v úmyslu, abychom předkládali toho našemu věku k následování.*¹ Předpisujeme-li následovati filosofie scholastické, míníme obzvláště tu, které učil svatý Tomáš Akvinský, a chceme, aby zůstalo v plné platnosti vše, cokoliv o ní Předchůdce Náš stanovil, a pokud potřebí, vše to obnovujeme a potvrzujeme, příkazující, aby to všichni přísně zachovávali. Nebylo-li těchto rozkazů v některých seminářích dosud dbáno, bude na biskupech,

¹ Lva XIII. Encykl. „Aeterni Patris“.

aby naléhali se vší přísností, by se pro budoucnost zachovávaly. Totéž přikazujeme představeným duchovních řádů. Učitele pak napomínáme, aby měli náležitě na paměti, že i malá odchylka od Akvinského, zvláště v otázkách metafysických, není bez veliké škody. *Malý omyl v začátku, tak lze užití slov samého Akvinského, na konci bývá veliký.*¹

„Na tomto filosofickém základě budiž co nejpečlivěji zbudována soustava theologická. Studium theologické, Ctihodní Bratří, podporujte seč jste, aby klerikové, vycházejíce ze semináře, byli proniknuti skvělou úctou a láskou k němu, a aby bylo jim navždy rozkoší. Neboť *nikoho není tajno, že posvátná Theologie mezi četnými a rozmanitými vědami, které se naskytají duchu po pravdě toužícímu, první místo sobě vyhrazuje, i že jest dle dávného výroku mudrců povinností ostatních věd a umění, aby se jí poddávaly a takřka jako děvečky jí sloužily.*² Dodáváme zde, že i ti zasluhují chvály Naší, kteří, chovajíce v netknuté úctě Tradici, Svaté Otce a učitelský úřad Církve,

¹ O Jsoucnu a Jsoucnosti, úvod.

² Lev XIII. apošt. list, 10. pros. 1889.

snází se s moudrou rozvahou a dle katolických pravidel (což se všem stejně nedaří), objasňovati teologii pozitivní světlem čerpaným z historie. Jistě jest více než dosud přihlížeti k teologii pozitivní: než děj se to tak, aby tím netrpěla scholastika, a pokárání buďtež ti, kdož si vedou modernisticky a vynášejí pozitivní teologii tolik, že se zdá, jakoby opovrhovali scholastickou.

„O vědách pak světských dostačí připomenouti, co Předchůdce Náš velemoudře pravil: *Přičiňujte se také čile ve vědách přírodních; duchaplným vynálezům a užitečným podnikům naší doby v tomto oboru diví se právem nejen naši vrstevníci, ale i budoucí pokolení budou je schvalovati a oslavovati.*¹ To však nikterak neděj se na újmu studií theologických; což i Předchůdce Náš vytknul těmito přezávažnými slovy: *Kdo by chtěl důkladněji vyšetřiti příčinu těchto bludů, shledá ji hlavně v tom, že čím horlivěji se pěstují v nynější době vědy přírodní, tím více ochabuje studium věd vážnějších a vyšších; některé z nich skoro úplně zmlkají*

¹ Allok., „Pergratus Nobis“, k pěstitelům věd, 7. března 1880.

*v zapomenutí, jiné se pěstují jen nedbale a povrchně, a co nejpotupnější, pozbyvše lesku své dřívější důstoinosti, nakaženy bývají špatnými názory a hrozně obludnými domněnkami.*¹ Chceme tedy, aby se dle tohoto pravidla zřídila v posvátných seminářích studia věd přírodních.

„II. Tyto všechny příkazy Naše a Našeho Předchůdce jest míti na očích, kdykoliv běží o ustanovení ředitelů a učitelů seminářů a universit katolických. Kdožkoliv jsou nějakým způsobem nasáklí modernismem, buďtež beze všech ohledů odmrštění od úřadu ředitelského i učitelského, a zastávají-li ho už, buďtež odstraněni; taktéž, kdo tajně nebo zřejmě přejí modernismu, buď že chválí modernisty a omlouvají jejich vinu, nebo tupí scholastiku, Otce a Učitelský Úřad Církve, anebo odpírají poslušnost církevní moci, ať už nositelem jejím kdokoliv; tolikéž, kdo novotují v historii, v archeologii, neb ve vědě biblické; jakož i kdo zanedbávají věd theologických, nebo se zdá, že dávají před nimi přednost vědám profanním. —

¹ Allok., jako shora.

V této věci, Ctihodní Bratři, zvláště ve výběru učitelů, nelze nikdy býti dosti obezřetným a důsledným; neboť žáci se řídí obyčejně vzorem učitelů. Proto, jsouce si vědomi své povinnosti, počínejte si v této věci opatrně i neohroženě.

„Stejnou bdělostí a přísností jest zkoumati a vybíratí ty, kteří chtějí býti připuštěni k svěcením. Odstup, daleko odstup láska k novotám od posvátného stavu kněžského: pyšných a odbojných duchů Bůh nenávidí! — Nikdo nebudiž budoucně povýšen na doktora bohosloví, kdo neprošel dříve předepsaným kursem filosofie scholastické. A kdyby byl povýšen, buď povýšení jeho neplatným. — Co nařídila svatá Kongregace Biskupů a Řeholníků o návštěvě universit světským i řeholním klerikům v Itálii roku 1896, prohlašujeme od nynějška závazným pro všechny národy. — Klerikové a kněží, kteří jsou zapsáni na některé katolické universitě nebo na ústavě rovněž katolickém, ať nestudují na universitě světské předmětů, pro něž jsou stolice na oněch ústavech. Bylo-li to někde připuštěno, ustanovujeme, ať se to napříště neděje. — Biskupové, jejichž řízení jsou podrobeny takovéto

university a ústavy, pečujtež co nejbedlivěji, aby tyto zde dané předpisy důsledně se zachovávaly.

„III. Rovněž jest povinností biskupů míti pozor, aby spisy modernistů nebo modernismem páchnoucí a modernismus podporující, byly-li uveřejněny, se nečetly; nebyly-li ještě uveřejněny, zabrániti jejich vydání. — Též všechny knihy, noviny a časopisy, jakékoliv tohoto druhu, nebudte dovoleny ani mladíkům v seminářích, ani posluchačům na universitách: jsouť neméně škodlivy než spisy nemravné; ba ještě škodlivější, neboť kazí základy života křesťanského. — Nejinak jest souditi o spisech některých katolíků, lidí jinak dobře smýšlejících, kteří nemajíce dostatečné znalosti theologie a jsouce proniknuti filosofií novověkou, rádi by usmířili tuto filosofií s vírou a využítkovali jí, jak praví, ve prospěch víry. Poněvadž se čtou pro jméno a dobrou pověst autorů bez obavy, jest nebezpečí, octnouti se ponenáhlu v modernismu, ještě větší.

„Všeobecně pak, Ctihodní Bratři, v této důležité věci nařizujeme, přičiňte se zmužile, jsou-li vystaveny ve vašich diecésích na pro-

dej knihy, jejichž četba jest zhoubná, ať jsou odstraněny, a použijte i zákazu veřejného. Ačkoliv Apoštolská Stolica usiluje, seč jest, o odstranění takových spisů, vzrostly přece tou měrou, že nestačí síly, aby byly všechny zaznamenány. Tak se stává, že se užívá léku začasné poněkud pozdě, když zlo již delším prodlením se rozmohlo. Přejeme si tedy, aby se biskupové podjali své povinnosti, vlídně sice, ale neohroženě, odvrhnouce všechn strach, odložíce opatrnost těla a nedbajíce křiku lidí zlovolných; a by pamětlivi byli toho, co předepisoval Lev XIII. v apoštolské konstituci *Officiorum ac munerum*¹: *Ordinariové sami i jako delegáti Apoštolské Stolicе, zakazujte a odstraňujte z rukou věřících knihy a jiné škodlivé spisy v diecési vydané nebo rozšířené. Těmito slovy se uděluje sice právo, ale ukládá se také povinnost. Nikdo se nedomnívejž, že učinil této povinnosti zadost, když tu neb onu knihu u Nás udal, zatím co mnoho jiných se nechává napořád kolovati a rozšiřovati. — Nezdržuj vás, Ctihodní Bratři, že bylo uděleno snad autoru některé knihy někde jinde povo-*

¹ 25. ledna 1897.

lení, nazývané obyčejně *Imprimatur*: neboť možno, že jest předstíráno nebo že uděleno bylo v nedbalosti neb z přílišné blahovůle a důvěry k autoru, což se snad i stává někdy v Řeholních řádech. Mimo to, jako se jedna strava nehodí pro všechny, tak i knihy, které jsou na jednom místě bezvadny, na jiném pro zvláštní poměry mohou býti škodlivy. Kdyby tedy biskup, vyslechnuv mínění rozumných mužů, uznal za dobré některou z těchto knih ve své diecesi zapovědět, dáváme mu k tomu nejen plnou moc, ale ukládáme mu to i za povinnost. Ovšem, děj se to způsobem přiměřeným, a kde dostačí, omeziž se zákaz jen na klerus; přece však netknutě trvá povinnost katolických knihkupců, nemíti na prodej naprosto knih, biskupem označených. — A že již jest o tom řeč, bděte biskupové, aby knihkupci neobchodovali ze ziskuchtivosti se zbožím zkáznosným: vždyť v některých seznamech se nabízejí přehojně a s nemalou chválou knihy modernistů. Budou-li se zdráhati uposlechnouti, odejměte jim biskupové bez rozpaků po předchozím napomenutí titul knihkupců katolických; a tím větším právem knihkupců biskupských, jestli jej mají; ty

pak, kdož se zdobí názvem knihkupců pa-
pežských, oznamte Apoštolské Stolicí. —
Všem konečně uvádíme znovu na paměť,
co dí zmíněná apoštolská Konstituce *Offi-
ciorum* ve článku XXVI.: *Všichni, kdož do-
sáhli apoštolského dovolení čísti a ponechá-
vati si knihy zapovězené, nesmějí proto již
čísti a ponechávati si kterýchkoliv knih nebo
časopisů místním Ordinariem zakázaných, leč
by jim bylo dáno apoštolským indultem vý-
slovné dovolení, čísti a ponechávati si knihy,
kýmkoliv zavržené.*

„IV. Než nedostačí jen zabraňovati četbě
a prodávání knih špatných; jest potřebí za-
mezovati i jejich vydávání. Proto biskupové
udílejtež dovolení k uveřejnění s největší
přísností. — Poněvadž však dle Konstituce
Officiorum jest velký počet knih, k jichž vy-
dání se vyžaduje dovolení Ordinaria, a biskup
nemůže sám všech prohlédnouti; ustanovili
v některých diecesích v dostatečném počtu
ku prozkoumání úřední censure. Takové
ustanovení censorů chválíme co nejvíce:
a nevyzýváme toliko, ale výslovně příka-
zujeme, aby se rozšířilo do všech diecesí. Ať
jsou tedy při všech biskupských kuriích

úřední censoři, kterým bude zkoumati, co se má vydati: budtež vybráni z obojího kléru, věkem, vzděláním a obezřetností odporučitelní, kteří by šli při schvalování nebo zavrhování nauk střední a bezpečnou cestou. Těm budte přidělovány ku prohlédnutí spisy, které podléhají dle článku XLI. a XLII. zmíněné konstituce předběžnému prozkoumání. Censor podej svůj úsudek písemně. Bude-li posudek příznivý, udělí biskup dovolení k vydání slovem *Imprimatur* a předešle mu formuli *Nihil obstat*, s připojením jména censorova. — V římské kurii ustanoveni budte úřední censoři právě tak jako ve všech ostatních. Určí je Magister sacri Palatii apostolici, vyslechna dříve Kardinála ve Městě Veleknězově Vikáře, se souhlasem a schválením samého papeže. Na něm bude ku prohlédnutí jednotlivých spisů určovati censora. Dovolení k uveřejnění udělovati bude tentýž Magister jakož i Kardinál Vikář papežský, nebo zastupující ho biskup, s předesláním approbační formule, jak jsme shora pravili, a s připojením jména censorova. — Jen mimořádně a velmi zřídka možno vynechat, dle obezřelého úsudku biskupa, zmínku o censoru. — Dokud censor nepodá posudku

příznivého, nedovědí se nikdy autorové jeho jména, aby nečinili censoru nějakých obtíží, dokud spisy prohlíží, nebo kdyby vydání neschválil. — Censorové z rodin řeholních nebudte nikdy vybíráni, dříve než by provinciální představený podal tajně svého mínění: ten pak vydej dle svého úřadu a svědomí svědectví o mravech, vědění a ryzosti nauky kandidátovy. — Představeným řádů připomínáme povinnost na výsost důležitou, aby nedovolovali nikdy svým podřízeným vydati něco tiskem bez předchozího schválení jejich a Ordinariova. — Konečně vyslovujeme a prohlašujeme, že titul censora, kterého se někomu dostalo, nemá dalšího vlivu, a censor se ho nemůže dovolávat na potvrzení svých soukromých názorů.

„Po těchto povšechných ustanoveních prikazujeme, aby se zejména bedlivěji zachovávalo, co nařizuje Konstituce *Officiorum* ve článku XLII. těmito slovy: *Kněžím světským se zakazuje bez předchozího dovolení biskupů bráti na sebe redakci novin neb časopisů. Zneužijí-li toho dovolení, budiž jim po předchozím napomenutí odňato.* — Poněvadž kněží, zvaní obecně *dopisovatelé* nebo *spolupracovníci*, uveřejňují častěji v novinách neb

časopisech články modernismem nakažené, dbejte biskupové, aby nepodnikali něčeho jinak, než jak jste jim dovolili, a třeba-li, dané jim dovolení odvolejte. Totéž příkazujeme co nejdůrazněji představeným řádů: Kdyby si počínali nějak nedbale, zakrochte Ordinariové mocí Nejvyššího Velekněze. — Noviny a časopisy, katolíky psané, mějte, pokud se tak státi může, určeného censora. Jeho povinností bude, aby jednotlivá čísla nebo sešity po vydání celá a pozorně pročeti; kdyby nějaký výrok byl nebezpečným, ať naléhá, by v následujícím čísle nebo sešitě byl opraven. Totéž mohou učiniti biskupové, i když snad censor usoudí příznivě.

„V. O kongressech a veřejných schůzích jsme se zmínili už nahoře, že na nich usilují modernisté své názory veřejně zastávati a rozšiřovati. — Biskupové netrpte, aby kněží budoucně konali schůzky, leč jen velmi zřídka. Připustíte-li je, učíňte tak jen s podmínkou, že účastníci nebudou rokovati o věcech, náležejících biskupům neb Apoštolské Stolicí; že nebudou ničeho navrhovati nebo požadovati, co by bylo osobováním posvátné

právomoci; že nebudou naprosto ničeho mluvit o tom, co by zavánělo modernismem, presbyterianismem nebo laicismem. — Takových schůzek, které sluší dovolovati jen jednotlivě, písemně a v dobu příhodnou, nesúčastňuj se žádný kněz z cizí diecese, leč by měl písemné doporučení od svého biskupa. — Žádnému pak knězi nevymizí z paměti, co Lev XIII. nanejvýš důrazně doporučil: *Posvátnou budiž kněžím autorita biskupů; buďte přesvědčení, že kněžský úřad, nevykonává-li se za vedení biskupů, nebude ani svatým, ani dosti užitečným, ani čestným.*¹

„VI. Ale co pomohou, Ctihodní Bratři, Naše rozkazy a předpisy, které dáváme, nebudou-li náležitě a důsledně se zachovávat? Aby tedy přání Naše se zdarem se potkala, vidělo se Nám rozšířiti na všechny diecese, co biskupové Umbrijští² pro své před mnoha lety velemoudře ustanovili. *Aby vypuzeny byly bludy, tak praví, již rozšířené a aby zabráněno bylo dalšímu šíření, nebo že jsou dosud*

¹ Encykl.: „Nobilissima“, 8. února 1884.

² Akta schůze bisk. umbrijských v listopadu 1849. tit. II. art. 6.

*učitelé bezbožnosti, udržující trvale zhoubné účinky, z onoho rozšíření vyplynulé; usnáší se posvátné Shromáždění ve stopách Svatého Karla Boromejského, aby zřízena byla v každé diecesi z osvědčených mužů obojího kněžstva rada, která by bděla, zda a jakými způsoby se vkrádají nebo roztrušují nové bludy, a biskupa o nich zpravila, ten pak se uchopil po společné úradě prostředků, jimiž by se zlo vyhladilo hned v počátcích, aby se na záhubu duší nerozlézalo víc a více, nebo, což ještě horší, den ze dne nesílilo a nerostlo. Nařizujeme tedy, aby ustanovena byla co nejdříve v každé diecesi takováto rada, kterou bychom nazvali *dozorčí* (consilium a vigilantia). Členové její buďtež tímže způsobem vybírání, jako jsme shora stanovili o censurech. Scházeti se budou ob měsíc v určitý den s biskupem; o čem by rokovali a na čem se usnesli, budiž úředním tajemstvím. Toto budiž povinností jejich úřadu. Bedlivě pátrejtež po známkách a stopách modernismu, jak v knihách, tak v přednáškách; a stanovtež, čeho třeba na uvarování kléru i mládeže, opatrně sice, ale rychle a účinně. — Nedopouštějte novot ve vyjadřování, pamětliví napomenutí Lva XIII.: *Nelze schvalo-**

vati ve spisech katolíků onoho způsobu řeči, kterým z převráceného novotářství jakoby tropili si smích ze zbožnosti věřících, hlásající nový řád křesťanského života, nové zákony církevní, nové tužby moderního ducha, nové sociální povolání kněžstva, novou křesťanskou vzdělanost, a mnoho podobného.¹ — Toho netrptež v knihách a přednáškách. — Nes pouštějte s očí knih, v nichž se pojednává o zbožných tradicích místních a o svatých Ostatcích. Také nedovoltež, aby se takové otázky přetrásaly v novinách a časopisech, určených k pěstění zbožnosti, ani slovy, z nichž číší posměch neb opovržení, ani na prostým tvrzením, zvláště, jak se stává, nevybočují-li předmět tvrzení z mezí pravděpodobnosti nebo opírá-li se o předsudky. — O svatých Ostatcích tohoto jest se držeti: Poznají-li biskupové, kteří mohou jedině v této věci rozhodovati, neklamně, že relikvie jest podvržena, buď z uctívání věřících odstraněna. Bylo-li pověření některé relikvie ve zmatcích občanských nebo nějakou jinou nehodou snad zničeno, nevystavujte relikvie

¹ Instr. Posv. Kongr. mim. potřeb Círk., ze dne 27. ledna 1902.

veřejně, dokud by nebyla biskupem řádně znovu prozkoumána. Důkaz pro pravost, vedený z vydržení let nebo z odůvodněného předpokladu jen tehdy má platnost, je-li též uctívání od starodávna dosvědčeno; a to dle výnosu, vydaného roku 1896. posv. Kongregací odpustků a zkoumání svatých ostatků, který poroučí: *Starobylé Ostatky jest uchovávatí v téže úctě, v jaké byly až dosud, leč by se vyskytly v jednotlivém případě jisté důkazy, že jsou nepravý nebo podvrženy.* — Bude-li souditi o zbožných tradicích, třeba míti toto na paměti: Církev jest v této věci tak opatrnou, že nedovoluje pojednávati o tradicích takových ve spisech, leč jen s velikou obezřetností, a když bylo předesláno prohlášení, předepsané Urbanem VIII., a i když se tak řádně stalo, netvrdí ještě, že událost jest pravdivá, nýbrž toliko nezakazuje jí věřiti, leda by se nedostávalo pro věrohodnost lidských důkazů. Docela tak rozhodla před třicíti lety posvátná Rada pro ochranu zákonitých obřadů: *Takových vidění nebo zjevení Apoštolská Stolica ani nepotvrdila ani nezavrhlá, nýbrž dovolila toliko zbožně jim věřiti vírou jenom lidskou, dle tradice jejich, potvrzené také řádnými svědectvími a pa-*

mátkami.¹ Kdo se toho drží, buď úplně beze strachu. Neboť úcta ke každému zjevení, pokud se odnáší k události samé a slove *relativní*, má v sobě vždy podmínku, že událost jest pravdivá: pokud jest však *absolutní*, spočívá vždy na pravdě, neboť se odnáší k samým osobám Svatých, které uctíváme. Podobně tvrditi jest o Ostatcích. — Konečně přikazujeme dozorčí Radě, aby věnovala stále a bedlivě pozornost zřízením sociálním, jakož i všem spisům pojednávajícím o otázce sociální, aby neskryval se v nich nějaký modernismus, ale aby odpovídaly předpisům Římských Veleknězů.

„VII. Aby snad tyto Naše příkazy neupadly v zapomenutí, chceme a přikazujeme, aby biskupové jednotlivých diecesí za rok po vydání tohoto listu, po té pak každého třetího roku podávali Apoštolské Stoličce věrné a přísahou stvrzené zprávy o tom, co tímto Naším Listem se ustanovuje, a též o naukách, jež proudí v kněžstvu, zejména však v Seminářích a v ostatních katolických ústavech, nevyjímaje ani těch, které nejsou

Dekr. ze dne 2. května 1877.

podřízeny právomoci Ordinariově. Totéž ukládáme vrchním Představeným řeholních řádů o jejich chovancích.“

Toto všechno plně stvrzujeme pod trestem zatížení svědomí vůči těm, kteří by se vzpírali poslouchati toho, co praveno, a dodáváme některé věci zvláštní, odnášející se k duchovním alumnům v Seminářích a k novicům řádů řeholních. — V Seminářích se mají totiž všechny součásti výchovy sbíhati na konec v tom, aby byl vytvořen kněz, jména toho hodný. Nesmít se mysliti, že by takovéto ústavy byly jen pro studia nebo jen pro nábožnost. Z toho obojího srůstá celá výchova, a ústavy ty jsou jako cvičiště, kde dlouhou přípravou vytváří se posvátné vojsko Kristovo. Aby tedy z nich vyšel šik co nejlépe vyzbrojený, dvou věcí nezbytně třeba: nauky ku vzdělání mysli a ctnosti k zdokonalení ducha. První žádá, aby duchovní mládež důkladně byla vzdělávána v těch vědách, které jsou se studiem věcí božských těsněji spřízněny; druhá vyžaduje obzvláštní výtečnosti v ctnosti a vy-

trvalosti. Viztež tedy učitelé vzdělání i zbožnosti, jakou naději o sobě ukazují alumnové, a prohlížejte, k čemu mají jednotliví náklonnost; zda nehoví více než sluší své povaze, či neberou-li na sebe snad ducha světského; jsou-li učeliví k poslušnosti, čilí ku zbožnosti, nesmýšlejí-li o sobě vysoko, drží-li se kázně; mají-li pravý cíl na mysli, či směřují k hodnosti kněžské z důvodů lidských; konečně, mají-li dosti náležité svatosti života a vědomostí; nebo aspoň, nedostává-li se jim něčeho z toho, zda usilují myslí ochotnou a upřímnou toho nabýti. A nebude přílišných potíží s pátráním; vždyť nedostatek ctností, které jsme vypověděli, brzy vyjde na jevo pokryteckým konáním náboženských povinností a zachováváním kázně ze strachu, ne podle hlasu svědomí. Dodržuje-li ji někdo z otrocké bázně, neb ruší-li ji lehkomyšlností nebo nevážností k ní, od toho příliš daleka jest naděje, že bude svatě zastávati kněžství. Není totiž možno věriti, že se neodchýlí od veřejných zákonů Církve ten, kdo domácí kázně nešetří. Zastihne-li správce posvátného alumnátu někoho takového ducha, a sezná-li po opětovném napomenutí a roční zkoušce, že se nemění ve svém chování, ať

jej vyloučí tak, aby ani jím ani jiným biskupem nebyl již přijat.

Tohoto dvojího tedy necht se požaduje všeobecně k vysvěcení kleriků: nevinnosti života a zdravé nauky; a ať se nezapomíná, že příkazy a napomenutí, jimiž se obracejí biskupové na ty, kteří mají býti svěcení, vztahují se ne méně na ně, než na kandidáty, jako když se praví: „Dlužno pečovati, aby nebeská moudrost, počestné mravy, trvalé zachovávání spravedlnosti vyvolené k tomu doporučovalo . . . Budtež svědomití a zralí ve vědomostech i činech . . . skvějtež se všelikou spravedlností.“

Než o počestnosti života bylo by dosti řečeno, kdyby ji bylo lze snadno odloučiti od nauky a názorů, které kdo přijal a zastává. Ale, jak psáno v knize Přísloví: *Naukou svou pozná se muž*¹, a jak učí Apoštol: *Kdo netrvá v nauce Kristově, Boha nemá.*² Kolik pak přičinění jest věnovati vzdělávání se ve mnoha zajisté a rozmanitých věcech, tomu učí sama povaha nynější doby, která nic slavněji nevynáší než světlo stoupající

¹ Přisl. XII. 8.

² II. Jan 9.

kultury. Všem tedy kněžím, chtějí-li konati svůj úřad, jak doba toho žádá; chtějí-li plodně *povzbuzovati zdravým učením a usvědčovati ty, kteří odpírají*¹; chtějí-li používatí svých vloh ve prospěch Církve, třeba, aby nabyli aspoň povšechné znalosti věcí a v nauce co nejlépe vynikali. Jestliť zápoliti s nepřátely nikoli nezkušenými, kteří na jemná studia navazují vědu často pletichami vystrojenou, kteří pronášejí uhlazené a blýskavé názory mluvou velmi pestrou a zvučnou, aby se zdálo, že v nich zaznívá něco cizího. Pročež třeba si zavčas přichystati zbraně, to jest, bohatou žeň učení jest si shromáždit všem, kdož se hotoví v ústraní k přesvatým a veleobtížným úřadům.

Poněvadž však život lidský jest ohraničen těmi mezemi, že z přehojného pramene poznatků sotva se lze něčeho okrajem rtů dotknouti, i zápal učení třeba mírniti a trvati na myšlence Pavlově: *Nerozumovati více, než sluší rozumovati, ale rozumovati k střídmosti*.² Pročež, když klerikové mají už dosti mnoho a jistě těžkých studií, vztahujících se jednak

¹ Tit. I. 9.

² Řím. XII. 3.

na Písmo Svaté, na základy Víry, na mravy, znalost zbožnosti a povinností, řečenou *asce-tiku*, jednak odnášejících se k historii církevní, ke kanonickému právu, k posvátné výmluvnosti; aby neubíjeli mladíci čas honěním se za jinými otázkami, a neodtrhovali se od hlavního studia, naprosto zakazujeme, aby četli jakékoliv noviny nebo časopisy, třeba i nejlepší, a zatěžujeme svědomí představených, kteří by důkladně nedbali, aby se to nepřiházelo.

Na odstranění každého podezření tajně vtírajícího se modernismu, chceme, aby nejen zachováváno bylo, co jest předepsáno shora pod číslem druhým, ale ještě zvláště přikazujeme, aby každý učitel předložil před započítím přednášek na začátku roku svému biskupovi text, který hodlá probírat, nebo otázky či *these*, o nichž bude pojednávati; potom, aby v roce tom zkoumán byl způsob, jakým kdo učí; kdyby se snad odchyloval od zdravé nauky, může býti učitel ihned odstraněn. Konečně, aby složil mimo vyznání víry svému biskupovi přísahu dle níže přiložené formule a podepsal se jménem.

Přísahu tuto, vyznajíce napřed víru formulí, předepsanou sv. pam. Předchůdcem

Naším Piem IV. s doloženými rozhodnutími Koncilu Vatikánského, svému představenému také složí:

I. Klerikové před vyšším svěcením; každému z nich dán budiž před tím exemplář vyznání víry i přísežní formule, aby se s nimi předem důkladně obeznámil, i se sankcí o porušení přísahy, jak uvedeno níže.

II. Zpovědníci a kazatelé, dříve než dostanou jurisdikci k úřadům těm.

III. Faráři, kanovníci a beneficiáti, prve než vejdou v držení benefícia.

IV. Úředníci v biskupských kuriích a církevních tribunálech, nevyjímaje ani generálního vikáře a soudců.

V. Kdo budou přiřazeni za postní kazatele.

VI. Všichni úředníci v římských kongregacích nebo tribunálech, před kardinálem prefektem nebo sekretářem téže kongregace nebo tribunálu.

VII. Představení a učitelé Řeholí a Kongregací prve než úřad nastoupí.

Doklady vyznání víry, o němž jsme mluvili, a složené přísahy buďtež uschovány ve zvláštních archivech při biskupských kuriích a rovněž v Římských Kongregacích

u příslušných úřadů. Jestliže by se však někdo odvážil, nedejž Bůh, přísahu porušiti, budiž hned udán soudu Svatého Officia.

PŘÍSEŽNÍ FORMULE.

„Já . . . pevně přijímám a uznávám ve směř i jednotlivě vše, co neomylný učitelský úřad Církve rozhodl, vyřkl a prohlásil, zvláště ty články učení, jež přímo odporují bludům této doby. A především tudíž vyznávám, že Boha, počátek a konec všech věcí, přirozeným světlem rozumu, těmi věcmi, které učiněny jsou, to jest, *viditelnými* díly stvoření, jako příčinu účinky, jistě lze poznati a tím i dokázati. Za druhé, připouštím a uznávám zevnější důkazy zjevení, to jest božské skutky, především pak zázraky a proroctví, jakožto nejjistější známky od Boha pocházejícího křesťanského náboženství a věřím, že jsou chápavosti všech věků i lidí, také i této doby nanejvýš přiměřeny. Za třetí: Taktéž pevně věřím, že Církev, strážkyně a učitelka zjeveného slova, samým pravým a historickým Kristem, když mezi námi dlel, určitě a přímo byla zřízena

a na Petrovi, knížeti apoštolské hierarchie, a na jeho nástupcích, na věky vybudována. Za čtvrté: Upřímným srdcem přijímám, že učení víry přešlo od apoštolů pravověrnými Otcí až na nás v témže smyslu a v témže vždy významu; a tudíž naprosto zavrhuji heretickou smyšlenku o vývoji dogmat, přecházejících ze smyslu jednoho do jiného, rozdílného od toho, který dříve Církev měla; a stejně odsuzuji i všeliký blud, kterým se podkládá zjevení Božímu, Nevěstě Kristově k věrnému opatrování odevzdanému, že jest filosofickým výmyslem nebo výtvozem společného vědění lidí, kteří je nenáhlým úsilím vybádali a na dále neobmezeným pokrokem zdokonalují. Za páté: Jistojistě věřím a upřímně vyznávám, že víra není slepým pocitem náboženským, vyvěrajícím z úkrytu *podvědomí* pod tlakem srdce a přikloněním vůle mravnostně vypěstěné, nýbrž pravým přisvědčováním intelektu pravdě, zevně slyšením přijaté, jímž totiž pro autoritu Boha nejvýš pravdomluvného věříme, že pravda jest, co Bůh osobní, stvořitel a pán náš řekl, osvědčil a zjevil.

„Podrobuji se také s náležitou úctou a celou duší lnu k zavržení, prohlášením

a předpisům všem, které jsou obsaženy v Encyklice »*Pascendi*« a v Dekretu »*Lamentabili*«, zvláště o tak řečených dějinách dogmatu. — Zároveň odsuzuji blud těch, kteří tvrdí, že víra Církví předkládaná může odporovati historii, a že katolických dogmat ve smyslu, v jakém se jim nyní rozumí, nelze srovnati s opravdovými počátky křesťanského náboženství. Odsuzuji také a zamítám též mínění těch, kteří praví, že vzdělanější křesťan bere na sebe dvojí osobnost, jednu člověka věřícího, druhou historického, jakoby historickému dovoleno bylo podržovati to, co víře věřícího odporuje, nebo sestrojovati návěští, z nichž by následovalo, že dogmata jsou buď nepravá nebo pochybná, ač-li jich přímo nepopírá. — Stejně zavrhuji i způsob posuzování a výkladu Písma Svatého, který pomíjeje ústního podání Církve, analogie víry a pravidel Apoštolské Stolicе, lpí na *racionalistických* smyšlenkách a drží se kritiky textu jako jediného a nejvyššího pravidla, ne méně dovoleně než nerozvážlivě. — Mimo to zamítám mínění těch, kteří trvají na tom, že učiteli vědy historicko-theologické nebo tomu, kdo o těch věcech píše, třeba odložit

prve názor dříve pojatý, jak o nadpřirozeném původu katolického ústního podání, tak o pomoci slíbené Bohem k trvalému zachování každé zjevené pravdy; dále, že spisy jednotlivých Otců třeba vykládati jediné dle vědeckých zásad, s vyloučením jakékoliv posvátné autority, a s tou svobodou úsudku, s jakou se bádává v jakýchkoli světských památkách. — Konečně vůbec prohlašuji se co nejvíce vzdáleným bludu, kterým *modernisté* tvrdí, že v posvátné tradici není ničeho božského; nebo, což jest ještě horší, připouštějí to ve smyslu pantheistickém, takže by nezbylo už ničeho, leč holý a prostý fakt, postavitelný na roveň obecným událostem dějinným: škola totiž, kterou svým přičiněním, důvtipem a nadáním Kristus se svými apoštoly započal a na níž lidé postupem věků dále pracovali. Pročež co nejpevněji se držím a držeti budu až do posledního dechu života víry Otcův o charismatu *pravdy jistém*, jež jest, bylo a bude vždy *v posloupnosti biskupství od Apoštolů*¹; ne aby se trvalo na tom, co by se zdálo snad lepším a vhodnějším podle

¹ IREN. 4, c. 26.

vzdělanosti toho kterého věku, ale aby se nikdy jinak nevěřilo, nikdy jinak¹ nerozumělo absolutní a nezměnitelné pravdě, od počátku apoštoly hlásané.

Slibuji, že budu toto všechno věrně, úplně a upřímně zachovávat i nedotknutelně opatrovat, neuchyluje se od toho nikam, ať v učení nebo jakkoliv slovem či písmem. Tak slibuji, tak přísahám, tak mi Bůh atd.“

O POSVÁTNÉM KAZATELSTVÍ.

Poněvadž mimo to delším pozorováním došli jsme poznání, že péči biskupů, aby hlášáno bylo Slovo Boží, neodpovídá přiměřené ovoce, a nemyslíme, že jest to přičítati tak netečnosti posluchačstva, jako schlubnosti řečníků, kteří předkládají spíše slovo lidské nežli Boží, uznali jsme vhodným latinsky v překladu uveřejniti a Ordinariům odevzdati naučení, z rozkazu Předchůdce Našeho št. pam. Lva XIII. Posvátnou Kon-

¹ Praeser. c. 28.

gregací biskupů a řeholníků vydané dne 31. měsíce července roku 1894. a odeslané Ordinariům italským a představeným řeholních Rodin a Kongregací.

1. „A především, co do ctností, kterými zvláště třeba vynikati posvátným řečníkům, střežte se Ordinariové a Představení řeholních Rodin, svěřovati někdy toto svaté a spasitelné přisluhování slovem Božím těm, kdo nejsou ozdobeni a neoplývají ani zbožností k Bohu ani láskou ke Kristu, Synu Jeho, Pánu našemu. Bude-li se totiž hlasatelům katolického náboženství, ať už jsou nevím jak nadáni výmluvností, těchto věn ducha nedostávají, neposkytnou zajisté nic jiného než *měď zvučící a zvonec znějící*¹: aniž budou míti kdy s dostatek toho, z čeho plyne veškerá síla a výbornost hlásání Evangelia, snahy totiž po slávě Boží a po věčné spáse duší. Dlužno, aby zbožnost, posvátným řečníkům obzvláště potřebná, zářila z vnějšího způsobu jejich života; aby řeči vychvalovaným příkazům a zařízením křesťanským mravy mluvících neodporovaly;

¹ I Kor. XIII. 1.

a aby nebořili skutkem, co budují slovem. Mimo to, ať nezavání taková zbožnost něčím světským; ale měj do sebe takovou vážnost, aby dokazovala, že jsou opravdu *služebníky Kristovými a správci tajemství Božích*.¹ Jinak totiž, jak pěkně poznamenává Andělský, *nauka-li jest dobrá a kazatel zlý, sám jest podnětem k rouhání se učení Božímu*.² — K zbožnosti však a ostatním ctnostem křesťanským nezbytně druží se vědění: neboť jest samozřejmo a dlouhou zkušeností potvrzeno, že ani moudré, ani ladné, ani plodné řeči nepodají ti, kteří neoplývají naukou, a zvláště naukou posvátnou, a kdož spoléhajíce na vrozenou jakousi obratnost v slově, vystupují na kazatelnu na zdař Bůh, ba skorem nepřipraveni. Ti ovšem šlehaají vzduch a nevědomky vystavují božské výroky potupě a úštěpkům; plně zasluhující, aby se na ně aplikovala myšlenka božská: *Poněvadž jsi ty zavrhl vědění, zavrhnou tebe, abys neposluhoval mi kněžstvím*.“³

2. „Tedy biskupové a představení řeholních rodin nesvěřujte přísluhování slovem

¹ I Kor. IV. 1.

² Komm. k Mat. V.

³ Os. IV. 6.

Božím žádnému knězi, leč by se předem zjistilo, že má náležitou hojnost zbožnosti i vědění. Bděte bedlivě, aby bylo bráno k rozpravě jenom to, co jest vlastním předmětem posvátného kázání. A co takovým jest, ukázal Kristus Pán slovy: *Kažte Evangelium . . .*¹ *Učíte je zachovávatí všecko, což jsem koli přikázal vám.*² K těm slovům vhodně svatý Tomáš: *Kazatelům jest osvětlovati v tom, co dlužno věřiti, udávati směr v tom, co dlužno konati, zjevným činiti, čeho třeba se varovati, a brzy hrozbami, brzy povzbuzováním lidem kázati.*³ A svatosvatý Sněm tridentský: *Zvěstujíce jim neřesti, kterých se mají chrániti, a ctnosti, o které se mají snažiti, aby unikli trestu věčnému a došli nebeské slávy.*⁴ Šířeji o tom všem se rozepisuje, praví bl. pam. Pius IX. toto: *Ne sami sebe, ale Krista ukřižovaného hlásajíce, přesvatého náboženství našeho dogmata a přikázání, dle učení katolické Církve a Otců, důstojným a stkvělým způsobem řeči, jasně a otevřeně lidu zvěstujte; vysvětlujte*

¹ Mark. XVI. 15.

² Mat. XXVIII. 20.

³ Místo uved.

⁴ Sez. V. hl. 2. O Reform.

*zevrubně zvláštní povinnosti jednotlivců, odstrašujte všechny od hanebnosti a rozohňujte k zbožnosti, aby věřící, slovem Božím spasitelně občerstveni, všech neřestí se vystříhali, o ctnosti se snažili a tak ušli trestům věčným a dostihli slávy nebeské.*¹ Z toho všeho jest patrné, že vlastní látkou, o níž dlužno kázati, jest snešení apoštolské, božské desatero, příkázání církevní, svátosti, ctnosti a neřesti, povinnosti jednotlivých stavů, poslední věci člověka a jiné toho druhu věčné pravdy.“

3. „Ale zásobu takových věcí přehojnou a veledůležitou považují novější přísluhovači slova Božího nezřídka za bezvýznamnou; jako něco zastaralého a nicotného ji přezírají a téměř odhazují. Dobřeť asi vědouce, že věci takové méně jsou vhodnými k získání u lidu obliby, po kteréž jedině dychtí, *hledajíce svých věcí, ne Krista Ježíšových*², úplně je odvrhují; a to i v době postní a v ostatních slavnostnějších dobách ročních. Změňujíce pak spolu s věcí i jména, nahrazují bývalá kázání novými jakýmisi

¹ Okružní list ze dne 9. listop. 1846.

² Filip. II. 21.

a méně správně pochopenými promluvami nazývanými *konference*, jež vhodny jsou spíše, aby přilákaly mysl a přemítavost, než aby přiměly vůli a obnovily mravy. Ti věru sotva u sebe uvažují, že kázání mravní prospívá všem, *konference* stěží několika; kdyby však přihlíželi bedlivěji k mravům jejich, často vštěpujíce čistotu, skromnost, poslušnost k autoritě církevní, vzdali by se lidé už tím svých předsudků o víře a ochotněji přijímali by světlo pravdy. Ze totiž přemnoho lidí špatně o náboženství smýšlí, a nejvíce mezi národy katolickými, třeba přičítati spíše bezuzdnosti vášni než chybnosti poznání, podle božského výroku: *Ze srdce vycházejí zlá myšlení . . . rouhání.*¹ Odtud Augustin, uváděje slova Žalmistova: *Řekl blázen v srdci svém: není Boha,*² *po-*
znamenuje: ve svém srdci, ne ve své mysli.“

4. „Tomu však nesluší rozuměti tak, jakoby takové promluvy byly samy sebou naprosto zavržitelný, neboť naopak, konají-li se přiměřeně, mohou býti velmi užitečný ano i nezbytný k vyvrácení bludů, jimiž

¹ Mat. XV. 19.

² Žalm. XIII. 1.

se na náboženství útočí. Odstraňme však naprosto s kazatelny onu okázalost mluvení, která hledí spíše k jakémusi přemítání o věcech nežli ke konání; ta jest příhodnější veřejnostním záležitostem než náboženství a vyniká konečně lépe svou ozdobností než hojností plodů. Vše to více sluší časopisům a akademiím, s důstojností však a vznešeností domu Božího málo se srovnává. Promluvy pak, čili *konference*, které mají úkolem chrániti náboženství proti útokům nepřátel, ačkoliv jsou někdy potřebny, přece nejsou přiměřeny silám všech, nýbrž jen zdatnějších. Ale i řečníkům výborným třeba veliké opatrnosti, poněvadž obrany takové vésti sluší jen tam, kde nezbytně jich žádá doba, místo nebo stav posluchačstva, a kde jest naděje, že nebudou bez užitku: o tom, nikdo nepochybuj, nejsprávněji rozhodnou biskupové. Mimo to třeba, aby síla důkazu v takových promluvách opírala se daleko více o posvátné nauky než o slova moudrosti lidské, a aby vše řečeno bylo jadrně a jasně, aby snad v mysli posluchačstva neutkvěly mylné doměnky hlouběji než proti nim stojící pravdy, a nezaujímaly je více námitky než odpovědi. Zejména však

jest se varovati, aby častými takovými promluvami nezmenšovala se vážnost kázání morálních, nebo aby nevycházela z obyčeje, jakoby byla nižšího řádu a menší ceny než onen výbojný druh řeči, a tím bylo je ponechávati kazatelům a posluchačům obecného lidu; kdyžtě naproti tomu velepravdivým jest, že kázání mravní jsou většině věřících nanejvýš potřebná; svou hodnotou pak že nejsou nikterak za úpornými hádkami, takže by je měli konati i nejznamenitější řečníci před sebe vybranějším a četnějším shromážděním aspoň s touž horlivou pílí. Neděje-li se tak, bude věřícím poslouchati stále řeči o bludech, které se většině z nich hnusí, nikdy o neřestech a vinách, jimiž bývá posluchačstvo takové především zanešvařeno.“

5. „A není-li ani výběr látky bez vad, jiných, a to ještě vážnějších chyb želeti jest, obrátíme-li zřetel k způsobu a formě řeči. Jak se vyslovuje výborně Akvinský, *tři věci třeba hlasateli slova Božího, aby řeč jeho byla opravdu světlem světa: první jest stálost, aby se neuchýlil od pravdy: druhá jest jasnost, aby neučil nesrozumitelně: třetí jest užitečnost, aby hledal slávy Boží a ne*

své.¹ Než dnešní kázání zajisté jest častokrát nejen velmi daleko evangelické zřetelnosti a prostoty, která i v jejich řeči měla by býti, ale záleží v samých rozvláčných oklikách a odlehlostech, unikajících obecné chápavosti lidu. Toť dojista bolestné, i lze naříkati s prorokem: *Maličtí žádali sobě chleba, a nebylo nikoho, kdo by jim ho lámal.*² A ještě žalostnějším jest, že těmto kázáním nezřídka nedostává se ani náboženského vzezření, prodchnutí křesťanskou zbožností, a posléze ani božské síly a moci Ducha Svatého, v nitro mluvícího a k dobru mile přivádějícího: tou zajisté silou a mocí měli by kazatelé vždy přenášeti na sebe slova Apoštolova: *Řeč má a hlásání mé nebylo v přemluvných slovech moudrosti lidské, ale v dokázání Ducha a moci.*³ Oni naproti tomu, spoléhajíce na *přemluvná* lidské moudrosti slova, tak tak že si všimnou, nebo vůbec nevšimnou, výroků Božích a Písem Svatých, která otvírají posvátnému kazatelství nejznamenitější a nejvydatnější proudy, jak výslovně učil nedávno přesvatý Pán

¹ Jako shora.

² Pláč Jerem. IV. 4.

³ I. Kor. II. 4.

Lev XIII. těmito velmi závažnými slovy :
— „Tato výhradná a ojedinělá výbornost
Písem, pocházející z božského prodchnutí
Duchem Svatým, dodává posvátnému řeč-
níku autority, poskytuje apoštolské svobody
řeči, uděluje jadrné a vítězivé výmluvnosti.
Kdokoliv totiž podává ducha a sílu slova
Božího, ten nemluví *řečí toliko, nýbrž i mocí
a Duchem Svatým a plností mnohou.*¹ Pro-
čež převráceným a neprozřetelným nazvati
jest počínání těch, kdož tak kážou o nábo-
ženství a tak zvěstují přikázání Boží, aby
nepodali téměř nic, leč slova vědění a opatr-
nosti lidské, opírajíce se více o důvody své
než Boží. Jejich řeč totiž, přes to, že se blýská
ozdobnostmi, jest nezbytně mdlá a chladná,
poněvadž postrádá ohně řeči Boží a jest
velmi daleka síly, kterou řeč božská do
sebe má: *Živá zajisté jest řeč Boží a účinná,
pronikavější každého meče dvojsečného; a sa-
hající až do rozdělení duše a ducha.*² Ač
rozumnější i tu dají za pravdu, že jest
v Písmech Svatých ku podivu pestrá a bo-
hatá výmluvnost, hodná věcí velikých; což

¹ I. Thess. I. 5.

² K Žid. IV. 12.

Augustin prohlédl a zřetelně vyložil¹ a též i práce nejvěhlasnějších posvátných řečníků to dosvědčuje, kteří za své jméno dluhují především stálému studiu a zbožnému rozjímání Bible.“²

„Hle tedy, posvátné výmluvnosti pramenem jistě nejprzednějším Bible. Ale hlasatelé, kteří podle nových vzorů se spravují, nečerpají bohatství mluvy z *pramene vody živé*, nýbrž ve zlovyku, věru již nesnesitelném, obracejí se *k děravým cisternám moudrosti lidské*, a odloživše učení Bohem inspirované i nauku Církevních Otců a Koncilů, úplně zabředli v pronášení jmen a myšlenek spisovatelů světských a novějších, a ke všemu i tak žijících: myšlenky ty bývají jim námětem k výkladům buď záhadným nebo i velmi nebezpečným. — „Jiný podnět k rozhořčení dávají ti, kteří promlouvají o věcech náboženských tak, jakoby se vše měřilo výhodami a pohodlím tohoto pomíjejícího života, zapomínajíce téměř na budoucí a věčný: ti znamenitě všímají si ovoce, které přineslo lidské společnosti náboženství křesťanské,

¹ O učení křesť. IV. 6. 7.

² Enc. o studiu Písem Svatých, 18. listop. 1893.

ale povinnosti, kterých dlužno zachovávat, zastírají; jedinou lásku Krista Zachovatele vynášejí; o spravedlnosti mlčí. Odtud chatrné ovoce takového kázání, které když uslyší světský člověk, odnáší si přesvědčení, že bude křesťanem, i když mravů nezmění, řekne-li jen: Věřím v Krista Ježíše.“¹ — Však co jim též záleží na tom, aby sklidili ovoce? Dojista toho si nevzali před sebe, nýbrž nanejvýš jen to, aby pochlebovali posluchačům, *lehtajíce jim v uších*; a vidouce kostely nacpány, nechávají mysl prázdnou. Proto také ani se nezmiňují o hříchu, o posledních věcech a o jiných nanejvýš důležitých, nýbrž jen toho si hledí, aby rozlévali slova *lívivá*, výmluvností spíše tribunskou a světskou než apoštolskou a posvátnou, aby ulovili provolávání a pochvaly; proti nim takto Jeroným: *Učíš-li ve chrámě, ne provolávání lidu, ale nářek vzbud: slzy posluchačů ať jsou tvou chválou.*² Tím se stává, že jejich kázání, jak v posvátných síních, tak mimo ně, ukazují divadelní jakousi parádu a nemají ani zdání svatosti ani účinnosti.

¹ Kard. BAUSA, arcib. florent., *k mladšímu kléru*. 1892.

² *K Nepotianovi*.

Odtud zmizela z lidu a také z většího počtu kléru všecka záliba k poslouchání slova Božího; odtud rozhořčení všech lidí dobrých; odtud buď příliš nepatrný nebo vůbec žádný pokrok zbloudilých, kteří, i když přijdou časem vyslechnouti slova líbivá, zvláště, byli-li přivábeni oněmi velkolepými, stokrát a stokrát se ozývajícími slovy o *pokroku vzdělanosti, vlastenectví, moderní vědě*, doprovází dovedného mluvčího hojnou pochvalou a odcházejí z chrámu titíž, jako dřív, nemálo podobní těm, kteří se *podívali, ale neobraceli*.¹

„Chtějíc tedy tato svatá Kongregace z rozkazu Přesvatého Pána Našeho, tolik a tak zavržení hodných zlořádů potlačiti, důtklivě nabádá všechny biskupy a ty, kteří jsou v čele řeholních Rodin a církevních ústavů jakožto vrchní představení, aby se srdcem apoštolským postavili se jim na odpor a s veškerým úsilím dbali, aby byly vykořeněny. Pamětlivi tedy předpisů Přesvatého Koncilu Tridentského² — *mají povinnost bráti muže způsobilé k takovému kazatel-*

¹ Z Aug. k Mat. XIX. 25.

² Sez. V. c. 2. O reform.

skému úřadu — vedte si v této věci velmi pečlivě a obezřele. Běží-li o kněze vlastní diecése, střežte se Ordinariové bedlivě, aby nebyli k úřadu tomu někdy připuštěni, *jichž život, vědění a mravy nebyly dříve vyzkoušeny*,¹ to jest, dokud nebylo dříve předchozím pokusem nebo jiným vhodným způsobem zjištěno, že jsou způsobilí. Jde-li však o kněze diecése cizí, nedovolte nikomu vystoupiti na kazatelnu, zvláště o větších slavnostech, dokud není z písemného svědectví vlastního Ordinaria nebo řeholního představeného jisto, že se vyznamenávají dobrými mravy a jsou s ten úkol. Představení pak jednotlivých řádů, společností nebo kongregací nedovolte naprosto žádnému z alumnů vlastní správy zastávat úřad kazatele a tím méně koho odporučujte místním Ordinariům písemným svědectvím, leč jste prozkoumali, je-li řádných mravů a ke kazatelství jak sluší schopným. Kdyby však nějakého sobě listem odporučeného kazatele přijali a hned potom zkušeností seznali, že se uchyluje od pravidel přítomného výnosu, nechť ho rychle přimějí k poslušnosti. Neuposlech-

¹ Konc. Trid. Sez. V. c. 2. O reform.

ne-li, nedovolte mu na kazatelnu, a bude-li třeba, užijte i kanonických trestů, kterých právě asi věc vyžaduje.“

Toto jsme uznali za vhodné předepsati nebo obnoviti, prikazující, aby to bylo svědomitě zachováváno, dohnání k tomu závažností den ze dne vzrůstajícího zla, kterému nebude možno později bez svrchovaného nebezpečení zabrániti. Nenít tu již činiti, jako s počátku, s disputatory, vycházejícími *v rouše beránčím*, ale s otevřenými a zapřísáhlými nepřáteli, a to domácími, kteří spolčivše se s úhlavními nepřáteli Církve, mají v úmyslu vyvrátiti víru. Jsouť to ti, jichž opovážlivost denně stoupá proti moudrosti s nebe, a osobují si právo opravovati ji, jakoby byla porušena; obnovovati, jakoby byla sestárlá; rozhojňovati a přizpůsobovati zlíbením světa, pokrokům a pohodlím, jakoby neodporovala lehkovážností několika jednotlivců, ale dobru společnosti.

Tomuto smělému počínání proti učení Evangelia a tradici Církevní nemohou nikdy dosti čeliti přílišnou bdělostí a přísností ti, kterým jest svěřeno věrné opatrování tohoto posvátného skladu.

Chceme tedy a přikazujeme Naší autoritou, aby tato napomenutí a spasitelné rozkazy, které jsme tímto z vlastního popudu a s plným vědomím prohlásili, jak ode všech Ordinariů tak i od nejvyšších správců řeholních Řádů a církevních ústavů katolického světa, co nejsvědomitěji byly zachovávány a pevně v platnosti trvaly, přes jakákoliv ustanovení jim odporující.

Dáno v Římě, u Svatého Petra, dne 1. měsíce září roku 1910, Pontifikátu Našeho osmého.

PIUS PP. X.